T.C.

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

RESİM ANASANAT DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TÜRKİYE'DE MODERN SANAT MÜZELERİNDE YÜRÜTÜLEN ATÖLYE ÇALIŞMALARI

SEVDA MUTLU

TEZ DANIŞMANI
PROF. MELİHAT TÜZÜN

EDİRNE 2023

ÖZET

Bu tez çalışmasında, modern sanat müzelerinin eğitim etkinlikleri ve informal eğitim modelleri üzerine odaklanılmıştır.

Bu araştırma ile Türkiye'deki modern sanat müzelerinde yürütülen eğitimsel çalışmaların mevcut durumunun değerlendirildiği, uygulama yöntemlerinin belirlendiği ve katılımcılara olan katkılarının neler olduğunun tespit edildiği önemli bir kaynak çalışması olarak literatüre kazandırılması amaçlanmaktadır.

Müzelerde gerçekleştirilen eğitimsel çalışmaların profesyonel düzeyde yönetilmesinin, uygulanmasının, sürdürülebilirliğinin ve çağın değişken ritmine ayak uydurabilmesinin, toplumun gelişimine ve sanata olan bakış açısına kattığı değer yadsınamaz bir gerçektir.

Bu bakış açısı ile ele alınan tez çalışmasında özellikle Türkiye'de yer alan modern sanat müzelerinde farklı yaş gruplarına yönelik yürütülen çeşitli atölye çalışmaları incelenmiş ve tespitlerde bulunulmuştur. Müzelerde yürütülen eğitim ve atölye çalışmalarının hangi alanlarda yapıldığı, katılımcıların hangi kriterlere göre belirlendiği, atölye ve eğitim programlarının online veya yüz yüze hangi yöntemle yürütüldüğü, mekânsal anlamda okul ortamından uzaklaşarak müze ortamında yürütülen eğitim kavramı olarak literatüre kazandırılan informal eğitim şeklinin katılımcıya olan katkılarının neler olduğu incelenmiştir. Bu incelemeler neticesinde modern sanat müzelerinde gerçekleştirilen eğitim çalışmalarının katılımcılara olan katkısı göz önünde bulundurulduğunda müzelerin önemli birer öğrenme mekânlarına dönüştüğü gözlemlenmiştir.

Sonuç olarak, bu araştırma, ülkemizde yer alan modern sanat müzelerinde, müze kavramı ve müzede öğrenme kavramı ile birlikte gerçekleştirilen eğitim ve atölye çalışmaları ile özellikle çocukların gelişimlerine sağlanan katlı ortaya konulmaktadır. Osman İnci Müzesinde Sevda Mutlu yürütücülüğünde gerçekleştirilen müze atölye etkinlikleri ile çocuk müze iş birlikteliğinin çocuk ve bireye olan katkıları ortaya konulmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Modern, Sanat, Müze, Atölye, Eğitim

ABSTRACT

In this thesis, the focus is on the educational activities and informal education models of modern art museums.

With this research, it is aimed to bring to the literature as an important resource study in which the current situation of educational studies carried out in modern art museums in Turkey is evaluated, the application methods are determined and what their contributions are to the participants.

It is an undeniable fact that the professional management, implementation, sustainability and ability to keep up with the changing rhythm of the age add value to the development of society and its perspective on art.

In the thesis study, which is handled with this point of view, various workshops carried out for different age groups in modern art museums in Turkey were examined and determinations were made. In which areas the training and workshop activities carried out in the museums are carried out, according to which criteria the participants are determined, the method in which the workshop and training programs are carried out online or face-to-face, the contribution of the informal education form, which is brought to the literature as the concept of education carried out in the museum environment by moving away from the school environment in spatial terms, to the participant has been examined. . As a result of these examinations, it has been observed that the museums have turned into important learning spaces, considering the contribution of the educational activities carried out in modern art museums to the participants.

As a result, this research reveals the layer provided especially for the development of children, with the education and workshop activities carried out together with the concept of museum and the concept of learning in the museum in modern art museums in our country. The contribution of the children's museum collaboration to the child and the individual is revealed with the museum workshop activities carried out under the direction of Sevda Mutlu at the Osman İnci Museum

Keywords: Modern, Art, Museum, Workshop, Education

ÖNSÖZ

"Eğer içinizden 'sen resim çizmezsin' diyen bir ses duyarsanız, herşeye rağmen çizin ve o ses susacaktır." Van Gogh'un bu sözüyle, sanatın gücünü ve herkesin kendini ifade etme potansiyelinin olduğunu bir kez daha anlamakta ve hatırlatmakta yarar var. Eğer içimizdeki şüpheleri bir kenara bırakıp yaratıcı yollarla ifade etme cesaretini gösterirsek, içimizdeki sese meydan okuyabilir ve daha derin bir bağlantı kurabiliriz.

Hiçbirimiz, adım atmaktan, kapıyı aralamaktan, çizmekten, öğrenmekten ve denemekten vazgeçmemeliyiz. 'Sanatçı burada ne anlatmaya çalışmıştır?' sorusunu; "Esere baktığında sana ne hissettiriyor?" sorusuyla yer değiştirmeyi başarabildiğimizde sınırların ötesine geçebileceğiz.

Ben her zaman çizginin dışındaki görüntünün peşine düştüm. Kontörlerin ötesinde, araştırma çizgileriyle ördüm yaşamdaki eğitim hayatımı. Ol 'mak mertebesi uzun bir yolculuktur. Eğitimde kendine sınırlar koyan, imkânsızlıklardan yakınan, kollarını bağlayan herkese seslenmek istiyorum; gelişimi takip edemiyorsanız geçmişi takipte kalın. İmkânsızlıklar ve zorluklar içinde neler yaratılmış ve sanat değeri taşıyan eserlere dönüşmüş. Gelecek vizyonumuza tutulacak ışık yine geçmişin izlerinde.

Öncelikle akademik eğitim hayatına girmemde öncülük eden, bana olan inancını her daim gösteren, bilgisi, deneyimleri ve sevgisiyle yüksek lisans sürecime başladığım ilk günden bu yana desteklerini hiç esirgemeyen değerli hocam ve tez danışmanım Prof. Dr. Melihat TÜZÜN'e ,

Müze Eğitim çalışmalarımda bana her türlü imkânı ve en önemlisi özgür çalışma ortamı sağlayan Osman İnci Müzesi kurucusu Sayın Prof. Dr. Osman İNCİ' ye teşekkür etmek isterim.

Canım aileme, özellikle tez sürecimde motivasyon sağlamak için yazdığı mektupları için annem Sebahat Mutlu'ya, kardeşim Mimar Tuğba BİLGİÇ' e, müze atölyelerime katılan tüm değerli ailelerime teşekkürlerimi ve şükranlarımı sunuyorum.

İÇİNDEKİLER

ÖZET 5
ABSTRACT 6
ÖNSÖZ i
İÇİNDEKİLER ii
RESİM LİSTESİ vi
FOTOĞRAF LİSTESİ vii
GİRİŞ 1
Amaç 3
Önem 4
Yöntem 6
1. MODERN SANAT MÜZESİ 8
1.1. Modern Sanatın Tanımı 8
1.2. Modern Sanat Müze Tanımı 8
1.3. Türkiye'de Müzecilik Alanında Gelişme 9
1.4. Türkiye'de Modern Sanat Müzelerinin Kuruluşu 10
2. TÜRKİYE'DE MODERN SANAT MÜZELERİ VE ATÖLYE ÇALIŞMALARI 11
2.1. İSTANBUL MODERN SANAT MÜZESİ ..... **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
2.1.1. Kuruluşu 12
2.1.2. İçerdiği Koleksiyonlar 12
2.2. SABANCI ÜNİVERSİTESİ SAKIP SABANCI MÜZESİ ..... **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
2.2.1. Kuruluşu 15
2.2.2. İçerdiği Koleksiyonlar 16
2.2.2.1. Kitap Sanatları ve Hat 16
2.2.2.2. Resim Koleksiyonu 18
2.2.2.3. Arkeolojik Eserler Koleksiyonu 19
2.2.2.4. Dekoratif Eserler Koleksiyonu 20
2.3. PERA MÜZESİ 21
2.3.1. Kuruluşu 22
2.3.2. İçerdiği Koleksiyonlar 22
2.3.2.1. Oryantalist Resim Koleksiyonu; 22
2.3.2.2. Anadolu Ağırlık ve Ölçüleri Koleksiyonu; 23

2.3.2.3. Kütahya Çini ve Seramikleri Koleksiyonu; 24
2.4. SANTRAL İSTANBUL ENERJİ MÜZESİ 25
2.4.1. Kuruluşu 25
2.4.2. İçerdiği Koleksiyonlar 26
2.4.2.1. Mevcut Koleksiyon; 26
2.4.2.2. Kuruluş Koleksiyon; 27
2.5. CERN MODERN SANATLAR MERKEZİ 28
2.5.1. Kuruluşu 29
2.6. ODUNPAZARI MODERN MÜZE 30
2.6.1. Kuruluşu 31
2.6.2. İçerdiği Koleksiyonlar 32
2.6.2.1. Mekâna Özel Yerleştirme 32
3. MODERN SANAT MÜZELERİNDE YÜRÜTÜLEN ATÖLYELER VE EĞİTİME KATKILARI 34
3.1. İstanbul Modern Sanat Müzesi Atölye Çalışmaları 35
3.1.1. Ücretsiz Eğitim Programları 35
3.1.1.1. Haydi Bastır Atölyesi 35
3.1.1.2. Hayallerin Peşinde Resim Atölyesi 36
3.1.1.3. Fotoğraftan Resimler Atölyesi 36
3.1.1.4. Duvardaki İmgeler Atölyesi 36
3.1.1.5. Odadaki Sırlar Atölyesi 36
3.1.1.6. Kabartmaca Atölyesi 36
3.1.2. Yarıyıl Dönemleri Çevrimiçi Sanat Okulu 37
3.1.3. Sosyal Projeler 38
3.1.3.1. Anne Çocuk Projesi 39
3.1.3.2. Buluşma 40
3.1.3.3. Dokunduğum Renk 40
3.1.3.4. Sanatın Sözleri 41
3.1.3.5. Müze Dışı Eğitim Atölyeleri ve Motivasyon Sanat Atölyeleri 42
3.2. Sabancı Müzesinde Atölye Çalışmaları 42
3.2.1. Pusetli Aileler 42
3.2.1.1. Müzede Şekil Avı Atölyesi 43
3.2.2. Çocuklar İçin Atölyeler 44
3.2.3. Yetişkinler İçin Atölyeler 45
3.2.4. Yetişkinler ve Öğrenciler İçin Rehberli Müze Turları 46
3.3. Pera Müzesinde Atölye Çalışmaları 47
3.3.1. Okul Grupları 47

3.3.2. Öğretmenler 54
3.3.3. Pera Engelsiz 56
3.3.3.1. Figürlerle Kolaj Atölyesi 56
3.3.4. Pera Çocuk 57
3.3.4.1. Düşler Karnavalı Atölyesi 58
3.3.4.2. Kaçış Oyunu: Geleceğin Mirası 58
3.3.4.3. Hayal Kurma Şenliği 59
3.3.5. Pera Genç 61
3.3.5.1. Yerkürenin Renkleri Atölyesi 61
3.3.5.2. Doğaçlama Hareket Atölyesi: Funflows 63
3.3.6. Pera Yetişkin 63
3.3.6.1. Yaratıcılığın Doğası Atölyesi 64
3.3.6.2. Zamane İstanbulları Sanatçılarla Atölyeler 65
3.3.6.3. Huzurevleri için Oryantalist Resim Koleksiyonu Çevrimiçi Sergi Turu 66
3.3.6.4. Kumaşların Hafızası: Nakış Atölyesi 67
3.3.6.5. Hikâye Anlatımı ve Dikiş Atölyesi 68
3.3.6.6. Huzurevleri için Ağırlık ve Ölçü Sanatı Çevrimiçi Sergi Turu 69
3.4. Santral İstanbul Enerji Müzesi 70
3.4.1. Enerji Çocuk Atölyeleri 70
3.4.2. Bireysel Atölye Programları 72
3.4.3. Üstün Potansiyelli Çocuklar Eğitim Programı 73
3.4.4. Okul Grupları İçin Atölye Programları 74
3.4.5. Okul Grupları İçin Rehberli Turlar 75
3.5. Cern Modern Sanatlar Merkezi 75
3.5.1. Cern Edebiyat Atölyeleri 75
3.5.2. Sanat Eleştirisi ve Yazımı Atölyesi 77
3.5.3. Cer Çocuk Atölyeleri 77
3.5.4. Yoga Atölyeleri 78
3.5.5. Caz Atölyeleri 80
3.6. Odunpazarı Modern Müze Atölye Çalışmaları 80
3.6.1. Çocuk ve Genç Atölye Programları 81
3.6.1.1. Bengi Sevim Yörük ile Beden ve Hareket Atölyesi 81
3.6.1.2. Benim Müzem Atölyesi 82
3.6.1.3. Doğal Boya Atölyesi 83
3.6.1.4. Kâğıttan Sanat Atölyesi 84
3.6.2. Yetişkin Atölye Programları 84
3.6.2.1. “Yas ve Haz” Sergisine Paralel Mekân ve Hareket Atölyesi 85

3.6.2.2. "Yas ve Haz" Sergisine Paralel Mekân ve Beden Atölyesi 86
3.6.2.3. "Yas ve Haz" Sergisine Paralel Beden Temsilleri Atölyesi..... 87
3.7. Çağdaş Sanat Müzelerindeki Atölyelerin Eğitime Katkıları..... 88
4. OSMAN İNCİ MÜZESİ VE ATÖLYE EĞİTİM PROGRAMLARI 91
4.1. Kuruluşu..... 91
4.2. Koleksiyonları..... 92
4.3. Müze Atölye Eğitim Programları..... 92
4.3.1. Çocuklara Yönelik Atölye Programları 94
4.3.1.1. Resim Atölyeleri 94
4.3.1.2. Renk Kodları ve Kübik Oyunlar "Piet Mondrian"..... 97
4.3.1.3. Optik Sanat..... 98
4.3.1.4. Kinetik Sanat "Alexander Calder"..... 99
4.3.1.5. Pop Art ve Minimalizm "Yayoı Kusama" 101
4.3.1.6. Primitif Dönem ve Arkeoloji 102
4.3.2. Aile-Çocuk Katılımlı Programlar:..... 104
4.3.2.1. Duyular Yoluyla Öğrenme Sanatı..... 105
4.3.2.2. Effect Of Light Program 107
4.3.2.1. Dünyadaki Geleneksel Sanatlar 108
4.3.2.2. STEAM..... 110
4.3.2.3. Işık Gölge Oyunları..... 111
4.3.2.4. Pantomim 112
4.3.3. Destekleyici Müze Okul İş birliği Proje Programları: 113
4.3.4. Okul Gruplarına Yönelik Hazırlanmış Müze Atölye Programları:..... 114
4.3.5. Yetişkin Müze Atölyeleri:..... 115
4.3.6. Öğretmenlere Yönelik Sanat Eğitim Programları:..... 117
4.3.7. Müzeyle Müze Dışı Öğrenme Programları..... 117
4.3.7.1. Dünya Tekniği..... 118
4.3.7.2. Müzik ve Su Terapi Çalışmaları 120
4.3.7.1. Orman Pedagojisi..... 121
4.4. Sevda Mutlu Sanatı Üzerine 125
SONUÇ 135
KAYNAKÇA..... 138
ELEKTRONİK KAYNAKÇA 144

RESİM LİSTESİ

Resim 1:Kır Beyazlar-1.80m x 2.50m 133
Resim 2: Duru-1.20m x 0.90m..... 134
Resim 3: Deli Dalga-1.20m x 0.80m 134

FOTOĞRAF LİSTESİ

Fotoğraf 1: İstanbul Modern Bina Fotoğrafı, 2022 11
Fotoğraf 2: Anselm Kiefer, Morgenthau Planı, 2012, Tuvale marufle fotoğraf üzerine akrilik, emülsiyon, yağ ve şellak, 380 x 380 cm, Özel Koleksiyon 13
Fotoğraf 3:Selma Gürbüz, Otoportre, 2004, *Kâğıt üzerine karışık teknik 256 x 120 cm, İstanbul Modern Sanat Müzesi Koleksiyonu / Ceylan Göğüş anısına, Ceyda - Ünal Göğüş Bağışı* 14
Fotoğraf 4: Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesi Gece Fotoğrafı 15
Fotoğraf 5: Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesi-Kuran-ı Kerim El Yazması 17
Fotoğraf 6:Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesi-İvan Konstantinoviç Ayvazovski (1817-1900) 18
Fotoğraf 7:Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesi- Friz Bloğu 19
Fotoğraf 8: Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesi- Davud ve Goliaht 20
Fotoğraf 9: Pera Müzesi 21
Fotoğraf 10: Osman Hamdi Bey, Kaplumbağa Terbiyecisi 22
Fotoğraf 11: Pera Müzesi, Eğitim Oyuncağı 19.yy 23
Fotoğraf 12: Pera Müzesi, Tabak 19.yy sonu 20.yy.başı 24
Fotoğraf 13:Santral İstanbul Enerji Müzesi 25
Fotoğraf 14:Abidin Dino-El Dizisi-Otoportre 26
Fotoğraf 15:İlhan Komon- Sonsuzluğa 27
Fotoğraf 16:Yurdaer Altınbaş-Baskı 28
Fotoğraf 17:Cern Modern Sanatlar Merkezi 30
Fotoğraf 18: Odunpazarı Modern Müze 31
Fotoğraf 19: Tanabe Chikuunsai IV 33
Fotoğraf 20: Kabartmaca Atölyesi Çalışma Fotoğrafı 37
Fotoğraf 21: Yaratıcı Atölye Çalışmaları Fotoğrafı 37
Fotoğraf 22: Yaratıcı Atölyesi Çalışmaları Fotoğrafı 38
Fotoğraf 23: Resim Atölyesi Çalışması Fotoğrafı 39
Fotoğraf 24: Buluşma Atölyesi Çalışma Fotoğrafları 40
Fotoğraf 25: Dokunduğum Renk Atölyesi Çalışma Fotoğrafı 41
Fotoğraf 26: Sanatın Sözleri Atölyesi Çalışma Fotoğrafları 41
Fotoğraf 27: Müze Dışı Eğitim ve Motivasyon Sanat Atölyeleri Etkinlik Fotoğrafları 42
Fotoğraf 28: Müze Etkinlik Afişi 43

Fotoğraf 29: Müze Atölye Etkinlik Duyuru Afişleri..... 44
Fotoğraf 30: Müze Atölye Etkinlik Duyuru Afişleri..... 46
Fotoğraf 31: Rehberli Müze Sergisi Etkinlik Fotoğrafı..... 46
Fotoğraf 32: Kaplumbağa Terbiyecisi Atölyesi Çalışma Fotoğrafı..... 48
Fotoğraf 33: Kahve Molası Atölyesi Çalışma Fotoğrafı..... 48
Fotoğraf 34: Ağırlık ve Ölçü Sanatı Atölyesi Etkinlik Fotoğrafı..... 49
Fotoğraf 35: Ağırlık ve Ölçü Sanatı Sergisi Atölyesi Etkinlik Fotoğrafı..... 50
Fotoğraf 36: Kahve Molası Atölyesi Etkinlik Fotoğrafı..... 50
Fotoğraf 37: Kahve Molası Atölyesi Etkinlik Fotoğrafı..... 51
Fotoğraf 38: Kesişen Dünyalar: Elçiler ve Ressamlar Atölyesi Etkinlik Fotoğrafı..... 52
Fotoğraf 39: Kesişen Dünyalar: Elçiler ve Ressamlar Sergisi Atölyesi..... 52
Fotoğraf 40: Kahve Molası Sergisi Fotoğrafı..... 53
Fotoğraf 41: Ağırlık ve Ölçü Sanatı Sergisi Eser Fotoğrafı..... 53
Fotoğraf 42: Kesişen Dünyalar: Elçiler ve Ressamlar Çevrimiçi Sergi Eseri..... 54
Fotoğraf 43: Kahve Molası Sergisi Eser Fotoğrafı..... 55
Fotoğraf 44: Ağırlık ve Ölçü Sanatı Sergisi Eser Fotoğrafı..... 56
Fotoğraf 45: Figürlerle Kolaj Atölyesi Etkinlik Fotoğrafı..... 57
Fotoğraf 46: Düşler Karnavalı Atölyesi Etkinlik Fotoğrafı..... 58
Fotoğraf 47: Kaçış Oyunu Geleceğin Mirası Atölyesi Etkinlik Fotoğrafı..... 59
Fotoğraf 48: Paula Rego Atölyesi Etkinlik Fotoğrafı..... 60
Fotoğraf 49: Yerkürenin Renkleri Atölyesi Etkinlik Fotoğrafı..... 62
Fotoğraf 50: 19 Mayıs Haftası Etkinlik Fotoğrafı..... 63
Fotoğraf 51: Yaratıcılığın Doğası Atölyesi Etkinlik Fotoğrafı..... 65
Fotoğraf 52: Zamane İstanbulları Sanatçılarla Atölyeler Etkinlik Fotoğrafı..... 66
Fotoğraf 53: Huzurevleri için Oryantalist Resim Koleksiyonu Çevrimiçi Sergi Turu..... 67
Fotoğraf 54: Kumaşların Hafızası: Nakış Atölyesi Etkinlik Fotoğrafı..... 68
Fotoğraf 55: Hikâye Anlatımı ve Dikiş Atölyesi Etkinlik Fotoğrafı..... 69
Fotoğraf 56: Huzurevleri için Ağırlık ve Ölçü Sanatı Çevrimiçi Sergi Turu..... 70
Fotoğraf 57: Enerji Çocuk Atölyeleri Etkinlik Fotoğrafı..... 71
Fotoğraf 58: Bireysel Atölye Programı Etkinlik Fotoğrafı..... 73
Fotoğraf 59: Üstün Potansiyelli Çocuklar Eğitim Programı Etkinlik Fotoğrafı..... 74
Fotoğraf 60: Okul Grupları İçin Atölye Programları Etkinlik Fotoğrafı..... 74
Fotoğraf 61: Okul Grupları İçin Rehberli Turlar Etkinlik Fotoğrafı..... 75
Fotoğraf 62:Edebiyat Atölyesi Etkinlik Fotoğrafı..... 76

Fotoğraf 64: Cer Çocuk Atölyesi Etkinlik Fotoğrafı 78
Fotoğraf 65: Yoga Atölyeleri Etkinlik Fotoğrafı 79
Fotoğraf 66:Caz Atölyesi 80
Fotoğraf 67: Bengi Sevim Yörük ile Beden ve Hareket Atölyesi Etkinlik Fotoğrafı 82
Fotoğraf 68: Benim Müzem Atölyesi Etkinlik Fotoğrafı 82
Fotoğraf 69: Doğal Boya Atölyesi Etkinlik Fotoğrafı 83
Fotoğraf 70: Kâğıttan Sanat Atölyesi Etkinlik Fotoğrafı 84
Fotoğraf 71: “Yas ve Haz” Sergisine Paralel Mekân ve Hareket Atölyesi 85
Fotoğraf 72: “Yas ve Haz” Sergisine Paralel Mekân ve Beden Atölyesi 86
Fotoğraf 73: “Yas ve Haz” Sergisine Paralel Beden Temsilleri Atölyesi 88
Fotoğraf 74: Osman İnci Müzesi Binası 91
Fotoğraf 75:Akrilik Boya ile Leke Çalışmaları 96
Fotoğraf 76: Akrilik Boya ile Fırça Teknikleri 96
Fotoğraf 77:Renk Kodları ve Kübik Oyunlar “Piet Mondrian” 97
Fotoğraf 78: Opart Çalışmaları 99
Fotoğraf 79: Kinetik Sanat 100
Fotoğraf 80: Pop Art ve Minimalizm “Yayoı Kusama”Sanat 102
Fotoğraf 81:Arkeoloji ve Kazı Çalışması 103
Fotoğraf 82: Arkeoloji ve Kazı Çalışması 104
Fotoğraf 83: Çember Oyunları 105
Fotoğraf 84::Duyularla Sanat- Effect Of Light Programı 106
Fotoğraf 85:Duyularla Sanat- Effect Of Light Programı 108
Fotoğraf 86: Shodo Tekniği 109
Fotoğraf 87:STEAM 110
Fotoğraf 88:Işık-Gölge Oyunu 111
Fotoğraf 89: Pantomim 113
Fotoğraf 90:Edirne Mustafa Necati İlkokulu “Fırçam Tomurcuk Projesi” Çalışmaları 115
Fotoğraf 91:Yetişkinlerle Sanat Atölyesi 116
Fotoğraf 92:Edirne Arkeoloji Müzesi, Koleksiyon İncelemesi 118
Fotoğraf 93:Osman İnci Müzesi, Dünya Tekniği 119
Fotoğraf 94: Sultan II. Beyazid Külliyesi Sağlık Müzesi, Kum Terapi Çalışması 121
Fotoğraf 95: Sultan II. Beyazid Külliyesi Sağlık Müzesi, Su Terapi Çalışması 121
Fotoğraf 96: Orman Pedagojisi 124
Fotoğraf 97: Orman Pedagojisi 124

Fotoğraf 98:Arınma 128
Fotoğraf 99: Tekne Kazıntısı 128
Fotoğraf 100: Denge 129
Fotoğraf 101: Soluk 129
Fotoğraf 102:Perspektif 130
Fotoğraf 103:Nikah 130
Fotoğraf 104:Yola Düşen 131

GİRİŞ

Müzeler, kültür, tarih ve sanat eserlerinin sergilendiği, araştırıldığı ve gelecek nesillere aktarıldığı yerlerdir. Uluslararası Müzeler Konseyine Müzeler: somut ve somut olmayan mirası araştıran, toplayan, koruyan, yorumlayan ve sergileyen, kâr amacı gütmeyen, toplumun hizmetinde olan kalıcı bir kurumlardır. "Halka açık, erişilebilir ve kapsayıcı müzeler çeşitliliği ile sürdürülebilirliği destekler. Eğitim, keyif, yansıtma ve bilgi paylaşımı için çeşitli deneyimler sunarak; etik, profesyonel ve toplulukların katılımıyla çalışır ve iletişim kurarlar." (International Council of Museums, 2022). Müzeler geleneksel anlayışa göre genellikle bir koleksiyon ya da bir kütüphane gibi arşivlerin sergilendiği alanlardır. Örneğin, bir tarih müzesi tarihi eserleri sergilerken, bir sanat müzesi ise sanat eserlerini sergilemektedir.

Müzeler, uluslararası standartlar doğrultusunda yönetilmekte ve işletilmektedir. Estetik ve sanatla ilgili olan müzeciliğin genel tanımı; müzelerin yönetimi, kurulması, bakımı ve işletmenin finansman ve pazarlama faaliyetleri yanı sıra, müze koleksiyonlarının yönetimi, sergilenme, arşivlenme ve korunma organizasyonlarını kapsayan işleyiş kavramıdır (Artun, 2018). Bu anlayış ile müzeler, ziyaretçilerine bilgi ve eğitim vermeyi amaçlayan söyleşiler, atölye çalışmaları, geziler ve sanatsal etkinlikler gibi faaliyetlerde düzenleyebilmektedir.

Müzeler, geçmiş dönemlerdeki yaşam koşulları, inançlar, teknolojik ilerlemeler, kültürel yapılar, folklorik değerler, sanat eserleri, doğal değerler, canlılar, vd. gibi pek çok doğal ve kültürel değer hakkında bilgi edinilmesine ve gelecek nesillere aktarılmasına olanak sağlamaktadır.

Geleneksel müzeler, kurguları nedeni ilgi çekici yerler haline dönüştürülürken ziyaretçisine farklı biçimlerde kültürel deneyimler yaşatan, bilgi edinirken keşfetme imkânı sağlayan etkileyici mekanlardır (Empler, 2018).

Çağdaş müzeler ise geleneksel müzelerden farklı olarak etkinlikler gerçekleştiren, eğitim amaçlı çalışmalar ve sanatçı ortaklığı ile yürütülen atölyeler ile çağdaş, yenilikçi ve sürdürülebilir bir vizyona sahip çağı takip eden, geçmişi, anı ve geleceği sergileyen mekanlardır.

Çağdaş müzecilik anlayışı eğitim ve ziyaretçi deneyimini ilke edinirken geleneksel müzecilik toplamak ve korumak anlayışını benimsemektedir (Aydoğan, 2021).

Kentlerde yer alan yerel ve bölgesel özelliklerin yansıtan veya bir koleksiyonu barındıran özel müzeler de bulunmaktadır. Örneğin; İstanbul Arkeoloji Müzesi arkeolojik eserleri ve arkeolojik buluntuları, İstanbul Masumiyet Müzesi kişiye özel müze özelliği ile sanatçının hayatına dair anıları ve objeleri, Antalya Müzesi bölgenin en eski tarihinden günümüze kadar kazı buluntuları, kültürel ve folklorik eserler, mimari ve sanatsal eser sergileri ile kültürel mirası tek çatı altında toplayan müze örneklerindendir.

Müzeler, ziyaretçilerinin sergilenen eserlerin türüne göre (resim, heykel, müzik, vd.) ilgi alanlarını keşfetmelerine, tarihi ve kültürel değerleri hakkında kapsamlı bilgi edinmelerine, geçmişle bağ kurmalarına ve geleceğe aktarım yapmalarına ve kültürel mirasın korunmasına imkân sağlamaktadır. Müzeler mekânsal olarak bünyelerinde bulundurdukları sergileme alanları ile de bir veya birbirinden fazla farklı konuya yönelik sergiler, eğitimler, söyleşiler, atölye çalışmaları gibi etkinlik alanları olarak da kullanılabilmektedir. Dilli (2017) Öğretmenler müzeler ile okulları arasında iş birliği kurarak öğrencilerinin alternatif öğrenme yöntem ve teknikleri ile de tanışmalarını sağlayabilecek uygun ortamlar bulabilme imkânı el etmişlerdir.

Müzelerin eğitsel potansiyeli ile (Aydoğan, 2021) çağdaş eğitim anlayışının okul dışı öğrenme alanlarına ve farklılaştırılmış öğrenme yöntemlerine eğiliminin artması (Kartal ve Şeyihoğlu, 2020; Tomlinson, 2005) müzelerde gerçekleştirilebilecek çalışmaların gücünü arttırmaktadır. Eğitim müzelerin en önemli niteliklerinden biridir (Keleş, 2010). Bu özellikleri ile günümüzde müzeler sadece koleksiyonların sergilendiği yapılar tanımlamasından çıkarak; koleksiyonların toplanarak sergilendiği ama sürekli olarak depolanmadığı, arşivleme ve belgeleme çalışmaları ile desteklenirken bir kütüphaneye dönüştürülmediği, eğitim amacına odaklansa da bir okul yapısı olarak tanımlanamadığı, esnek mekân kullanım imkânı sunan kültür merkezleri olarak değer görmektedirler.

Eğitim süreçlerinin hedef kitlesi öncelikle öğrenciler, çocuklar ve

yetişkinlerdir. Müzeler, hedef kitlesinin aktif katılımını sağlayabilmek ve varlığının farkındalığının oluşturduğu potansiyeli görebilmek için açık ve anlaşılır bir müze terminolojisi kullanarak okullar ile bağını aktif tutması gerekmektedir (Okan, 2015).

Sağlıklı olarak kurulan bu bağın en önemli dinamiklerinden biri de öğretmenlerdir. Ancak öğretmenlerimiz okul yapısı dışında eğitim ortamları yaratılması konusunda olumlu görüş bildirseler de pek çoğu alternatif eğitim çalışmaları konusunda yetersiz kalmakta, müze okul iş birliği ile etkinlikler planlamak, geziler yapmak ve eğitim çalışmaları düzenlemek gibi konularda aktif katılım sağlayamamaktadır (Saraç, 2017; Şeker ve Savaş, 2023). Okul dışı öğrenme ortamları özellikle okul öncesi dönem çocukları için çok önemlidir. Okul öncesi eğitim öğretmenleri okul dışı eğitim ortamı olarak müzelerden yararlanmak istemektedir ancak müzelerdeki mevcut olanakları eğitim aracı olarak verimli bir şekilde kullanamamaktadır (Akman ve ark. 2015).

Müze eğitimcileri farklı yaş aralığında bulunan gruplardaki öğrenenlerin gelişimine uygun eğitim çalışmaları üretmede ve yaratıcı tasarımlar yapmak konusunda zorluklar yaşamaktadırlar (Watson ve Werb 2013). Bu durum erken çocukluk döneminden itibaren her yaş grubu çocuk için müzelerde gerçekleştirilen eğitim süreçlerinden biri olarak atölye çalışmalarının incelenmesinin gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Amaç

Modern müze uygulamaları eğitsel ve skolastik bakış açılarının bir bileşimidir. Sanat müzeleri hayal gücü, düşünme ve bilişin gelişim alanları yaratılırken kültürel mirasın ahlak ve hoşgörü ortamı içinde sergilenmesine olanak sağlamaktadır (Polyudova, 2021).

Modern sanat müzeleri bu anlamda bir buluşma noktası olarak Dünya'da ve Türkiye'de toplumların gelişmesine ve sanatla bağ kurabilmesine imkân sağlayan en önemli mekanlardır. Modern sanat müzelerinin sanatsal ve kültürel alanlarında düzenlenen özgün ve nitelikli sürdürülebilir etkinlik programları ile çocuk ve yetişkin düzeyinde düzenlenen eğitim amaçlı etkinlikleri incelendiğinde bu alanlarda gerçekleştirilen informal eğitim ile müzelerin alternatif öğrenme alanları olduğu

tespit edilmiştir (Andre, Durksen & Volman, 2017; Matthewson-Mitchell, 2014; Özyılmaz-Akamca, Yıldırım, Ellez, 2017).

Birey müze eğitiminin merkezidir. Merkezde yer alan birey nesnelerle etkileşime girerken doğrudan deneyin kazanmaktadır (Özer, 2018). Bu sayede yaşanılan deneyim kalıcı öğretiye dönüşebilmektedir (Aktaş-Arnas, 2017). Müze ortamında temas ederek, inceleyerek, araştırarak, sorgulayarak ve eyleme dönüştürerek aktif bir öğrenme süreci yaşatılmaktadır (Özer, 2018). Bu süreç düşünme becerilerini geliştirmekte, hayal gücünü ortaya çıkarmakta ve yaratıcılığı tetiklemektedir. (Akyol ve Köksal-Akyol, 2015).

Bu çalışma ile müze, müzecilik, modern sanat, modern sanat müzesi tanımları kavramsal olarak ele alınarak, Türkiye'deki müze kavramının gelişimi ve modern sanat müzelerinin kuruluşu incelenmiştir. Araştırmanın amacı Türkiye'de kurulan Modern Sanat Müzelerinin önemli örneklerinde gerçekleştirilen etkinlikler ve atölye çalışmalarını informal eğitim bakış açısıyla incelemek ve yeni bir atölye çalışma sürecinin uygulamasını ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda araştırmada Türkiye'de kurulan Modern Sanat Müzelerinin en önemli örnekleri olan İstanbul Modern Sanat Müzesi, Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesi, Pera Müzesi, Santral İstanbul Enerji Müzesi, Cern Modern Sanatlar Merkezi, Odunpazarı Modern Sanat Müzesi'nde gerçekleştirilen etkinlikler ve atölye çalışmaları informal eğitim yönünden incelenmiştir. Araştırmanın amacı kapsamında Edirne Osman İnci Müzesi'nde araştırmacı tarafından koordine edilen çocuk ve yetişkinlere yönelik "Müze-Atölye Çalışmaları" ile yine araştırmacı tarafından planlanarak uygulanan alternatif öğrenme tekniklerinin literatüre kazandırılmıştır.

Önem

Müzeler var olduğumuz evrenin değerlerini anlamamız, öğrenmemiz ve zamansal çizgisini izleyebilmemiz açısından en önemli mekanlardır. Geçmişi görme, dokunma, hissetme imkânı bulduğumuz bu mekanlarda geçmişi özümseme ve geleceğe yönelmeye yönelik yürütülen informal eğitimler ile Modern Sanat Müzeleri ve Kültür Müzeleri arasındaki farkı uygulamaları ile ortaya koymaktadır. Sanatın, sanatçının hatta sanatseverlerin içinde bulunduğu Modern Sanat Müzelerinde

gerçekleştirilen atölyelerde, yetişkin ve çocukların sanatı anlayabilmesi ile birlikte sanatın icrası kısmına yöneltilmeleri, ‘eser-değer’ ilişkisi kurabilmeleri nedeniyle büyük öneme sahiptir.

Müzede öğrenme bireyin bilişsel, devinimsel ve duyuşsal alanlarına hitap ederek müze ortamı içindeki erişilebilir kaynaklara teması ile deneyimleyerek öğrenmesine olanak sağlamaktadır (Buyurgan ve Mercin, 2010), (Özer, 2018). Farklılıkları gözetilmeksizin herkesin katılabildiği müze atölyeler, formal eğitimin eksikliklerini informal yöntemlerle tamamlamaya çalışmaktadır (Ioannidi & Samara, 2019; Matthewson-Mitchell, 2014). Müzelerin ‘gezdim, gördüm, bitti’ denebilecek kadar basit mekanlar olmadığını, bir eserin sanat değerinin anlaşılırlığını örnek eğitim programlarıyla pekiştirerek, çok yönlü bir müzecilik ortamı sunması ile çocuğundan yaşlısında tüm kuşaklara sanat ve yaşam arasındaki ilişkinin nasıl kurulabileceğini göstermektedir (Andre, Durksen & Volman, 2017; Cotter & Pawelski, 2021).

Eğitimciler ve araştırmacılar müzelerin potansiyelini ve mekânsal gücünü kullanarak çocuklara yönelik etkili ve güçlü öğrenme teknikleri geliştirmeli, etkinliklerle birleştirmeli ve farklı etkileşim türleri ile öğrenme ortamı sağlamalıdırlar. Müze öğrenimini deneyimleyen çocuklar üzerinde yapılan incelemede; çocukların bilindik mekân kurgusu içindeki öğrenimleri ile müze ortamındaki aktif ve etkileşim halindeki nesneler ile eylemsel olarak deneyimledikleri öğrenim sürecini konusunda uzman olan öğreticiler ile birlikte gerçekleştirdiklerinde çok daha ileri seviyelere ulaşabildikleri görülmekte ve öğrenimde etkileşimin etki olduğu bir yapı iskelesi kurulmasına ışık tutmaktadır. Yapı iskelesi çocukların öğrenmesinde önemli bir kavramdır. Biçimsel öğelerle desteklenen yapı iskelesi içinde çocuk etkileşim halinde bulunduğu ortama çok daha fazla odaklanabilmekte ve öğrenimin aktif sürecini deneyimleyebilmektedir. Böylece deneyimleri gelişim adımlarına rehberlik etmektedir (Andre ve ark., 2017).

Bu çalışma ile müze ve müzecilik kavramının Modern Sanat Müzelerinde yürütülen atölye çalışmaları kapsamında gerçekleştirilen informal eğitim çalışmaları ile çocuk ve yetişkinlerin bilincindeki klasik müze tanımının evrensel bir öğrenim alanı tanımına ulaşmasına imkân sağlayan alternatif öğrenim mekânları olarak

düzenlendikleri ve yürütülen çalışmalar ile Türkiye'de uygulanan formal eğitim sisteminin olumsuz açıklarının informal eğitim uygulamaları ile tamamlanabileceği ve çağdaş bireyler olabilmek için sanatla çocuk yaşta buluşmanın kaçınılmaz bir gerçek olduğunun bilincinde olmamız gerektiği ile eğitim sistemimiz kapsamına informal eğitim tekniklerinin de eklenmesi gerçeğine katkı sağlamayı amaçladığından "Türkiye'de Modern Sanat Müzelerinde Yürütülen Atölye Çalışmaları" adlı çalışmanın eğitimci ve araştırmacılara önemli bir kaynak olacağı düşünülmektedir.

Yöntem

Bu çalışmada yöntem olarak nitel ve nicel araştırma ve literatür tarama yöntemi kullanılacaktır. Bunun yanında ise konuya yönelik olarak kütüphane kaynakları, web sayfaları, kitaplar, dergiler, makaleler, yüksek lisans tezleri, ulusal müze içi atölye uygulamalarına ulaşmak için internet kaynakları incelenirken, aktif katılım sağlanılan müze atölye uygulamalarından örnekler verilecektir.

Türkiye'de kurulan Modern Sanat Müzelerinin önemli örneklerinde gerçekleştirilen etkinlikler ve atölye çalışmalarını informal eğitim bakış açısıyla incelemeyi ve yeni bir atölye çalışma sürecinin uygulamasını ortaya koymayı amaçlayan araştırma nitel yöntemle planlanmıştır. Modern Sanat Müzelerinde gerçekleştirilen etkinlikler ve atölye çalışmalarını incelemek amacıyla araştırmada mevcut durumu ortaya koyan doküman analizinden faydalanılmıştır. Doküman incelemenin aşamaları olarak dokümanlara ulaşma, özgünlüğü kontrol etme, dokümanları anlama, analiz etme ve veriyi kullanma basamakları takip edilmiştir. Bu doğrultuda öncelikle araştırmaya dahil edilecek modern sanat müzeleri belirlenmiştir. Söz konusu müzelerde gerçekleştirilen çalışmalara ilişkin bilgilere ulaşılmış, orijinalliği kontrol edilmiştir. Edinilen dokümanlar araştırmacı tarafından incelenerek anlaşıldıktan sonra analiz edilmiş ve verinin kullanılması basamağında da yapılan değerlendirmeler nihayetinde betimleyici bilgiler paylaşılmıştır.

Araştırma amacı kapsamında araştırmacı tarafından geliştirilerek uygulanan müze atölye çalışmaları ise durum çalışmasının bütüncül tek durum deseni olarak sunulmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Araştırmacı tarafından hazırlanarak

araştırmacı liderliğinde uygulanan müze atölye çalışmalarının detaylı olarak anlatılması bu desenin tercih edilmesinde etkili olmuştur. Araştırmada veri çeşitliliğini sağlamak üzere, müzelerde gerçekleştirilen etkinlik ve atölyelerde yapılan uygulamalara dair yazılı bilgilerin derlenmesinin yanı sıra müzelerde gerçekleştirilen çalışmalara ilişkin fotoğraflara ve atölye çalışmaları sonrası katılımcıların kazanımlarına yer verilmiştir.

1. MODERN SANAT MÜZESİ

1.1. Modern Sanatın Tanımı

Modern Sanat, 19. yüzyıl sonu empresyonizmden 1960-1970'lere kadar devam ettiği kabul edilen sanat dönemidir. Sanatçılar bu dönemde yaratıcı, özgün ve çağın yenilikleri ile besledikleri yöntem ve tekniklerini kullanarak, tüm bildikleri klasik yöntemleri ve klasik estetik kuralları zorlamaktadırlar. Sanatçılar, çağdaş toplumun sorunlarından etkilenerek, onları ele almış ve bu değerleri yansıtmışlardır.

Modern Sanat denildiğinde ilk akla gelen akımlar, Empresyonizm, Ekspresyonizm, Fovizm ve beraberinde Sürrealizm, Dadaizm, Abstrakt Expresyonizm Pop-art hareketleridir.

1.2. Modern Sanat Müze Tanımı

''Müze'' kelime olarak Grekçe ''Mouseion'' kelimesinden türeyerek Yunan Mitolojisinde ''Musalar'' adıyla bilinen tanrıçalara adanmış tapınaklar ve Musalara ayrılan yüksek yer manasına gelmektedir. Yunan pantheonunda ise şiirlere ve müziklere ilham olan esin perileri manasını taşımaktadır. (Uçankuş, 2000).

21.Yüzyılda Çağdaş Müzenin tanımı; *"Toplumların gelişmesi yönünde hizmet veren, toplumun her kesimine kapı açan, insanlığa ve yaşadığı döneme tanıklık eden, tüm bu etkenler içinde kullandığı malzemeleri araştıran, inceleyen, korunmasını sağlayan, bilgileri toplumla paylaşıp nihayetinde eğitim ve keyif aldırma yönünde sergileyen, kar düşüncesinden uzak ve süreklilik arz eden kurumdur."* (www.icom.org, 2005) olarak tanımlanmaktadır.

Modern sanat müzeleri, çağdaş sanat eserlerinin sergilendiği müzelerdir. Bu müzeler, genellikle 20. yüzyıldan günümüze kadar olan dönemde üretilmiş olan sanat eserleri sergilemektedir. Modern sanat müzelerinde resim, heykel, fotoğraf, performans vd. gibi sanat dallarına yönelik pek çok farklı eserin aynı anda veya bir arada izlenmesine olanak sağlanmaktadır. Dönemsel olarak geçmiş zaman eserlerinin de sergilendiği bu mekânların asıl odak noktası çağdaş eserlerdir. Pek çok farklı şekilde veya konseptte eser sergilenmesi ile sanatseverlere yeni ve özgün eserleri keşfetme imkânı sunmaktadır.

Modern Sanat Müzeleri aynı zamanda sanatçıların çağdaş toplumun sorunlarına ve değerlerine dikkat çekmek üzere yarattıkları eserlerini sergilemelerine de imkân sağlamaktadır. Bu nedenle sanatçılar için de önemlidir mekânlardır. Sanatçının eser icrasında özgür ve özgünce ifadeye sahip olduğunu bilmesi, rahatlıkla izleyiciyle istediği şekilde buluşmasına olanak sağlaması, sanatçının ifadesini sadece özgürleştirmiş olmakla kalmaz; sorgu, tartışma, dikkat çekme, düşünme ortamına bırakılan izleyicinin gelişmesine imkân sağlayarak, eserlerinin geniş bir kitleye ulaştırılmasını sağlamaktadır.

1.3. Türkiye'de Müzecilik Alanında Gelişme

Müzecilik olgusu ülkemizde tüm dünyada olduğu gibi koleksiyonculukla başlamıştır. Anadolu tarihi incelendiğinde müzeciliğin ilk adımlarının Konya yerleşimini çevreleyen höyük kalıntılarının düzenli olarak dizilmesi ile 13. yy. Selçuklu Dönemi'nde atıldığı görülmektedir. Daha sonra Kahramanmaraş Kalesi civarı Geç Hitit eserlerini biriktiren Dulkadiroğulları beyliğinde karşımıza çıkmaktadır (Eyice, 1990; Gerçek, 1999; Pasinli, 2002).

Osmanlı döneminde kıymetli eserler, ata yadigârları, savaş ganimetleri gibi kıymet verilen eşyalar saray hazine dairelerinde korunmaktadır (Pasinli, 2002). Fatih Sultan Mehmet döneminde İstanbul Fethi ile birlikte sarayın büyük bir bölümü hazineye dönüştürülmüştür. Yavuz Sultan Selim ile doğu seferleri sonrası halifeliğin Osmanlı'ya geçmesi ile pek çok kıymetli kültür varlığı ve en önemlisi kutsal emanetler Osmanlı himayesine alınmıştır. Sarayda toplanan eserler zengin bir koleksiyon oluşturmuş ve Anadolu tarihi Türk Müzeciliğinin başlamasına öncülük etmiştir (Eyice, 1990).

Türkiye'de kurulan ilk müze günümüzdeki adı İstanbul Arkeoloji müzeleri olan Müze-i Hümayun 'dur. Ünü ressam ve müzeci Osman Hamdi Bey tarafından 19. yüzyılda kurulan müze 13 Haziran 1891 yılında ziyarete açılmıştır.

Yapısal olarak 1891 yılında kurulan müze binası Türkiye'nin ilk müzesi olma özelliğinin yanı sıra dünyada inşa edilen ilk 10 müze binası arasında yer alması ile de önemli bir yere sahiptir. Birçok farklı kültüre ait bir milyondan fazla eser kapasitesi ile dünya müzelerinin en büyükleri arasında olma özelliğini günümüzde de

korumaktadır.

1.4. Türkiye'de Modern Sanat Müzelerinin Kuruluşu

Modern sanat müzelerinin kuruluşu, 20. yüzyılın ortalarından itibaren hız kazanmıştır. Bu dönemde, modern sanata önem ve ilgi artmış ve bu sebeple modern sanat eserlerinin sergilendiği müzeler de açılmaya başlamıştır.

Öncelikle her doğuşun ve oluşumun bir nedeni yani ihtiyaç tespiti vardır. Modern sanat müzelerinin kurulma ihtiyacı da özel koleksiyonların ziyaretçilere açılması, çağdaş sanatın daha geniş bir kitleye ulaştırılması gibi amaçları içinde barındırmaktadır. Ayrıca, bölgesel sanat hareketlerinin ve sanatçılarının desteklenmesi amacıyla da gerçekleştirilebilmektedir. Genellikle metropollerde ve büyük şehirlerde kurulmaktadır ancak, özel koleksiyonların sergilendiği müzeler de olabilmekte ve bu müzeler, daha küçük şehirlerde veya kırsal bölgelerde de bulunabilmektedir.

2. TÜRKİYE'DE MODERN SANAT MÜZELERİ VE ATÖLYE ÇALIŞMALARI

2.1. İstanbul Modern Sanat Müzesi

İstanbul Modern, Karaköy' de 2004 yılında Türkiye'nin ilk modern ve çağdaş sanat müzesi olarak kurulmuştur. Kültürel ve sanatsal kimliğimizi ulusal ve uluslararası düzeyde yansıtan müze, kurulduğu günden bu yana sayısız ziyaretçi ağırlamış ve her yaştan sanatseveri ücretsiz sanat atölyeleriyle buluşturma özelliğine sahiptir.

Günümüzde eski Karaköy binasının yenilenmesi sonrası yeniden inşa edilen yapısında hizmet veren İstanbul Modern, Centre Pompidou, Whitney Müzesi, Centro Botín, Beyeler Vakfı Müzesi gibi pek çok uluslararası müze ve sanat kurumunu tasarlayan, Pritzker ödüllü mimar Renzo Piano tarafından tasarlanmıştır (Fotoğraf 1).

Tasarlanan yeni binanın merkezi izleyici kabul edilerek Uluslararası standartlara uygun sergi salonları, sinema, kütüphane, eğitim atölyeleri, tasarım mağazası, kafe, restoran ve etkinlik alanlarıyla sanatseverlere hizmet vermektedir.

Fotoğraf 1: İstanbul Modern Bina Fotoğrafı, 2022

(www.istanbulmodern.org, 2023)

2.1.1. Kuruluşu

İstanbul Modern'in kuruluş temelleri 1987 yılında bugünkü adıyla Uluslararası İstanbul Bienali'nde atılmıştır. İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı kurucu Dr. Nejat Eczacıbaşı ve Oya Eczacıbaşı serginin İstanbul'a getirdiği yoğun ilgi ve hareketlilikten etkilenerek daimî bir modern sanat müzesi kurulması gerektiği görüşüyle çalışmalara başlamışlardır. 19.yy'da sanayi alanı olan Feshane, uzun çalışmalar sonrası sanat müzesine dönüştürülmüştür.

Modern Müze Projenin başlatılmasından 1992 yılına kadar bu alanda 3 İstanbul Bienali gerçekleştirilmiştir. 1993 yılında Dr. Nejat F. Eczacıbaşı vefat etmiş ve projenin yürütücülüğünü Oya Eczacıbaşı üstlenmiştir. 2003 yılına kadar yapılan bienaller farklı mekanlarda gerçekleştirilmiştir. 2003 yılında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Akademisi'nin yanında yer alan dört numaralı gümrük antreposu ana mekan kullanılması kararlaştırılarak 8. İstanbul Bienali'ne ev sahipliği yapmıştır. Recep Tayyip Erdoğan'ın Başbakan Olduğu bu dönemde antreponun kalıcı müze olarak kullanılmasının onaylanması ile modern sanat müze projesi tam anlamıyla gerçekleşme imkânı bulmuştur.

İstanbul Modern'e ev sahipliği yapan antrepo binası 2004 yılında Tabanlıoğlu Mimarlık tarafından modern bir müzeye dönüştürülmüştür.

Türkiye'nin ilk modern ve çağdaş sanat müzesi olan İstanbul Modern, 2018 yılına kadar bu binada ziyaretçilerine hizmet vermiştir. 2018-2022 yılları arası yeni müze binası inşası sebebi ile müze Beyoğlu'ndaki geçici mekânına taşınmış ve burada hizmet vermiştir. 2022 yılında antrepo yapısı yerine yapılan yeni müze binası ünlü Mimar Renzo Piano'nun kurucusu olduğu Renzo Piano Building Workshop (RPBW) tarafından tasarlanmış ve İstanbul Modern Karaköy'e geri dönmüştür.

2.1.2. İçerdiği Koleksiyonlar

İstanbul Modern Sanat Müzesi, Türkiye'nin ilk kamusal modern sanat müzesidir. Öncelikle 20. yüzyıl Türk ve yabancı sanatçıların eserlerini sergilemektedir. Koleksiyonları, Türk sanatının öncülerinden Osman Hamdi Bey'in eserleriyle başlamakta ve 20. yüzyılın başından günümüze kadar uzanmaktadır.

Koleksiyonlar arasında Türk ve yabancı modern sanatçıların resim, heykel, fotoğraf, video ve seramik gibi farklı sanatsal ifadeleri bulunmaktadır. Özellikle Türkiye'nin önde gelen modern sanatçılarının önemli eserleri mevcuttur. Ayrıca, müzenin koleksiyonları arasında sanat tarihçileri, kritikler ve sanatçılar tarafından yapılmış özel koleksiyonlar da bulunmaktadır.

Müze, ülke ve dünya genelinde önemli yapıtları koleksiyonlarına eklemekte ve her yıl yeni eserleri sergilemektedir. Her yıl birçok önemli sanatçının kişisel sergileri yapılmaktadır. Müze, koleksiyonlarını internet aracılığı ile web-sitesinden yayınlayarak sanatseverlere erişim kolaylığı da sağlamaktadır.

İstanbul Modern Sanat Müzesi sürekli sergilerin yanı sıra zaman zaman ziyaretçiler için özel sergiler düzenlemektedir. Bu sergiler genellikle bir sanatçının ya da bir konunun odaklandığı sergiler olmaktadır. Sürekli sergilerde, müzenin sahip olduğu koleksiyonun bir kısmı sergilenir, sergi içeriği özellikle Türk ve Avrupa modern sanatının önemli eserlerini içermektedir.

Tracey Emin, Peter Anders, Georg Baselitz, Anselm Kiefer, Yoko Ono, Tony Cragg, Sarkis, Murat Akagündüz, Canan Tolon, Seçkin Prim, Arzu Başaran, Azade Köker, Ahmet Oran, İnci Eviner, Yusuf Taktak, Hale Tenger, Gülsün Karamustafa, Selma Gürbüz, Ergin Çavuşoğlu, Nur Koçak gibi (Fotoğraf 2-3).

Fotoğraf 2: Anselm Kiefer, Morgenthau Planı, 2012, Tuvale marufle fotoğraf üzerine akrilik, emülsiyon, yağ ve şellak, 380 x 380 cm, Özel Koleksiyon

Fotoğraf 3:Selma Gürbüz, Otoportre, 2004, *Kâğıt üzerine karışık teknik 256 x 120 cm, İstanbul Modern Sanat Müzesi Koleksiyonu / Ceylan Göğüş anısına, Ceyda - Ünal Göğüş Bağışı*

Özel sergilerde ise genellikle sanatçıların, sanat tarzlarının ya da konuların önemli örnekleri gösterilir.

İstanbul Modern Sanat Müzesi kendi mekânında ve farklı alanlarda süreli ve geçici sergilere imza atarken aynı zamanda Covid-19 döneminde yaşanan sıkıntılarda çevrimiçi sergileriyle de birçok izleyici sanatla buluşturmuştur.

2.2. Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesi

Sakıp Sabancı Müzesi, İstanbul'da yer alan bir sanat müzesidir. Müze, İstanbul'da Atatürk Kültür Merkezi'nin karşısında yer alan Hisarüstü Kavacık yerleşkesinde 1999 yılında açılmıştır. Müzenin kuruluşunda Sakıp Sabancı Vakfı'nın öncülüğünü yaptığı ve müzenin koleksiyonunu oluşturmada Sabancı ailesinin önemli bir rol oynadığı bilinmektedir.

Müze, VR teknolojisi sayesinde 360 derece görüntülenebilme özelliğine sahiptir. Koleksiyon sergilerinin yanı sıra müze bünyesinde seminerler, çeşitli kültür-sanat etkinlikleri, eğitim programları ve konferanslar gerçekleştirilmektedir.

2.2.1. Kuruluşu

Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesi, konum olarak İstanbul Emirgan'da, İstanbul Boğazı'nın en güzel seyredildiği bir noktada yer almaktadır. Müze binası, İtalyan mimar Edouard De Nari tarafından 1925 yılında yapılmış ve 1951 yılına kadar yazlık konut olarak kullanılmıştır. Yapını arazisi içinde bulunan ve haçlılar tarafından 4. Haçlı Seferi sırasında İstanbul Sultanahmet Meydanı'ndan alınarak, Venedik San Marco kilisesi önüne yerleştirilen dört attan birinin dökümü nedeni ile "Atlı Köşk" adıyla da bilinmektedir (Fotoğraf 4).

Fotoğraf 4: Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesi Gece Fotoğrafı

(www.sabanci.com, 2022)

Sakıp Sabancı ve ailesine ait hat ve eski el yazması kitapların 1989 yılı itibari ile yurtdışında, önemli müzelerde sergilenerek büyük ilgi görmüştür. Bunun üzerine 1998 yılında Sakıp Sabancı ve ailesi Atlı Köşkü müzeye dönüştürme kararı vermiş ve bu eserlerin ve diğer koleksiyonlarının burada sergilenmesi kararı verilmiştir.

İlk olarak müzeye dönüştürülmek üzere Sabancı Üniversitesi'ne tahsis edilen Atlı Köşk 2022 yılında Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesi adıyla ziyarete açılmıştır.

2.2.2. İçerdiği Koleksiyonlar

Sabancı Müzesi'nin koleksiyonları arasında, Osmanlı İmparatorluğu döneminden kalma minyatürler, nakışlar, keramikler, kumaşlar ve aynalar yer almaktadır. Ayrıca müzenin koleksiyonları arasında, 19. ve 20. yüzyılda Türk sanatının öncülerinden olan sanatçıların eserleri de mevcuttur. Müze ayrıca Osmanlı İmparatorluğu döneminden kalma tarihi objeler ve arkeolojik eserler de sergilemektedir.

2.2.2.1. Kitap Sanatları ve Hat

Sakıp Sabancı (ö. 2004), hat ve kitap koleksiyonu yapmaya ilk olarak Sultan II. Mahmud'un (h. 1808-1839) yazmış olduğu bir levhayı satın alarak başlamıştır. Sonrasında başta ünlü hattatların güzel yazı (hüsnühat) örnekleri ve Kuran nüshaları olmak üzere sanatlı el yazma kitaplarını toplayarak koleksiyon oluşturmaya başlamıştır. Bu koleksiyon 1980'lerde satın alınan özel koleksiyonların da katkısıyla zenginleştirmiştir. 1989 yılı itibari ile de oluşan koleksiyonlar yurtdışında önemli müzelerde sergilenmeye başlamıştır. Müzenin açılışı ile de kendi mekânında ziyaretçilerinin izlenimine açılmıştır.

Osmanlı hat sanatı örnekleri ve kitapları Atlı Köşk'ün üst katında yer alan mekanlarda sergilenmektedir. Köşk'ün alt katı Sakıp Sabancı ailesinin o dönemde kullandıkları eşyalarıyla birlikte Aile Salonları adı altında sergilenmektedir.

2012 yılında müze sergi düzeni teknolojik uygulamalar kullanılarak yeniden düzenlenmiştir. Müze girişinde ziyaretçi kullanımına sunulan tabletler ile eser kitapların tekil olarak vitrinde yer alan sayfalarının dışında diğer sayfalarına veya

ciltlerine ulaşma imkânı sağlanmaktadır.

Sakıp Sabancı Müzesi'nin Kitap Sanatları ve Hat Koleksiyonu, 14. yüzyılın sonlarından 20. yüzyıla kadarki sürede, ünlü sanatkârlar tarafından hazırlanmış elyazması Kuran-ı Kerim nüshaları ve dua kitaplarını, Kuran-ı Kerim'den ayetlerin ve hadislerin, güzel sözlerin ve şiirlerden dizelerin güzel bir yazı ile yazıldıkları, bezemelerle ve kâğıtlarla süslenmiş sayfaları, tek sayfa yazıların bir arada saklandığı albümleri ve adeta bir tablo gibi, duvara asılmak üzere hazırlanmış, büyük boyutlu yazı panolarını, Osmanlı sultanlarının, kimisi bezemelerle çevrelenmiş tuğralı, resmi belgelerini ve hattatların yazı yazarken kullandıkları, gümüş gibi değerli madenlerden, mercan, fildişi, kemik ve kaplumbağa kabuğu gibi organik malzemelerden yapılmış aletleri içermektedir (www.sakipsabancimuzesi.org) (Fotoğraf 5).

Fotoğraf 5: Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesi-Kuran-ı Kerim El Yazması

(www.sakipsabancimuzesi.org, 2023)

2.2.2.2. Resim Koleksiyonu

Sakıp Sabancı Müzesi Resim Koleksiyonunu; Sakıp Sabancı'nın 1970'lerde oluşturmaya başladığı; Osmanlı İmparatorluğu son döneminde İstanbul'da çalışmış yabancı sanatçıların eserleri ile erken dönem Türk resminin seçkin örneklerinden oluşmaktadır. Erken dönem eserleri ile başlayan koleksiyon, ülkemizde resim sanatının zaman içindeki başlangıç ve gelişim evrelerinin ipuçlarını veren kültürel bir birikim niteliğindedir.

Bu yönüyle Müze'nin Kitap Sanatları ve Hat Koleksiyonu'nun tarihsel süreçteki devamı niteliğini taşımaktadır. 1850-1950 arasında üretilen eserlerin ağırlıkta olduğu koleksiyonda Rafayel Manas (1715-1780), Konstantin Kapıdağlı (18. yüzyıl sonları – 19. yüzyıl başları), Osman Hamdi Bey (1842-1910), Şeker Ahmed Paşa (1841-1907), Süleyman Seyyid (1842-1913), Nazmi Ziya Güran (1881-1937), İbrahim Çallı (1882-1960), Feyhaman Duran (1886-1970), Fikret Muallâ (1903-1967) gibi yerel sanatçılar ile Fausto Zonaro (1854-1929) ve Ivan Ayvazovski (1817-1900) gibi yabancı sanatçıların eserleri bulunmaktadır (Fotoğraf 6) (www.sakipsabancimuzesi.org).

Türkiye'de sanat ve sanatçı kavramlarındaki değişimi, imge üretimindeki dönüşümü, zamansal olarak gözler önüne seren koleksiyon, Osmanlı Dönemi'nden Türkiye Cumhuriyeti'ne olan zamandaki resmin modernleşme sürecinin ipuçlarını da görme imkânı sağlamaktadır (www.sakipsabancimuzesi.org).

Fotoğraf 6:Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesi-İvan Konstantinoviç Ayvazovski (1817-1900)

(www.sakipsabancimuzesi.org

2.2.2.3. Arkeolojik Eserler Koleksiyonu

Sakıp Sabancı Müzesi Arkeolojik Eserler Koleksiyonu, Müze bahçesinde sergilenmekte olan 22 adet taş eserden meydana gelmektedir. Çoğunluğu mimari elemanlardan oluşan koleksiyonda geç antik dönem sınırları içindeki sütun başlıkları sayıca en kalabalık grubu oluşturmaktadır. İyon, Korint ve Kompozit düzendeki sütun başlıkları form ve bezeme unsurlarıyla döneminin taş işçiliği hakkında özel bir seçki sunarken başlıklar üzerindeki çeşitli izler vasıtasıyla da onların süreç içerisinde ikinci kez kullanımlarına yönelik veriler de okunabilmektedir. Sütun başlığı grubu içerisinde dört adet kompozit düzendeki sütun başlığı ise antik dönem motiflerinin Neo-klasik dönemde yeniden nasıl yorumlandığını göstermesi açısından önem taşımaktadır. Sütun başlığı grubu dışında kalan diğer eserlere bakıldığındaysa antik mitolojiden bildiğimiz iki örnek dikkat çekmektedir. Bunlardan biri tanrıça Kybele motifli bir sunak diğeri ise Olympos tanrılarıyla devlerin savaşını betimleyen bir sütun tamburudur. Daha geç döneme tarihli bir başka örnek kiliselerde özellikle orta nef ve apsisi birbirinden ayıran templon ya da ikonastasis olarak isimlendirilen bariyerde kullanılan Orta Bizans Dönemi'ne (MS.9-12. yüzyıllar) ait bir arşitrav (baştaban) bloğudur (Fotoğraf 7). Arşitrav, arkadlı bezeme kompozisyonu açısından Küçük Asya özellikleri taşırken dinsel sembolizmin yapı içerisindeki dekorasyonda ifade edilmesine yönelik özel bir örneği de teşkil etmektedir (www.sakipsabancimuzesi.org).

Fotoğraf 7:Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesi- Friz Bloğu

(www.sakipsabancimuzesi.org, 2023)

2.2.2.4. Dekoratif Eserler Koleksiyonu

Sakıp Sabancı Müzesi Dekoratif Eserler Koleksiyonu, Köşk'ün alt katı Sakıp Sabancı ailesinin Köşk'ü konut olarak kullandıkları dönemki eşyalarıyla birlikte Aile Salonları adı altında sergilenmektedir.

Teşhir edilen eşyalar arasında yer alan 18.-19. yüzyıla ait Napolyon armalı Bohemya avizeler, Sèvres vazolar, aksesuarlardan oluşan koleksiyon; Osmanlı Devleti'nin son döneminde toplumda ve sosyal hayatta yaşanan dönüşümü gözlemlenebilmektedir (Fotoğraf 8).

19. yüzyılda devlet bünyesinde, askeri birimlerde ve sosyal alanlarında Batılılaşmanın etkisiyle yaşanan değişimler, İstanbul'u da kültürel açıdan etkilemiş ve yeni bir yaşam tarzının oluşmasına vesile olmuştur. Bu dönemde İstanbul'un yerleşim alanları genişlemiş, Atlı Köşk'ün de yer aldığı Boğaziçi hattında, Avrupa mimarlık tarihine özgü barok, rokoko, neo-gotik, neo-klasik ve ampir üsluplarının etkisinde sivil ve idari binalar inşa edilmiştir. Bu doğrultuda iç mimarinin vazgeçilmez bir parçası olan mobilyaların seçimi veya üretimi de yine Avrupa kökenli bu eklektik tarzlardan ilhamla, yer aldıkları yapının mimari üslubuna uyum sağlayacak şekilde gerçekleştirilmiştir.

Fotoğraf 8: Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesi- Davud ve Goliaht
(https://www.sakipsabancimuzesi.org, 2023)

2.3. Pera Müzesi

Pera Müzesi 2005 yılında Suna ve İnan Kıraç Vakfı'nın kentin önemli bir noktası olan Tepebaşına kültür ve sanat hizmeti vermek amacıyla hayata geçirdikleri bir Müze Kültür Merkezi projesi girişimdir.

Müze, kuruluş tarihinden bugüne gerçekleştirdikleri etkinlikler ile ülkemize çağdaş ve yenilikçi bir bakış açısı kazandırmıştır (Fotoğraf 9). Müze içinde sanat, tarih, kültür ve bilim müzeleri bölümleri yer almaktadır. Bu alanlarda araştırma ve uygulama merkezleri, her türlü sergi mekânları, koleksiyon oluşturma ve bu koleksiyonları sergilemeye yönelik etkinlikler ile kütüphaneler ve enstitüler açmaya ve yönetmeye yönelik faaliyetler gerçekleştirilmektedir.

Tüm bu faaliyetler; dünya müzelerinin, vakıfların, kültür merkezleri veya araştırma uygulama merkezlerinin faaliyetlerinin yakından takip edilmesi ile ülkemizin çağın gerisinde kalmayacak ve çağdaş sanata katkı sağlayacak faaliyetler olması amacı ile düzenlenmektedir.

Fotoğraf 9: Pera Müzesi

(w.w.w.ansiklopedi.vkv.org.tr,2022)

2.3.1. Kuruluşu

Suna ve İnan Kıraç Vakfı; Suna Kıraç, İnan Kıraç ve İpek Kıraç tarafından 27 Ekim 2003 tarihinde, Türk toplumuna yararlı ve yurtsever vatandaşlar yetiştirilmesi için, kişi ve kurumlara maddi ve manevi imkânlar sağlamak, toplumsal hayata katkıda bulunmak ve bu doğrultuda eğitim, kültür, sanat ve sağlık alanlarında faaliyetlerde bulunmak amacıyla kurulmuştur.

2.3.2. İçerdiği Koleksiyonlar

2.3.2.1. Oryantalist Resim Koleksiyonu;

Oryantalist Resim Koleksiyonu, 17. Yüzyıldan 20. Yüzyıl başına uzanmaktadır. Avrupalı sanatçıların Osmanlı Dönemindeki yaşamı ve Türkiye coğrafyasının anlatıldığı resimlerin yansıra Osmanlı sanatçılarının birbiriyle etkileşimini de yansıtan örnekler barındırmaktadır (Fotoğraf 10). Suna ve İnan Kıraç Vakfı'nın oluşturduğu bu koleksiyonlar ülkemizin en zengin koleksiyonlarını oluşturmaktadır.

Fotoğraf 10: Osman Hamdi Bey, Kaplumbağa Terbiyecisi

(www.peramuzesi.org.tr, 2023)

2.3.2.2. Anadolu Ağırlık ve Ölçüleri Koleksiyonu;

Suna ve İnan Kıraç'ın ilk olarak 1980'lerde oluşturmaya başladıkları Anadolu Ağırlık ve Ölçüleri Koleksiyonu prehistorik dönem, Klasik Dönem, Beylikler ve Osmanlı Dönemi ile Erken Cumhuriyet dönemi başta olmak üzere Anadolu'nun ev sahipliği yaptığı birçok uygarlığa ait 10.000 civarında objeye ev sahipliği yapmaktadır (Fotoğraf 11).

Fotoğraf 11: Pera Müzesi, Eğitim Oyuncağı 19.yy.

(www.peramuzesi.org.tr, 2023)

2.3.2.3. Kütahya Çini ve Seramikleri Koleksiyonu;

Suna ve İnan Kıraç Vakfı Kütahya Çini ve Seramikleri Koleksiyonu, 1980'li yıllarda Suna Kıraç'ın arzusu üzerine toplanmaya başlanmış ve yıllar içinde genişleyip zenginleşerek günümüze ulaşmıştır (Fotoğraf 12).

Fotoğraf 12: Pera Müzesi, Tabak 19.yy sonu 20.yy.başı

(www.peramuzesi.org.tr, 2023)

2.4. Santral İstanbul Enerji Müzesi

Santral İstanbul, İstanbul'da sanat ve kültür alanında önemli bir merkez olarak kabul edilmektedir.

Santral İstanbul hem yerli hem yabancı sanatçılar tarafından kullanılmakta, aynı zamanda yerli ve yabancı ziyaretçiler tarafından ziyaret edilmektedir. Santral İstanbul, sanat ve kültür alanında İstanbul'da öncü bir rol oynayan bir kurum olarak kabul edilmektedir.

Avrupa Müze Akademisi tarafından "DASA Ödülü" ne layık bulunmuş; çağdaş sanat sergilerin ve kültürel etkinliklerin gerçekleştirildiği "International Architecture Awards 2010" ödüllü Ana Galeri binası; eski santralın tamirhane ve depo binalarının dönüştürülmesi sonucu ortaya çıkan tasarım ödüllü yeme-içme mekanları ve İstanbul Bilgi Üniversitesi'nin eğitim binaları yer almaktadır (Fotoğraf 13).

Fotoğraf 13:Santral İstanbul Enerji Müzesi

(www.santralistanbul.org).

2.4.1. Kuruluşu

Santral İstanbul, eski İstanbul Elektrik Santralı'nın yerine kurulmuş bir sanat merkezidir. Elektrik santralı, İstanbul'un ilk elektrik santralı olarak inşa edilmiş ve 1910 yılında hizmete girmiştir.

Elektrik santralı, 1973 yılına kadar çalışmış ve ardından kapatılmıştır. Santral İstanbul, 2007 yılında Boğaziçi Üniversitesi tarafından elektrik santralının yerine kurulmuştur. Santral İstanbul, sanat, tasarım, müzik, film, dans, performans gibi birçok alanda etkinlikler düzenlemektedir. Aynı zamanda sanat galerileri, sinema salonları, konser salonları, çalışma alanları, atölyeler gibi birçok alana ev

sahipliği yapmaktadır.

2.4.2. İçerdiği Koleksiyonlar

2.4.2.1. Mevcut Koleksiyon;

Santral İstanbul mevcut koleksiyonunda 21 Sanatçının eseri bulunmaktadır. Sanatçılar, Abidin Dino, Alaettin Aksoy, Ergin İnan, Gürdal Duyal, Hakkı Anlı, Ilgım Veryeri, İlhan Koman, Kalliopi Lemos (Fotoğraf 14-15). Kemal Önsoy, Mehmet Günsur, Mithat Şen, Mübin Orhon, Nil Yalter, Sadi Pektaş, Sarkis Zabunyan, Selim Birsel, Selma Cebeci, Selim Turan, Yüksel Arslan, Yurdaer Altıntaş'ın eserlerinden oluşan bir koleksiyona sahiptir.

Fotoğraf 14:Abidin Dino-El Dizisi-Otoportre

(www.santralistanbul.org).

Fotoğraf 15:İlhan Komon- Sonsuzluğa

(www.santralistanbul.org).

2.4.2.2. Kuruluş Koleksiyon;

Kuruluşu itibariyle bünyesinde bulunan koleksiyonlarda Abidoin Dino, Alaettin Aksoy, Ayşe Erkmen, Burhan Doğançay, Burhan Uygur, Canan Tolon, Ergin İnan, Ferruh Başağa, Gürdal Duyar, Hakkı Anlı, Ilgım Veryeri, İlhan Koman, İrfan Önürmen, Kalliopi Lemos, Kemla Önsoy, Mehmet Güleryüz, Mehmet Günsur, Mithat Şen, Mübin Orhon, Nejat Devrim, Neş'e Erdok, Nil Yalter, Ömer Uluç, Sadi Pektaş, Sarkis Zabunyan, Selim Birsel, Selim Turan, Selma Gürbüz, Tiraje Dikmen, Yüksel Arslan, Yurdaer Altıntaş'ın eserlerinden oluşmaktadır (Fotoğraf 16).

Fotoğraf 16:Yurdaer Altınbaş-Baskı

(www.santralistanbul.org).

2.5. Cer Modern Sanatlar Merkezi

Cer Atölyeleri Kültür ve Turizm Bakanlığı ile TÜRSAB iş birliği ve Uygur Mimarlık ’ın projesi ile 2010 yılında yeniden düzenlenerek kültür merkezine dönüştürülmüştür. Cer Modern konum olarak bakıldığında, Ankara’nın tarihi semtlerinden olan Kızılay ve Ulus’un arasında bulunan Sıhhiye’de yer almaktadır. AKM 4. bölgede bulunan Cer Modern’in yanı başında, projesi Uygur Mimarlık ’a ait olan Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Konser Salonu ve Koro Çalışma Binaları inşaatı devam etmekte ve Cer Modern’in bulunduğu alan tamamen bir kültür havzasına dönüştürülmektedir.

İkonik ve sıra dışı mimarisiyle fonksiyonel mekân alternatifleri sunarak, kurum ve kuruluşların organizasyonlarına ev sahipliği yapmaktadır. Kültür ve sanat atölye programlarıyla da insanların hem tarihi dokuyu deneyimleyecekleri hem de modern bir ortamda buluşmalar gerçekleştirerek sosyalleşme gelişmesine imkân sağlamaktadır.

2.5.1. Kuruluşu

Cer kelimesi Arapça kökenli olup, çekme, sürükleme anlamına gelmektedir. Cer Atölyeleri ise çeken (lokomotif) ve çekilen (vagon) araçların bakım ve onarımlarının birlikte yapıldığı yer olarak bilinmektedir (TDK). Cer Atölyeleri 'nin tarihçesine bakıldığında, atölyelerin inşası ile ilgili iki farklı görüş olduğu görülmektedir. İlki, Alman mimarların projelendirdiği Cer Atölyeleri 'nin Cumhuriyetten önce 1892 yılında inşa edildiğidir. Bu tamir atölyelerinin, Ankara'da Osmanlı Dönemi'nde Almanlar tarafından Anadolu-Bağdat Hattı kapsamında 1892 yılında inşa edilmiş olan ilk demiryolu hattının inşa edilmesinin bir sonucu olduğudur (Fotoğraf 17).

İkinci görüş ise, ilk görüşe tezat oluşturacak nitelikte olup, 1892 yılında inşa edilmiş yapıların mimarileri, malzeme kullanımı ve yapım teknikleri karşılaştırıldığında Cer Atölyeleri 'nin çok daha kaba bir işçilikle inşa edildiklerini savunmaktadır. 1927 yılında yayınlanmış Demiryolları Dergisi'nde Cer Hangarları 'nın resmini gösteren ''Ankara'da yeni inşa edilen Atölye'' ibaresinin bulunduğu haber de Cer Atölyeleri' nin yapım tarihi açısından belge niteliğindedir ve Cer Atölyeleri 'nin 1926-27 yıllarında inşa edildiğinin güçlü kanıtıdır.

Cer Atölyeleri Kültür ve Turizm Bakanlığı ile TÜRSAB iş birliği ve Uygur Mimarlık' ın projesi ile 2010 yılında yeniden düzenlenerek kültür merkezine dönüştürülmüştür. Cer Modern konum olarak bakıldığında, Ankara'nın tarihi semtlerinden olan Kızılay ve Ulus'un arasında bulunan Sıhhiye'de yer almaktadır. AKM 4. bölgede bulunan Cer Modern'in yanı başında, projesi Uygur Mimarlık 'a ait olan Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Konser Salonu ve Koro Çalışma Binaları inşaatı devam etmekte ve Cer Modern'in bulunduğu alan tamamen bir kültür havzasına dönüştürülmektedir.

Fotoğraf 17:Cer Modern Sanatlar Merkezi

(www.lakonser.com, 2022)

2.6. Odunpazarı Modern Müze

Odunpazarı Modern Müze, Türkiye'den ve dünyadan modern ve çağdaş sanat eserlerinin sergilendiği bir buluşma noktasıdır.

Eskişehir'in tarihi Odunpazarı evlerinin arasında yer alan OMM binası, dünyaca ünlü mimarlık ofisi Kengo Kuma and Associates (KKAA) tarafından tasarlandı; kendisi de Eskişehirli olan mimar ve koleksiyoner Erol Tabanca tarafından hayata geçirilmiştir (Fotoğraf 18).

UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras Listesi'nde bulunan Osmanlı ve Selçuklu dönemine ait Odunpazarı evleri ile müzenin tasarımı bölgedeki evlerle birlikte oldukça çarpıcı ve modern bir görünüm yaratmaktadır.

Müze yapısı içerinde müze hediye mağazası, müze kafesi ve Genç OMM'lu adında bir hotel bulunmaktadır (www.yapidergisi.com,2022).

Fotoğraf 18: Odunpazarı Modern Müze

(www.yapidergisi.com,2022)

2.6.1. Kuruluşu

Eskişehir'in Odunpazarı semtinde Eylül 2019 yılında Kolesiyoner Erol Tabanca tarafından açılan Odunpazarı Modern Müzenin diğer adı OMM'dir. Kengo Kuma ve Associates tarafından tasarlanan müze tasarımcıları, Odunpazarı'nın kelime anlamını da dikkate alarak tasarlamışlardır.

Kengo Kuma & Associates ortaklarından ve projenin yürütücüsü Yuki Ikeguchi, kendisi ile yapılan bir söyleşide müze binasının tasarımı ve etkileri ile ilgili şu yorumları yapmaktadır: *"Odun, kentin mirasında önemli bir yere sahip. Etrafına konfor ve sıcak bir atmosfer sunan ahşap ile inşa etmek, dolayısıyla bizim önceliğimiz olmuştur. Toplum ve sanat arasında bir bağ kurma amacı, bu projenin en başından beri kalbidir. Kendi içinde farklı deneyimler yaratan Odunpazarı sokak dokusu ve insan ölçeğini merkeze alan binanın, kent tarihi ve hafızasını taşıyan misyonu ile bir nirengi noktası olmasını istedik. OMM binası, kentin ve Anadolu coğrafyasının geniş kesimlerine ilham kaynağı olacaktır."* (Designboom, 2019).

Tasarlanan yapının süreci hem sosyal çevresiyle hem de iç mekânda

sergilenecek olan yaklaşımın çağdaş sanat eserlerinden oluşması sebebiyle çok yönlü bir deneyime ev sahipliği yapmaktadır. Binanın tasarımı uluslararası düzeyde, ses getirmiştir. Eskişehir'in kentsel dokusuna dikkat edilerek tasarım ve projelendirme kısmında sürdürülebilirlik kaygıları, tasarım, mimarlık ve şehircilik alanlarında çeşitlilik sunarak bir tartışma ortamı da sağlamıştır. Çağdaş sanat müzelerinin tasarım örgüsü sadece sanatçılar ve eser sergilemesinin dışında ziyaretçiler üzerinde de yüksek etki bırakmaktadır. Odunpazarı Modern Müzesi bu nedenle bıraktığı etki ve uyandırdığı his sebebiyle önemli katkılar sağlamaktadır.

2.6.2. İçerdiği Koleksiyonlar

OMM'un temelini oluşturan Erol Tabanca ve İdil Tabanca' nın koleksiyonları, birçok farklı disiplinlerden sanat eserlerine ev sahipliği yapmaktadır. Dönemler ve formların birbirinden farklı ve değişiklik gösteren koleksiyonlar yenilikçi bir anlayış perspektifiyle artmaya devam etmektedir.

Müzede yine usta ve yükselen sanatçıların eserlerinin yer aldığı koleksiyonda, Erol Akyavaş, Fahrelnissa Zeid, Ömer Uluç, Burhan Doğançay, Gülsün Karamustafa, Tayfun Erdoğmuş, Taner Ceylan, Şener Özmen, Şükran Moral, İnci Eviner, Canan Tolon, Guido Casaretto, Tunca Subaşı, Erinç Seymen, Burcu Yağcıoğlu, Mustafa Boğa, Jaume Plensa, Aron Demetz, Marc Quinn, Sarah Morris, Julian Opie, Max Lamb, Touche Touche, Ellissa Lacoste, Jonathan Trayte, ve Chris Wolston'un çalışmaları da bulunaktadır. Odunpazarı müzesi interaktif yaklaşımları ve çağdaş sanatı ilke edinişiyle sadece koleksiyon sergileriyle değil ulusal ve uluslararası sanatçıların eserlerinden oluşun kişisel, karma ve sürekli sergiler düzenlemektedir.

2.6.2.1. Mekâna Özel Yerleştirme

Japon bambu sanatçısı Tanabe Chikuunsai IV'ün OMM'a özel olarak tasarladığı yerleştirme, müzenin ana salonunda izleyicilerle buluşmaktadır. Japonya'nın en tanınmış bambu ustası ailelerinden birinden gelen Chikuunsai IV, bambu sanatını çocukluğundan itibaren aynı zamanda ustası olan babasından öğrenmiştir. Tokyo Güzel Sanatlar Üniversitesi'nin heykel bölümünden 1999'da mezun olduktan sonra çalışmalarını Osaka'da devam ettirmiştir. Chikuunsai

ailesinden gelen bambu sanatçıları, her kuşakta, bir yandan bu geleneksel sanatı korurken, bir yandan da eserlerine özgün bir teknikle farklı bir boyut getirmeleriyle tanınmaktadırlar. Chikuunsai IV, payına düşen farkı geleneksel bambu sepet örme tekniklerini mekâna özgün büyük boyutlu yerleştirmelere taşıyarak ve bambu sanatına uluslararası bir tanınırlık kazandırarak yaratmaktadır (www.omm.art,2022) (Fotoğraf 19).

Chikuunsai IV, OMM için Japonya'nın yalnızca Kochi bölgesindeki bir dağda yetişen "kaplan bambu" türünü kullandığı yerleştirmesini anlatırken, *"Doğadaki dört elementi tema olarak aldım,"* diyor. *"Su, ateş, hava ve toprak. Beşinci element ise boşluk, ona kimimiz evren, kimimiz uzay diyoruz. Eskişehir'e seyahatlerimde ve burada geçirdiğimiz iki haftada karşılaştığım insanlar, onlarla etkileşimim, beşinci elementin bir parçası oldu."* (www.omm.art ,2022).

Fotoğraf 19: Tanabe Chikuunsai IV

(www.milliirade.com,2022)

3. MODERN SANAT MÜZELERİNDE YÜRÜTÜLEN ATÖLYELER VE EĞİTİME KATKILARI

Müzeler kültür yapısı olmalarının yanında aynı zamanda öğrenme merkezleridir. Müzede öğrenme kavramının müze eğitimi kavramı ile yer değiştirmesiyle kalıplaşmış eğitim düzeni bir kenara bırakılarak odak noktası öğrenene çevrilerek öğrenilenin aktarımı kişiye göre değişken hale gelmiştir. Bu mekanlarda gerçekleşen öğrenmelerin temel parametreleri informal yapıda olarak ve öğrenenin tercihine bağlı gönüllü katılımı ile sağlanarak formal akademik çalışmalardan ayrılmıştır (King, 2016).

Son 10 yıldır müzelerde gerçekleştirilen doğa tarihi, sanat, bilim ve çocuk eğitimlerinde çocuklarla etkileşim halinde gerçekleştirilen çalışmaların sonuçları Andre ve arkadaşları tarafından incelenerek etkin öğrenme programları üç kategoriye alınmıştır. Bunlar çocuk ve yetişkin ya da çok ve akranı arasındaki etkileşim, çocuk ve teknoloji arasındaki etkileşim ve çocuk ve çevresel faktörler arasındaki etkileşimdir. Kimi çalışmalarda bu kategoriler tek tek alınırken kimisinde ise ikili olarak ya da her üçünün de birden ele alındığı uygulama örneklerine rastlanılabilmektedir (Andre ve ark., 2017).

Müzelerde gerçekleşen öğrenmenin etkililiği deneyimlerin tutumlara, ilgilere, beğenilere, inançlara ya da değerlere ilişkin hislerimize odaklanmasıyla sağlanır. Bu özelliği müzede gerçekleşen öğrenme deneyimlerinin hislerde, ilgilerde, tutumlarda ya da beğenilerdeki değişimi beraberinde getirmektedir. Bahsi geçen değişimlerin transfer edilebilmesi ise müzede gerçekleşen eğitim deneyiminin başarısını göstermektedir (King, 2016).

Tez çalışmasının bu bölümünde ülkemizde yer alan İstanbul Modern Sanat Müzesi, Sabancı Müzesi, Pera Müzesi, Santral İstanbul Enerji Müzesi, Cern Modern Sanatlar Merkezi ve Odunpazarı Modern Müzesi'nde gerçekleştirilen çocuklara yönelik "çocuk"- "yetişkin"- "öğretmen" odaklı eğitim ve atölye çalışmaları ile bu çalışmaların sonuçlarında elde edilen veriler ile öğrenenin eğitime sağladığı katkılarına yer verilmiştir.

3.1. İstanbul Modern Sanat Müzesi Atölye Çalışmaları

İstanbul Modern Sanat Müzesi "İstanbul Modern Eğitim Bölümü" olarak açtığı alanlarla her yaş grubundan ve kesimden katılımcıyla buluşmalar sağlamaktadır. Bu çalışmalar ışığında ziyaretçileri, sanatçıları ve dünya genelindeki tüm sanata ve öğrenmeye ilgi duyan herkesi bu oluşumda buluşturmayı amaçlamaktadır. Müze eğitim Departmanı çocuklara, yetişkinlere ve kurumlara birçok alternatif sunmaktadır.

Covid-19 sürecinde toplumun geniş bir kısmının ziyaret ettiği kalabalık alanlarda değişen birçok uygulamaya Çağdaş Sanat Müzeleri de dâhil olmuştur. İstanbul Modern Sanat Müzesi de rehberli grup turlarını, çocuk ve yetişkinlere yönelik atölye etkinliklerini çevrimiçi atölyeler ve sanal turlar şeklinde sürdürmüştür.

3.1.1. Ücretsiz Eğitim Programları

Müzenin kapalı olduğu vakitlerde 4-12 yaş grubu çocukları için müze uzmanları tarafından hazırlanmış 2015-2018 yıllarında açılan ''Sanatçı ve Zamanı'' koleksiyonu sanal ortamda inceleme imkânı sunulmaktadır. Sergi incelemesi sonrasında çocuklarla resim yerleştirme, video aracılığıyla eserlerim yaratım aşamaları keyifli bir şekilde ele alınıp keşfedilmesi sağlanmaktadır. 2010 yılında atölye çalışmalarına başlayan müze, çocuklarla her hafta yaratıcı çalışmalar düzenlemektedir. 13-18 yaş aralığı genç gruplarla ise eserler üzerinde inceleme çalışmaları yapılarak benzerlik ve farklar ile yöntemler araştırması yaptırılmaktadır.

Müze bünyesinde gerçekleştirilen müze atölyelere örnek olarak;

3.1.1.1. Haydi Bastır Atölyesi

Aliye Berger'in gravürlerinin incelenmesi sonrasında çocuklar ile birlikte ilk baskı uygulaması olan el baskılarına, şablon baskıdan gravür baskısına dek farklı uygulamalar yapmaktadır.

3.1.1.2. Hayallerin Peşinde Resim Atölyesi

Sanatçı Özdemir Altan'ın ''Köpek Gezdirme Alanları'' eserinden ilhamla hayal edilen mekanların kolektif uygulamalara döküldüğü ve sanatçının çalışmalarında kullandığı tekniği deneme imkânı yaratılmaktadır. Bununla birlikte atölyeye katılan çocuklar görme yeteneğini geliştirdikleri bu çalışmalarda çevreyi gözlem aracı olarak kullanmaktadırlar.

3.1.1.3. Fotoğraftan Resimler Atölyesi

Sanatçı Ramazan Bayraktaroğlu'nun eserlerini inceleyerek fotoğraf ve resim arsındaki farkların, benzerliklerin ne olduğuna değinerek; kurgulanmış fotoğraflara anlamlar, yüzey üzerine değişik teknikler aracılığıyla müdahaleler yapılmasını deneyimlemekteler.

3.1.1.4. Duvardaki İmgeler Atölyesi

Dışavurumcu bir atölye olan bu çalışmada çocuklar, sanatçı İnci Eviner' in öğretileriyle duvar kâğıtlarına desenler ve motiflemeler çalışarak bir kompozisyon oluşturmaktadırlar (Fotoğraf 20).

3.1.1.5. Odadaki Sırlar Atölyesi

Sanatçı-Nesne ve mekân ilişkisinin kurulmasını amaçlayan, sanatçı İrfan Önürmen'in seçilen eserlerinden yola çıkarak perspektif, ışık, derinlik ve gölge kavramlarının uygulamaları yapılmaktadır.

3.1.1.6. Kabartmaca Atölyesi

Sanatçı Hüsamettin Koçan'ın eserlerinden esinlenerek kabartma sanatının tarihsel süreçlerinin öğretildiği ve süreç sonunda ortaya çıkan çalışmaların sergilendiği interaktif çalışmalar yapılmaktadır.

Fotoğraf 20: Kabartmaca Atölyesi Çalışma Fotoğrafı

(www.istanbulmodern.org,2023)

3.1.2. Yarıyıl Dönemleri Çevrimiçi Sanat Okulu

Okulların ara tatil dönemlerinde ise yine müze uzmanları tarafından hazırlanan 4-12 yaş arasında çocuklar için İstanbul Modernin koleksiyonlarından ve süreli sergilerinden seçkiler sunulmaktadır. Eserler çözümlenerek müze eğitmeninin canlı olarak aktardı sanat etkinliğinden esinlenerek kendi yaratıcı çalışmalarını oluşturmaları sağlanmaktadır. Hafta içi her gün düzenli olarak devam eden bu atölye çalışmaları çocukların tatil zamanlarında yine sanatla aktif olabilmelerini sağlarken farklı yöntem teknik ve sorgulama yeteneklerini geliştirmektedir.

Hafta içi düzenlenen çocuk atölyelerinde okul öncesi çocukların katılabileceği atölyelere örnek olarak; "Evcil Dostuma Özel Bir Mekân", "Çınar Ağacı Sahnesi", "Lunapark Atölyesi", "Nuh'un Gemisi", "Animasyon Atölyesi", "Düşler Adası" verilebilir (Fotoğraf 21).

Fotoğraf 21: Yaratıcı Atölye Çalışmaları Fotoğrafı

(www.istanbulmodern.org,2023)

Bu atölye çalışmalarında çocuklar sanat yoluyla kendilerini farklı şekillerde ifade imkânı bulurken, tekniklerin nasıl kullanıldığıyla ilgili de deneyim sahibi olmaktadırlar. İlköğretim ve orta öğretim çocuklarda birbirinden farklı ve ilgi uyandırıcı konularda buluştukları atölye programları ile de sanata ilgisi olan çocukların merak duygusu artırılmakta ve ilgi alanlarını geliştirme imkânı sunulmaktadır.

Çocuklara yönelik gerçekleştirilen "Konuşan Ejderhalar Kukla Yapım Atölyesi", "Geleceğin Mimarları", "Renkli Hayvanlar" ve "Mozaik Atölyesi" etkinlikleri ile katılımcıların yaptıkları maketler, kuklalar, mozaikler, heykeller sonuç ürün olarak sergileme fırsatı sunulmaktadır (Fotoğraf 22). Bu sayede öğrenen yaptığı ürünü bir sanatçı kimliği ile hem sergileme imkânı buluyor hem de sergi sonrası teslim olarak himayesinde saklama, paylaşma veya sevdiklerine hediye etme imkânı bularak belki de gelecek yıllarına anı kalacak ya da kendisini keşfetme imkânı sağlayarak yetenekli olduğu ve ilgi duyduğu bir kabiliyetini geliştirmesine ilham sağlayacak bir sanat eserinin ilk dokunuşlarını yaratma imkânı bulmaktadır.

Fotoğraf 22: Yaratıcı Atölyesi Çalışmaları Fotoğrafı

(www.istanbulmodern.org,2023)

3.1.3. Sosyal Projeler

Çağdaş müzecilik anlayışının gerekliliklerin biri olan; sanata erişimi sınırlı olan özel gereksinimli çocuklar, gençler ve yetişkinler, sosyal gruplar için eğitim programları hazırlamışlardır. Bu proje çalışmasının diğer yürütücü ayağını eğitime destek veren kurumlarla iş birliği yaparak ziyaretçilerine sunmaktadır.

3.1.3.1. Anne Çocuk Projesi

Aile içi iletişimi kültürel bir mekâna taşıyarak hayal gücünü ve yaratıcılığı geliştirmeyi amaçlayan Anne- Çocuk Projesi, sanata erişimi sınırlı kadınları, okul öncesi veya okul çağındaki çocuklarıyla birlikte ağırlamaktadır. Proje kapsamında sanat aracılığıyla nitelikli zaman geçirmenin yöntemleri paylaşılmaktadır. İstanbul Modern'in sergi alanlarında ve eğitim atölyesinde gerçekleştirilen etkinliklerde, sanatçıların ve sanat yapıtlarının izlerini süren anneler ve çocukları, sanatın çeşitli uygulama alanlarıyla tanışıp hayaller kurar ve ortak düşüncelerini sanatla somutlaştırma imkânı bulmaktadır.

Yerel yönetimler, devlet okullarının okul aile birlikleri, sivil toplum kuruluşları, vakıf ve derneklerin yönlendirmeleriyle oluşturulan katılımcı gruplara hizmet veren bu program, "müze gezisi" ve "sanat uygulaması" olmak üzere iki aşamadan oluşmaktadır. Müze gezisi, katılımcıların sanat çalışmalarını yorumlamalarına fırsat sunarken, 4-6 yaş için "Gölge Resimler", "Maske Atölyesi", 7-12 yaş için "Şekiller ve Renkler" ve "Benim İstanbul'um" başlıklı atölye çalışmaları düzenlenmektedir (Fotoğraf 23). Programlar içinde resim, mekân tasarımı, kukla tasarımı ve drama içerikli sanat uygulamaları gerçekleştirilmektedir.

Fotoğraf 23: Resim Atölyesi Çalışması Fotoğrafı

(www.istanbulmodern.org,2023)

3.1.3.2. Buluşma

Özel öğrenme gereksinimli çocuklar için fiziksel, sosyal ve zihinsel bağlamda farklı deneyim alanları yaratan, gençlerin kültürel yaşamda sosyal sorumluluklar üstlenmesine aracı olan "Buluşma", kaynaştırma eğitimini temel alan bir eğitim programıdır. Program, özel öğrenme gereksinimli çocukların, genç gönüllülerle farklı sanatsal faaliyetlerde birlikte çalışmalarını esas almaktadır. Sivil toplum örgütleri, özel eğitim okulları ve liselerle iş birliği içinde gerçekleştirilen "Buluşma", özel öğrenme gereksinimli çocukların hayata katılarak, sosyalleşmelerine ve sanatla yaşamlarını zenginleştirmelerine olanak tanımaktadır (Fotoğraf 24). Ayrıca program gönüllü gençlerin bireysel farklılıklara dair hoşgörü gelişmelerine de katkıda bulunmaktadır.

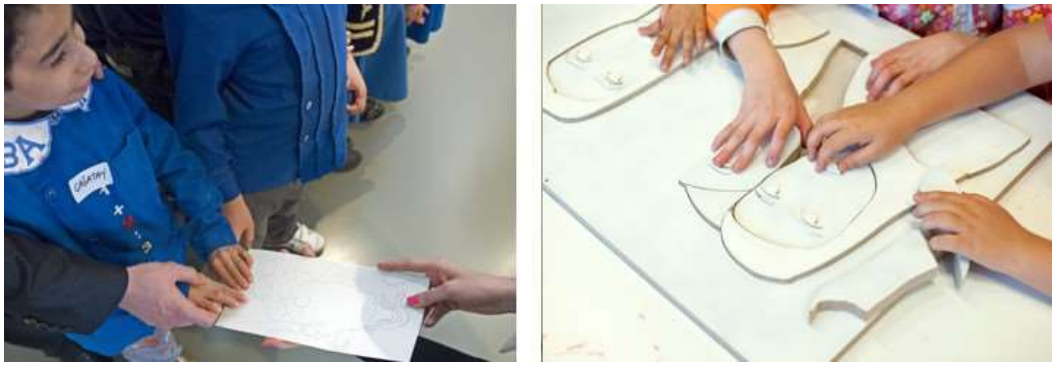
Fotoğraf 24: Buluşma Atölyesi Çalışma Fotoğrafları

(www.istanbulmodern.org,2023)

3.1.3.3. Dokunduğum Renk

Göremeyen ve az gören çocuklar ve gençler için düzenlenen "Dokunduğum Renk" etkinliği, uzmanlar eşliğinde sergi gezilerini, atölyede gerçekleştirilen sanat uygulamalarını ve sesli betimlemeli film gösterimlerini kapsamaktadır.

Çocuklar ve gençlerin sanat yapıtlarının betimlenmesini esas alan sergi gezilerinde, sanat çalışmalarını yorumlama imkânı sunularak, çeşitli malzemelerin kullanıldığı atölye çalışmalarında el becerilerini güçlendirmeleri sağlanmaktadır. Katılımcılar çağrışımlarla masallar tasarladıkları drama atölyelerinde hayal gücünü geliştirir ve sesli betimlemesi yapılmış animasyon gösterimlerine katılarak filmleri analiz etmektedirler (Fotoğraf 25).

Fotoğraf 25: Dokunduğum Renk Atölyesi Çalışma Fotoğrafı

(www.istanbulmodern.org,2023)

3.1.3.4. Sanatın Sözleri

İstanbul Modern'in işitmeyen ve az işiten çocuk ve gençler için düzenlediği "Sanatın Sözleri", uzman eşliğinde sergi gezileri ve atölye uygulamalarını içermektedir.

"Renkli Şekillerden Portreler", "Fantastik İmgeler" ve "Dönüşen Nesneler" adlı atölye çalışmaları ile müze sergilerini gezerek sanat yapıtlarını inceleyen çocuklar ve gençler, atölye uygulamaları sırasında çağdaş sanat örneklerinden esinlenerek yaratıcı tasarımlar, performanslar ve resimler üretmektedir. Yıl boyunca gerçekleştirilen program, görsel hafıza ve dikkat oyunlarını kapsamaktadır. "Sanatın Sözleri", çocuklar ve gençlerin fikirlerini sanatla somutlaştırmalarına ve sanat yoluyla yeni kavramlarla tanışmalarına olanak tanımaktadır (Fotoğraf 26).

Fotoğraf 26: Sanatın Sözleri Atölyesi Çalışma Fotoğrafları

(www.istanbulmodern.org,2023)

3.1.3.5. Müze Dışı Eğitim Atölyeleri ve Motivasyon Sanat Atölyeleri

İstanbul Modern Eğitim Bölümü tarafından hazırlanan eğitim atölyeleri farklı sektörel alanlardaki kurumlara; çalışanları ve müşterilerine modern ve çağdaş sanatı ulaştırabilmek için gerek müze mekânlarında oluşturulan öğrenme ve atölye mekânları gerekse müze dışı çevrimiçi etkinliklerle kurum çalışanları ve müşterileri ortak bir amaçta buluşturup sanatla temas etmelerini sağlayarak destek sağlamaktadır (www.istanbulmodern.org,2022) (Fotoğraf 27).

Fotoğraf 27: Müze Dışı Eğitim ve Motivasyon Sanat Atölyeleri Etkinlik Fotoğrafları (www.istanbulmodern.org,2023)

3.2. Sabancı Müzesinde Atölye Çalışmaları

3.2.1. Pusetli Aileler

Sakıp Sabancı Müzesi, Öğrenme Programları kapsamında erken dönem (18-36 ay) bebek ve çocuklara yönelik duyu atölyeleri ve sanat atölyeleri düzenlemektedir. Bu çalışmalar, ailelerin katılımıyla gerçekleştirilen etkinliklerdir. Amaçları, bebeklerin ve çocukların duyusal deneyimlerini geliştirmek ve sanata erken yaşta temas etmelerini sağlamaktır.

Duyu atölyeleri, eserler üzerindeki ışık, renk ve doku gibi unsurlara odaklanarak bebeklerin ve çocukların duyularını keşfetmelerini sağlamaktadır. Bu etkinliklerde görsel ve dokunsal deneyimlerin yanı sıra işitsel ve kokusal uyaranlar da kullanılabilmektedir. Böylece çocuklar, sanat eserlerinin farklı duyusal boyutlarını

deneyimleyerek algılarını zenginleştirmektedirler.

Sanat atölyeleri ise oyun yoluyla fiziksel, duygusal ve bilişsel gelişime katkıda bulunmayı hedeflemektedir. Çocuklar, sanat malzemeleriyle etkileşime geçerek yaratıcılıklarını ortaya çıkararak kendilerini ifade etme imkânı bulmaktadır. Bu atölyeler, çocukları hayal gücünü kullanarak kendi sanat eserlerini oluşturmalarına teşvik etmektedir. Aynı zamanda grup aktiviteleri ve oyunlar aracılığıyla sosyal becerileri ve iş birliği yetenekleri de geliştirilmektedir.

Sakıp Sabancı Müzesi'nin düzenlediği interaktif atölyeler, erken dönem bebeklerin ve çocukların duyusal ve sanatsal deneyimlerini zenginleştirerek fiziksel, duygusal ve bilişsel gelişimlerine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Ailelerle birlikte gerçekleştirilen bu çalışmalar ile katılımcılar sanatı erken yaşta keşfetmeye ve aile birlikteliğinin sağlanmasına teşvik edilmektedir.

3.2.1.1. Müzede Şekil Avı Atölyesi

Atölyenin içeriği, çeşitli sanat eserlerindeki ışık, renk ve doku elemanlarına odaklanarak hazırlanmaktadır (Fotoğraf 28). Çalışmalarda bu örnek eserlerden hareketle çocukların duyularını harekete geçirmek, oyun ve egzersizler yoluyla onların fiziksel, duygusal, bilişsel gelişimlerine katkıda bulunmak amaçlanmaktadır. Atölye ayrıca sanat aracılığıyla ebeveynler ve bebekleri arasında bir bağ kurulabilmelerine imkân sağlamaktadır.

Fotoğraf 28: Müze Etkinlik Afişi

(www.sakipsabancimuzesi.org,2023)

3.2.2. Çocuklar İçin Atölyeler

Sakıp Sabancı Müzesi, Mimarlık ve Tasarım Programlarıyla müze atölyelerini zenginleştirmiştir. Bu programlarda, Arkki yaklaşımı kullanılarak yaratıcılığı ve tasarım odaklı düşünmeyi destekleyen atölye eğitimleri sunulmaktadır. 9-11 yaş arasındaki çocukların katılımına yönelik olarak gerçekleştirilen atölyelerde, çocuklar sürece aktif bir şekilde dahil edilmektedir.

Program, 15 farklı atölyeden oluşmaktadır ve planlama, çizim ve farklı malzeme ve materyaller kullanarak üç boyutlu çalışmalar yapmayı içerir. Yaratıcı düşünme ve tasarım örgüsüyle birlikte ilerleyen süreçte çocukların disiplinler arası düşünme becerilerini geliştirmek için teknikler kullanılmaktadır.

Sakıp Sabancı Müzesi ayrıca eğitim öğretim akademik takvimine göre verilen ara tatiller, kış ve yaz dönemlerinde çocuklar için farklı atölyeler düzenlemektedir. Bu atölyeler, çocukların farklı konular ve beceriler üzerinde çalışarak sanat ve kültürle etkileşimlerini artırmayı da hedeflemektedir (Fotoğraf 29).

Sakıp Sabancı Müzesi'nin Mimarlık ve Tasarım Programlarıyla zenginleştirilen atölye eğitimleri, çocukların yaratıcılığını ve tasarım becerilerini geliştirmelerine olanak sağlar. Bu programlar aracılığıyla çocuklar, çok yönlü düşünme becerilerini ve disiplinler arası bağlantıları keşfederek kendilerini ifade etme fırsatı bulmaktadırlar (www.sakipsabancimuzesi.org,2022).

Fotoğraf 29: Müze Atölye Etkinlik Duyuru Afişleri

(www.sakipsabancimuzesi.org,2023)

3.2.3. Yetişkinler İçin Atölyeler

Maslow ’un İhtiyaçlar Piramidi (Hiyerarşisi) teorisindeki ihtiyaçların belirli bir sıralamayla basamaklandığı ve her bir ihtiyacın kendi içinde tamamlanması koşuluyla bir üst basamağa çıkıldığı görüşü, kendini gerçekleştirme, geliştirme zamanı içerisinde yeteneklerini ve beklentilerini piramidin diğer basamaklarını tamamlamadan sağlanamayacaksa eğer birçok insanın yeteneğini ortaya çıkarma fırsatı olmayacaktır.

Sakıp Sabancı Müzesi bahçesinde yer alan Agnes Denes’in Yaşayan Piramit isimli eserinden yola çıkarak ‘’Sanat İyileştirir’’ atölye programları yapılmaktadır. Sanata olan bakışın izleyicide yer değiştirmesi; görme biçimi farklığına temas ederek katılımcılar üzerinde duygu, düşünce ve anı uyandırma, zamanda geçmiş, şimdi ve gelecek köprüsü kurarak sanat çalışmalarıyla bunları ifade (resim, heykel, hareket, ritim gibi) etmeleri sağlanmaktadır.

Ortaya çıkan eser sürecinde katılımcıların duyusal, duygusal ve düşünsel düzeyde çalışmış olmalarından doğan işere müzedeki eserleri inceler gibi bakarak öz bilinç, öz farkındalığa erişme yolunda destek sağlamaya çalışmaktadır.

Yeteneklerin genel özellikleri ise üst kabiliyet, kişiye özel bir beceri durumu, ustalık düzeyi, bilgi ve yeterlikler, öğrenme, üretme, sergileme isteği, geliştirilebilir bir yapı, performansın doğru orantılı olarak artışı şeklinde ele alınabilmektedir (Akar vd., 2016:960).

Örnek: Maslow’un İhtiyaçlar Piramidi kendini gerçekleştirme olarak ele alındığına göre atölye çalışmasında da piramide başka bir bakış açısı getirerek kendi duygusal piramitlerini oluşturmaları istenerek kişilerin kendi duygularını keşfetmeleri ve hayal ettikleri yere ulaşmalarının sağlanması amaçlanmaktadır.

Ana teması aynı olan fakat farklı bir perspektif ve teknik olarak yetişkinler için botanik illüstrasyon atölyeleri düzenlenmektedir (Fotoğraf 30). Agnes Denes ’in Yaşayan Piramit eserinden yola çıkarak, piramidin teras yüzeylerine yansıyan ışık gölge ölçüsüne göre belirlenen İstanbul’un şehir yapısı içindeki flora çeşitliliğinde yaklaşık altı yüz türdeki iki bin bitki ve çiçeğin seçilerek piramidin suluboya illüstrasyonları yapılmaktadır.

Fotoğraf 30: Müze Atölye Etkinlik Duyuru Afişleri

(www.sakipsabancimuzesi.org,2023)

3.2.4. Yetişkinler ve Öğrenciler İçin Rehberli Müze Turları

Sakıp Sabancı Müzesi'nin kalıcı koleksiyonları ve süreli sergilerini müzenin belirlemiş olduğu gün ve saat aralıklarında rezervasyon koşulu ile ücretsiz olarak ziyaret edebilmektedir.

SSM Öğrenme Programları kapsamında okullara ücretsiz rehberli ve serbest ziyaret imkânı da sağlamaktadır. Öğretmenlere müze incelemesinde yardımcı olacak öğretmen kitapçıkları bulunmaktadır. Bu kitapçıklar eğitmene, koleksiyon, sergi hakkında kısa bilgi vermektedir. Yardımcı soru ve yanıtlarla öğrencilerine müzeyi eğitimsel açıdan kullanabilmelerine yardımcı olmaktadır (Fotoğraf 31).

Fotoğraf 31: Rehberli Müze Sergisi Etkinlik Fotoğrafı

(www.sakipsabancimuzesi.org,2023)

3.3. Pera Müzesinde Atölye Çalışmaları

Pera Müzesi, "Pera Öğrenme" adı altında gerçekleştirdiği eğitim çalışmalarıyla koleksiyon sergilerinin yanı sıra süreli sergilere de destek vermektedir. Bu çalışmalar, yıl boyunca farklı yaş gruplarına ve özel eğitim öğrencilerine yönelik çeşitli etkinlikleri kapsamaktadır.

Çocuklar, gençler ve yetişkinler üzerinde müze bilinci oluşturma amacı güden Pera Müzesi, eser-izleyici ilişkisini eğitimsel açıdan kurmayı ve yaratıcılığı desteklemeyi hedeflemektedir. Bu sayede, katılımcılar eserleri değerlendirme becerilerini geliştirirken müzenin toplumun sosyal hayatının bir parçası olduğu farkındalığını da kazanmaktadır.

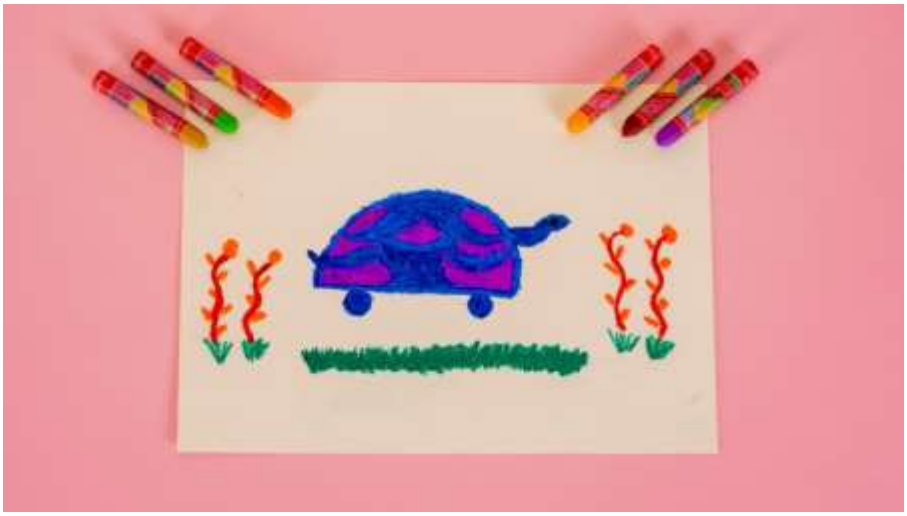
Pera Müzesi'nin eğitim çalışmaları, müzenin rolünü sadece sergilenen eserleri sunmakla sınırlı olmayan bir öğrenme ve paylaşma merkezi olarak vurgulamaktadır. Bu çalışmalar, ziyaretçilere müzede geçirdikleri zaman boyunca sanatı deneyimleme, anlama ve yorumlama becerilerini geliştirme fırsatı sunmaktadır.

3.3.1. Okul Grupları

Suna ve İnan Kıraç Vakfı Oryantalist Resim Koleksiyonu, anaokulları için düzenlenen bir program sunmaktadır. Program, "Kesişen Dünyalar: Elçiler ve Ressamlar" sergisini ve Osman Hamdi Bey Bölümü'nü içermektedir.

Öğrenciler, rehber eşliğinde çevrimiçi sergi turu yaparak Osman Hamdi Bey'in ünlü eseri "Kaplumbağa Terbiyecisi'nden ilham almaktadır. Temel çizim yönergeleriyle kaplumbağa resmi yapmaktadırlar (Fotoğraf 32). Bu şekilde öğrencilere, Suna ve İnan Kıraç Vakfı Oryantalist Resim Koleksiyonu'nu keşfederken sanatsal becerilerini geliştirme fırsatı sunulmaktadır.

.

Fotoğraf 32: Kaplumbağa Terbiyecisi Atölyesi Çalışma Fotoğrafı

(www.peramuzesi.org.tr ,2023)

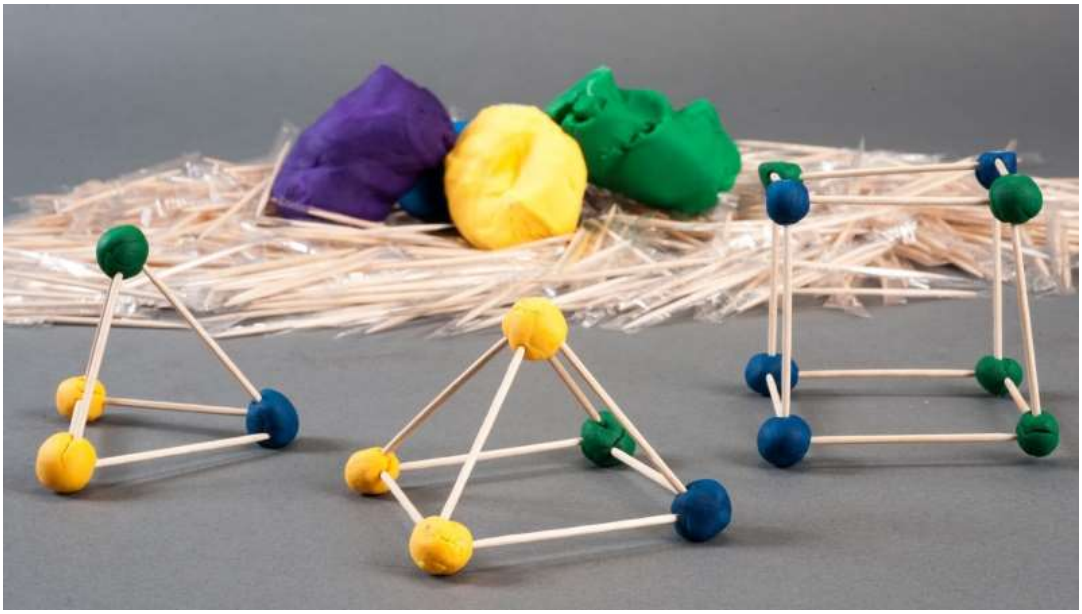
Kütahya Çini ve Seramikleri Koleksiyonu, anaokulu öğrencileri için "Kahve Molası" adlı sergiyi sunmaktadır. Öğrenciler, rehber eşliğinde çevrimiçi sergi turuna katılarak sergiyi gezmektedir. Ardından atölye çalışmasında kahve fincanları tasarlayarak ve çizimlerini renklendirmektedir (Fotoğraf 33). Bu atölye çalışması sayesinde öğrenciler renkleri ve biçimleri tanırken, çok boyutlu düşünmeyi öğrenerek, hayal güçlerini ve el-göz-beyin koordinasyonlarını geliştirmektedirler. Program, öğrencilerin sanatsal becerilerini ve yaratıcılıklarını desteklemeyi amaçlamaktadır.

Fotoğraf 33: Kahve Molası Atölyesi Çalışma Fotoğrafı

(www.peramuzesi.org.tr ,2023)

Suna ve İnan Kıraç Vakfı Anadolu Ağırlık ve Ölçüleri Koleksiyonu, ilkokul öğrencileri için "Ağırlık ve Ölçü Sanatı" adlı sergiyi sunmaktadır. Öğrenciler, rehber eşliğinde çevrimiçi sergi turuna katılarak sergiyi gezmektedir. Sergide teraziler ve kantarlar gibi öğeleri inceleyerek denge kavramını öğretilmektedir. Ayrıca, geçmiş zaman mimarları ve mühendislerinin kullandığı malzemeleri keşfetme imkânı sunulmaktadır. Atölye çalışmasında ise kürdanlar ve renkli hamurlar kullanarak ayakta durabilen ve dayanıklı yapılar tasarlamaları istenmektedir (Fotoğraf 34). Bu program sayesinde öğrenciler, denge kavramını anlayarak, yapıların dayanıklılığını keşfetme ve yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmek gibi konuları deneyimleyebilmektedir.

Fotoğraf 34: Ağırlık ve Ölçü Sanatı Atölyesi Etkinlik Fotoğrafı

(www.peramuzesi.org.tr ,2023)

Sergilenen tartı, terazi, kantar çeşitlerini incelemesi yapıldıktan sonra atölyede karton bardak, askı, ip gibi çeşitli malzemeler kullanarak terazi tasarlamaları istenmektedir (Fotoğraf 35).

Fotoğraf 35: Ağırlık ve Ölçü Sanatı Sergisi Atölyesi Etkinlik Fotoğrafı

(www.peramuzesi.org.tr ,2023)

"Hiç bitkilerden boya yaptınız mı?", "Ana renkler için hangi sebzeleri ya da meyveleri kullanırdınız?" Sorularına cevap arayarak yapımında doğal boyaların kullanıldığı renk fincanları ile çeşitli objeler incelenerek renklerinin nasıl elde edildiği üzerine düşünmeler yapılmaktadır. Kütahya Çini ve Seramikleri Koleksiyonu "Kahve Molası" sergisini rehber eşliğinde yapılan çevrimiçi sergi turu ile gezen öğrencilerle, sergide keşfedilen motiflerle baskı tekniğini kullanarak kompozisyonlar yaratılmaktadır (Fotoğraf 36).

Fotoğraf 36: Kahve Molası Atölyesi Etkinlik Fotoğrafı

(www.peramuzesi.org.tr ,2023)

Ortaokullar için “Semboller ve desenler neyi anlatır?”, “Matematikteki semboller, tabakların desenleri gibi günlük yaşamda karşılaşılan başka hangi semboller ve desenler dikkat çekmektedir?” Sergide yer alan gülabdan, daldırma, fincan, ibrik gibi objelerin üzerinde görülen motifleri ve desenleri incelenmektedir. Kütahya Çini ve Seramikleri Koleksiyonu “Kahve Molası” sergisini rehber eşliğinde yapılan çevrimiçi sergi turu ile gezen öğrencilerle, sembol ve desenler çizerek görsel bir sözlük oluşturmakta ve ardından çizilen şekillere karşılık gelen anlamlar üzerine konuşmalar yapılmaktadır (Fotoğraf 37).

Fotoğraf 37: Kahve Molası Atölyesi Etkinlik Fotoğrafı

(www.peramuzesi.org.tr ,2023)

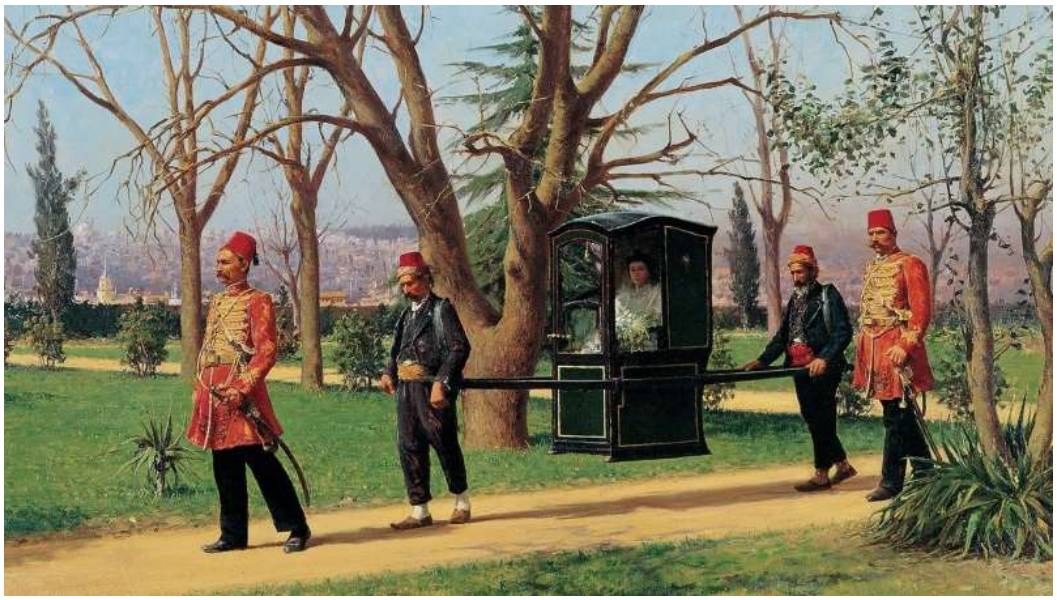
“Pencerenizden baktığınızda neler görüyorsunuz?”, “Hiç dışarıda gördüğünüz en uzak noktadan evinize, odanıza bakmayı denediniz mi?” Osman Hamdi Bey’in, “Kaplumbağa Terbiyecisi” adlı eserini incelenerek, resimdeki mekânı ve çevresinin nasıl olabileceğinin hayali kurulmaktadır. Suna ve İnan Kıraç Vakfı Oryantalist Resim Koleksiyonu, “Kesişen Dünyalar: Elçiler ve Ressamlar” sergisini ve Osman Hamdi Bey Bölümü’nü rehber eşliğinde yapılan çevrimiçi sergi turu ile gezen öğrencilerle, tablodaki pencereden dışarı bakmalarını hayal etmeleri isteniyor ve ardından hayallerinde kurguladıkları dış mekânı yansıtan manzara resimleri çizmeleri istenmektedir (Fotoğraf 38).

Fotoğraf 38: Kesişen Dünyalar: Elçiler ve Ressamlar Atölyesi Etkinlik Fotoğrafı

(www.peramuzesi.org.tr ,2023)

Liseler için Suna ve İnan Kıraç Vakfı Oryantalist Resim Koleksiyonu, "Kesişen Dünyalar: Elçiler ve Ressamlar" sergisinden tematik bir seçkiyi dijital ortamda rehberli tur ile gezen öğrenciler; düşünce üretmeye odaklı sorular ile etkileşimli öğrenmeye teşvik edilirken, gözlem, dil ve eleştirel düşünme becerilerinin de geliştirilmesi amaçlanmaktadır (Fotoğraf 39).

Fotoğraf 39: Kesişen Dünyalar: Elçiler ve Ressamlar Sergisi Atölyesi

(www.peramuzesi.org.tr ,2023)

Suna ve İnan Kıraç Vakfı Kütahya Çini ve Seramikleri Koleksiyonu “Kahve Molası” sergisinden tematik bir seçkiyi dijital ortamda rehberli tur ile gezen öğrenciler; düşünce üretmeye odaklı sorular ile etkileşimli öğrenmeye teşvik edilirken, gözlem, dil ve eleştirel düşünme becerilerinin de geliştirilmesi hedeflenmektedir (Fotoğraf 40).

Fotoğraf 40: Kahve Molası Sergisi Fotoğrafı

(www.peramuzesi.org.tr ,2023)

Suna ve İnan Kıraç Vakfı Anadolu Ağırlık ve Ölçüleri Koleksiyonu, Ağırlık ve Ölçü Sanatı sergisinden tematik bir seçkiyi dijital ortamda rehberli tur ile gezen öğrenciler; düşünce üretmeye odaklı sorular ile etkileşimli öğrenmeye teşvik edilirken, gözlem, dil ve eleştirel düşünme becerilerinin de geliştirilmesine katkı sağlanmaktadır (Fotoğraf 41).

Fotoğraf 41: Ağırlık ve Ölçü Sanatı Sergisi Eser Fotoğrafı

(www.peramuzesi.org.tr ,2023)

3.3.2. Öğretmenler

Müze kapsamında öğretmenlere yönelik çevrimiçi tur ve atölyelerde hem koleksiyona hem de süreli sergiler rehber eşliğinde gerçekleştirilmektedir. Böylelikle eğitimcilerin hem müzeyi tanımaları hem de öğrencilerine aktarımda hakimiyet kurmalarına olanak sağlanmaktadır. Farklı disiplin alanlarındaki eğitimcileri çevrimiçi sergi turundan sonra sergiyle ilişkili atölye çalışmaları gerçekleştirilmektedir. Pera Müzesi koleksiyonlarından oluşan ve eğitimcilere müfredata uygun olarak hazırlanmış öğretmen rehber kitapçıklarının verilmesi, müze ziyaretlerini daha bilinçli, planlı ve kalıcı bilgiye nasıl ulaşmaları konusunda destekleyici bir kaynak oluşturmaktadır.

Kesişen Dünyalar: Elçiler ve Ressamlar Çevrimiçi Sergi Turu ile Suna ve İnan Kıraç Vakfı Oryantalist Resim Koleksiyonu, "Kesişen Dünyalar: Elçiler ve Ressamlar" sergisini dijital ortamda rehberli tur ile gezen öğretmenlerin koleksiyonlardaki eserler hakkında bilgi edinmeleri sağlanmaktadır (Fotoğraf 42). Sergi rehberleri Pera Müzesi koleksiyon sergilerine yönelik öğretmenlere özel olarak müfredata uygun hazırlanan öğretmen rehber kitapçıklarını derslerinde nasıl kullanabileceklerini, öğrencilerine sergileri nasıl gezdirebileceklerini ve farklı yaş gruplarına yönelik etkinlikleri tasarlamalarında nasıl yön bulacaklarına dair keşiflerde bulunmaktadırlar.

Fotoğraf 42: Kesişen Dünyalar: Elçiler ve Ressamlar Çevrimiçi Sergi Eseri

(www.peramuzesi.org.tr ,2023)

Kahve Molası Çevrimiçi Sergi Turu ile Suna ve İnan Kıraç Vakfı Kütahya Çini ve Seramikleri Koleksiyonu "Kahve Molası" sergisini dijital ortamda rehberli tur ile gezen öğretmenlerin koleksiyonlardaki eserler hakkında bilgi edinmeleri sağlanmaktadır (Fotoğraf 43). Sergi rehberleri Pera Müzesi koleksiyon sergilerine yönelik öğretmenlere özel olarak müfredata uygun hazırlanan öğretmen rehber kitapçıklarını derslerinde nasıl kullanabileceklerini, öğrencilerine sergileri nasıl gezdirebileceklerini ve farklı yaş gruplarına yönelik etkinlikleri tasarlamalarında nasıl yön bulacaklarına dair keşiflerde bulunmaktadırlar.

Fotoğraf 43: Kahve Molası Sergisi Eser Fotoğrafı

(www.peramuzesi.org.tr ,2023)

Ağırlık ve Ölçü Sanatı Çevrimiçi Sergi Turu Suna ve İnan Kıraç Vakfı Anadolu Ağırlık ve Ölçüleri Koleksiyonu, Ağırlık ve Ölçü Sanatı sergisinden seçilmiş eserleri dijital ortamda rehberli tur ile inceleyen öğretmenlerin koleksiyonlardaki eserler hakkında bilgi edinmeleri sağlanmaktadır (Fotoğraf 44). Sergi rehberleri Pera Müzesi koleksiyon sergilerine yönelik öğretmenlere özel olarak müfredata uygun hazırlanan öğretmen rehber kitapçıklarını derslerinde nasıl kullanabileceklerini, öğrencilerine sergileri nasıl gezdirebileceklerini ve farklı yaş gruplarına yönelik etkinlikleri tasarlamalarında nasıl yön bulacaklarına dair keşiflerde bulunmaktadırlar.

Fotoğraf 44: Ağırlık ve Ölçü Sanatı Sergisi Eser Fotoğrafı

(www.peramuzesi.org.tr ,2023)

3.3.3. Pera Engelsiz

Pera Öğrenme, ‘’Pera Engelsiz’ atölye programlarıyla yaş aralığı sınırı olmaksızın özel eğitime ihtiyaç duyan çocuklara çevrimiçi ve yüz yüze sergi turları ve atölyeler düzenlemektedir. Öğrencilerin ihtiyaçlarına yönelik hazırlanan özel programlara katılan gruplar müze eğitmeni eşliğinde süreci yürütmektedirler. Kolaj çalışmaları, iki boyutlu ve üç boyutlu çalışmalarla birlikte fotoğraf stüdyo atölyelerine dahil olabilmektedirler.

3.3.3.1. Figürlerle Kolaj Atölyesi

Suna ve İnan Kıraç Vakfı Oryantalist Resim Koleksiyonu’na yönelik çevrimiçi ortamda eğitmen eşliğinde yapılan sergi turundan sonra öğrencilerle, sergiye paralel atölye çalışmasında kolaj tekniğiyle resimlerimizi yaratılmaktadır (Fotoğraf 45). Bu atölye, öğrencilerin iletişim, problem çözme ve motor kabiliyetlerini geliştirerek, güven duygularını pekiştirmelerini amaçlanmaktadır.

Fotoğraf 45: Figürlerle Kolaj Atölyesi Etkinlik Fotoğrafı

(www.peramuzesi.org.tr ,2023)

3.3.4. Pera Çocuk

Suna ve İnan Kıraç Vakfı koleksiyon sergileri ve süreli sergilere paralel olarak Pera Müzesi'nde yürütülen atölyeler, 4-12 yaş arası çocuklar için tasarlanmıştır. Bu atölyeler, farklı temaları ele alarak sanatçıların eserlerinden ilham alarak yaratıcı çalışma deneyimleri sunmaktadır.

Atölye çalışmaları, yüz yüze ve çevrimiçi olarak gerçekleştirilmektedir. Yüz yüze atölyelerde çocuklar, müzede bulunan sanat eserlerini yakından inceleme fırsatı bulurken, çeşitli malzemelerle kendi sanatsal çalışmalarını yapma imkanına sahiptirler. Çevrimiçi atölyeler ise interaktif platformlar aracılığıyla çocuklara sanatsal deneyimler sunmaktadır.

Bu atölyeler, çocukların yaratıcılıklarını geliştirmelerine, sanata dair düşünme ve ifade becerilerini keşfetmelerine yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Aynı zamanda çocuklara sanatın farklı yönlerini deneyimleme ve keşfetme fırsatı sunarak onların sanata olan ilgisini artırmayı hedeflemektedir.

3.3.4.1. Düşler Karnavalı Atölyesi

Paula Rego: Hikâyelerin Hikâyesi sergisi kapsamındaki atölyelerde katılımcıların geleneksel masalları günümüze uyarlaması istenerek, duygu ve düşüncelerin sanatsal ifade aracı olan resimli hikâyeler tasarlamaları beklenmektedir (Fotoğraf 46). Sanatçının paletinde ve eserlerinde sıklıkla tekrarlayan renkler ve temalardan ilhamla ise maske, çiçek, diorama gibi üç boyutlu tasarımlar yaratılmaktadır.

Fotoğraf 46: Düşler Karnavalı Atölyesi Etkinlik Fotoğrafı

(www.peramuzesi.org.tr ,2023)

3.3.4.2. Kaçış Oyunu: Geleceğin Mirası

Suna ve İnan Kıraç Vakfı Pera Müzesi ile Creative Business Network iş birliğinde, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa koordinasyonunda yürütülen InnoMaDE (Dijital Bir Avrupa için Yenilikçi Müzeler) projesi kapsamında yetişkinlere yönelik hazırlanan çevrimiçi oyunda, takımlar halinde şifreleri çözüp görevleri tamamlanarak insanlığın Yapay Zekâ ile savaşından galip çıkmaları sağlamaya çalışılmaktadır (Fotoğraf 47). Online katılım ile sergiler çevrimiçi ziyaret edilebilmekte, ziyaretçi müzenin sadece izleyicisi olarak kalmayarak sanat eserlerini kurtarma serüvenine dahil olabilme imkânı bulmaktadır.

Fotoğraf 47: Kaçış Oyunu Geleceğin Mirası Atölyesi Etkinlik Fotoğrafı

(www.peramuzesi.org.tr ,2023)

3.3.4.3. Hayal Kurma Şenliği

Program dahilinde 4-12 yaş aralığındaki katılımcılarla gerçekleştirilen yüz yüze etkinliklerde, müze rehberi eşliğinde sergi turları düzenlenmektedir. Sergi turu, çocuklara sergilenen eserleri yakından inceleme ve anlama fırsatı sunmaktadır. Ardından, sergilere odaklanan çeşitli atölye çalışmaları gerçekleştirmektedir.

Bu atölyelerde, çocuklar farklı disiplinlerle bir araya gelerek hayal güçlerini ve hikayelerini kullanarak birlikte üretim yapmaları beklenmektedir. Örneğin, resim, heykel, kolaj, diorama gibi farklı sanat teknikleri ve materyalleri kullanarak kendi sanat eserlerini yaratma imkânı sunulmaktadır. Bu atölyelerde, çocuklar hem sanatsal yeteneklerini geliştirmekte hem de yaratıcı düşünme becerilerini keşfetmektedirler.

Etkinlikler, çocuklara sanata ve sergilere aktif bir şekilde katılım imkânı sağlayarak onların sanatı deneyimlemesini ve kendilerini ifade etmelerini desteklenmektedir. Ayrıca, farklı disiplinlerin bir araya geldiği bu etkinlikler, çocukların hayal güçlerini ve hikayelerini paylaşarak birlikte çalışma ve iletişim becerilerini geliştirmelerine de yardımcı olmaktadır.

Paula Rego Hikâyelerin Hikâyesi ve Ağırlık ve Ölçü Sanatı sergilerine yönelik atölyelerde;

Beden Perküsyonu: Çocuklar bedenlerini ve çevrelerindeki nesneleri kullanarak ritmik sesler üretmeyi öğrenmektedir. Vücutlarını, çalmak, elleri ve ayakları vurmak gibi farklı tekniklerle ritim oluşturmaktadırlar.

Yaratıcı Drama: Çocuklar rol yapma, hikâye anlatma ve sahneleme yoluyla kendi hikayelerini yaratma fırsatı bulmaktadır. Drama teknikleri kullanarak karakterler canlandırmakta ve farklı senaryolar deneyimlemektedirler (Fotoğraf 48).

Çizim: Çocuklar çeşitli çizim tekniklerini kullanarak kendi resimlerini yapma becerisini geliştirmektedirler. Farklı malzemeler ve renklerle çalışarak hayal dünyalarını kâğıda aktarmaktadırlar.

Kumaş Kolajı: Çocuklar renkli kumaşları kesme, yapıştırma ve düzenleme yoluyla farklı desenler ve şekiller oluşturmaları istenmektedir. Bu şekilde kumaşlardan yapılan kolajlar ve kompozisyonlar ortaya çıkarmaktadırlar.

Kolektif Masal Yazımı: Çocuklar birlikte bir hikâye oluşturma sürecine katılmaktadır. Sırayla cümleler ekleyerek ve fikirlerini paylaşarak kolektif bir masal yazmaları sağlanmaktadır.

Yaratıcı Dans: Çocuklar bedenlerini kullanarak müziğe uygun hareketler yapma ve dans etme becerilerini geliştirmektedirler. Kendi dans koreografilerini oluşturarak kendilerini ifade etme imkânı bulmaktadırlar.

Bu farklı tekniklerle yapılan atölyeler ile çocuklara eğlenceli bir şekilde sanatsal çalışmalar yapma ve kendi yaratıcılıklarını keşfetme imkânı sunulmaktadır. Atölyeler aynı zamanda grup çalışmaları ile paylaşımcı olmaya da teşvik edilerek çocukların sosyal becerilerini ve iş birliği yapma yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olmaktadır.

Fotoğraf 48: Paula Rego Atölyesi Etkinlik Fotoğrafı

(www.peramuzesi.org.tr ,2023)

3.3.5. Pera Genç

Gençlere yönelik atölyeler, felsefe, müzik, edebiyat, fotoğrafçılık gibi farklı alanları kapsayarak keyifli ve etkileşimli bir öğrenme deneyimi sunmaktadır. Bu atölyelerde gençler, sergi turları ve atölye çalışmalarıyla sanatın farklı disiplinlerle ilişkisini deneyimleyerek öğrenme fırsatı bulmaktadırlar.

Atölye çalışmaları gençlerin kendilerini ifade etmeyi öğrenmelerine ve farklı yöntemler ve tekniklerle ifade etme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmaktadır. Örneğin, müzik atölyesinde enstrüman çalma veya beste yapma, fotoğrafçılık atölyesinde fotoğraf çekme ve düzenleme gibi pratiğe dayalı çalışmalar gençlerin yeteneklerini ve yaratıcılıklarını keşfetmelerini sağlamaktadır.

Eserlerin inceleme süreci gençlerde görme biçim algısının gelişmesine katkıda bulunmaktadır. Sanat eserlerini dikkatlice incelemek, detayları fark etmek ve farklı perspektiflerden bakabilmek, gençlerin estetik anlayışlarını genişletmekte ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirmektedir. Bu, gençlerin yaşamlarında daha geniş bir perspektif oluşturarak dünyayı daha derinlemesine anlamalarını sağlamaktadır.

Atölyelerin gençlerde olumlu gelişimlere yol açtığı da gözlemlenmektedir. Kendilerini ifade etme becerilerini geliştiren gençler, özgüvenlerini artırırken, yaratıcılıklarını kullanma ve problem çözme yeteneklerini güçlendirmektedir. Bu da gençlerin kişisel ve akademik ilerlemelerine olumlu katkı sağlamaktadır.

Sonuç olarak, farklı disiplinlerin bir araya geldiği atölyeler gençlere keyifli ve etkileşimli bir öğrenme deneyimi sunarken, sanatın gücünü keşfetmelerine ve kendilerini ifade etmeyi öğrenmelerine olanak tanımaktadır. Bu deneyimler gençlerin yaşamlarında olumlu gelişimlere ve kalıcı öğrenmelere yol açmaktadır.

3.3.5.1. Yerkürenin Renkleri Atölyesi

13-17 yaş gruplarına yönelik yüz yüze atölyelerde, sergi turunun ardından katılımcılara bienalin farklı duyuları harekete geçirecek ve görsel sanatların ötesine uzanan çok disiplinli yapısından ilham alarak çeşitli deneyimler sunulmaktadır. Bu atölyeler, gençlerin yerküreyle, kendileriyle ve diğer canlılarla olan ilişkilerini

yeniden düşünmelerine, ekolojik farkındalık kazanmalarına ve özgürce yaratmalarına olanak sağlamaktadır.

Bu atölyelerde, farklı disiplinlerden esinlenerek çeşitli etkinlikler gerçekleştirilmektedir. Örneğin, görsel sanatlarla birlikte dans, müzik, drama gibi diğer sanat alanlarına da yer verilmektedir. Gençler, sanat eserlerini ve bienal ortamını kullanarak kendi duygusal deneyimlerini ifade etme ve özgürce yaratma fırsatı bulmaktadır. Bu süreçte, ekolojik konular, doğal çevre ve sürdürülebilirlik gibi temalar da ele alınarak gençlerin ekolojik farkındalık kazanmaları sağlanmaktadır.

Atölyelerde, katılımcılar yaratıcılıklarını keşfederken aynı zamanda etkileşimli bir öğrenme deneyimi yaşamaktadır. Rehberler, gençlerin düşünme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olarak farklı perspektiflerle düşünmelerine de ışık tutmaktadırlar. Ayrıca, grup çalışmaları ve iş birliği, gençlerin sosyal becerilerini ve iletişim yeteneklerini güçlendirmektedir.

Bu atölyeler gençlere, görsel sanatların yanı sıra diğer disiplinlerle olan ilişkisini keşfetme fırsatı sunarak sanatı daha bütünsel bir şekilde deneyimlemelerini sağlamaktadır. Gençler, kendi düşüncelerini ifade etme, çevrelerindeki dünya ve doğa ile ilişkilerini yeniden değerlendirme ve özgürce yaratma yeteneklerini geliştirme imkânı bulmaktadır (Fotoğraf 49).

Fotoğraf 49: Yerkürenin Renkleri Atölyesi Etkinlik Fotoğrafı

(www.peramuzesi.org.tr ,2023)

3.3.5.2. Doğaçlama Hareket Atölyesi: Funflows

Funflows adlı doğaçlama hareket atölyesi, 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı kapsamında düzenlenmektedir. Bu atölye, gençlere hareket ve spontane ifade yeteneklerini geliştirme fırsatı sunmaktadır.

Gençlerin bedenlerini kullanarak yaratıcı bir şekilde hareket etmelerini sağlar. Doğaçlama teknikleri ve oyunlar kullanılarak katılımcılar, içlerindeki doğal hareket yeteneklerini keşfederler. Hareketin özgürce akmasına izin veren bu atölye, gençlerin kendilerini ifade etmeleri, beden farkındalıklarını artırmaları ve spontane bir şekilde hareket etmeyi deneyimledikleri bir platform oluşturmaktadır.

19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı'nda düzenlenen Funflows doğaçlama hareket atölyesi, gençlerin hem bedensel hem de zihinsel açıdan aktif olmalarını sağlamaktadır. Katılımcılar, eğlenceli ve interaktif bir ortamda kendilerini keşfederek, yeni beceriler edinip, hareket özgürlüğünün deneyimini yaşamaktadırlar (Fotoğraf 50).

Fotoğraf 50: 19 Mayıs Haftası Etkinlik Fotoğrafı

(www.peramuzesi.org.tr ,2023)

3.3.6. Pera Yetişkin

Pera Müzesi koleksiyonları ve süreli sergilerden esinlenerek yürütülen

atölyelere 18 yaş üstü yetişkinler katılmaktadır. Pera Yetişkin çevrimiçi atölyelerine katılım sağlayan bireyler, felsefe, edebiyat, tarih, mimari, dans, müzik ve fotoğrafçılık alanlarında etkinlikler deneyimlemektedir.

Programda aynı zamanda huzurevi insanları için çevrimiçi uygulamalar ve atölye çalışmaları mevcuttur. Koleksiyonlar ve süreli sergiler müze rehberi eşliğinde gezilerek yüz yüze ya da çevrimiçi olarak sergiden seçilerek ayrılan fotoğraflardan özgün ve özgürce biçimler ve ifadeler ortaya koyulması sağlanmaktadır.

3.3.6.1. Yaratıcılığın Doğası Atölyesi

Paula Rego'nun eserlerindeki oyunbaz karakterlerden ilham alarak katılımcıların üç boyutlu tasarımlar yaratmaları sağlanmaktadır. Bu atölye, kâğıt hamuru kullanarak eğlenceli ve yaratıcı figürlerin oluşturulmasını içermektedir. Katılımcılar, Rego'nun eserlerindeki karakterlerin özelliklerini ve tarzını anlamaya çalışırken kendi tasarımlarını ortaya koymaktadır (Fotoğraf 51).

Terapötik Sanat Farkındalıkla Resim ve Bedenselleşen Hikâyeler Atölyesi, duyguların sanat yoluyla keşfedilmesini ve ifade edilmesini hedeflemektedir. Bu atölye, katılımcıların iç dünyalarını resim yaparak keşfetmelerine olanak tanımaktadır. Duygusal deneyimlerin sanatsal bir şekilde ifade edilmesi ve bedensel hikayelere dönüştürülmesi üzerinde durulmaktadır. Katılımcılar, farkındalık ve özgür ifadeyle kendi resimlerini oluşturarak terapötik bir deneyim yaşamaktadır.

Hikâye Anlatıcılığı: Kentin Fısıldadıkları Atölyesinde zamane İstanbulları sergisinden ilham alarak katılımcıları kent ve insan ilişkisini keşfetmeye davet etmektedir. Bu atölyede, hikâye anlatıcılığı teknikleri kullanılarak İstanbul'un farklı yönlerine odaklanılmaktadır. Katılımcılar, sergideki sanatçıların eserlerinden yola çıkarak kendi hikâyelerini oluşturur ve kentin sırlarını, geçmişini ve güncel durumunu keşfetme imkânı bulmaktadır.

Sürdürülebilirlik Doğa Dostu Deterjan Atölyesi; ise sürdürülebilirlik kavramı etrafında şekillenmektedir. Katılımcılar, sergideki sanatçıların İstanbul'u ele aldığı farklı perspektifleri keşfederek sürdürülebilirlik konusunda farkındalık kazanmaktadır. Bu atölye, doğa dostu temizlik ürünleri gibi günlük yaşamda

sürdürülebilirlikle ilgili adımların atılmasına yönelik üretimleri amaç edinmektedir.

Öğretmenlere özel düzenlenen çevrimiçi atölyelerden biri "Kâğıt Üzerine Karışık Teknik'tir. Bu atölye, öğretmenlere kâğıt üzerine farklı tekniklerle tasarımlar yapma fırsatı sunulmaktadır. Sergilerdeki eserlerden ilham alarak öğretmenler, kendi tasarımlarını oluşturmakta ve bu teknikleri öğrencilerine aktarma imkânı bulmaktadırlar.

Fotoğraf 51: Yaratıcılığın Doğası Atölyesi Etkinlik Fotoğrafı

(www.peramuzesi.org.tr ,2023)

3.3.6.2. Zamane İstanbulları Sanatçılarla Atölyeler

Ali Taptık ve Beste Kopuz yürütücülüğünde gerçekleştirilen iki günlük atölye programları ile katılımcıları, değişen ve dönüşen kent yaşantısını arşiv ve bellek üzerinden düşünmeye çağırmaktadır. Sergide eserleri yer alan Ekin Özbiçer ve Erdem Varol'un katılımıyla gerçekleşen atölye, İstanbul fotoğrafları çekmeyi seven katılımcılarla birlikte bir kenti "görmenin" farklı yollarını araştırmaktadır. Katılımcılar, fotoğrafçılık üzerinden İstanbul'u daha derinlemesine anlamaya çalışırken kendi bakış açılarını ve yaratıcılıklarını da ortaya koymaktadır.

Beste Kopuz ve Arek Qadrra'nın yürütücülüğündeki iki farklı atölyede ise

katılımcılar kollektif bir harita ile kentin sesleri üzerine düşünmeye ve kolaj tekniğiyle alternatif bir İstanbul yaratmaya davet edilmektedir (Fotoğraf 52). Kolektif bir harita kullanarak katılımcılar, İstanbul'un çeşitli seslerini keşfeder ve bu seslerden ilham alarak kendi sanatsal çalışmalarını oluşturmaktadır. Bu atölyeler, katılımcıların kent yaşamını daha derinlemesine hissetmelerine ve farklı bir İstanbul deneyimi yaşamalarına olanak tanımaktadır.

Fotoğraf 52: Zamane İstanbulları Sanatçılarla Atölyeler Etkinlik Fotoğrafı

(www.peramuzesi.org.tr ,2023)

3.3.6.3. Huzurevleri için Oryantalist Resim Koleksiyonu

Çevrimiçi Sergi Turu

Suna ve İnan Kıraç Vakfı Oryantalist Resim Koleksiyonu, "Kesişen Dünyalar: Elçiler ve Ressamlar" sergisi ile Osman Hamdi Bey Bölümü'nü rehber eşliğinde çevrimiçi olarak gezilebilen bir görsel deneyim yaşatılmaktadır. Bu sergi, Avrupalı ressamların Osmanlı dünyasını ve Türkiye coğrafyasını betimleyen eserlerini yanı sıra Osmanlı sanatçılarının bu dönemdeki etkileşimini yansıtan eserlere odaklanmaktadır.

Çevrimiçi tur sırasında, katılımcılarla birlikte 17. yüzyıldan 20. yüzyıl

başlarına uzanan bir zaman diliminde seyahat etme imkânı sunulmaktadır. Osmanlı sanatının Avrupa ile etkileşimini ve bu etkileşimin sanatsal yansımalarının keşfedilmesi sağlanmaktadır. Aynı koleksiyona ait olan Osman Hamdi Bey'in eserleri, özellikle ünlü "Kaplumbağa Terbiyecisi" tablosu hakkında da bilgi sahibi olunması amaçlanmaktadır (Fotoğraf 53). Ayrıca, Demans ve Alzheimer hastalarına yönelik özel olarak hazırlanan çevrimiçi turlar, katılımcılara bilişsel olarak uyarıcı bir aktivite sunmaktadır. Sanatın sağlayabileceği terapötik etkilerden faydalanarak, Demans ve Alzheimer gibi bilişsel zorluklar yaşayan bireyler için destekleyici bir deneyim sağlanmaktadır.

Bu çevrimiçi turlar, sanatın gücünü kullanarak katılımcıların zihinsel uyarılma, bellek güçlendirme ve duygusal iyilik halleri elde etmelerine yardımcı olmayı amaçlamaktadır.

Fotoğraf 53: Huzurevleri için Oryantalist Resim Koleksiyonu Çevrimiçi Sergi Turu (www.peramuzesi.org.tr ,2023)

3.3.6.4. Kumaşların Hafızası: Nakış Atölyesi

Gözde İlkin'in yürütücülüğünde gerçekleşen atölyede, katılımcılar öncelikle farklı coğrafyalardan kumaşların motiflerini, kullanım alanlarını ve sosyal-kültürel hafızayı aktarma süreçlerini öğrenmektedir. Bu bilgileri kullanarak, kendi kişisel

yaşam öykülerinden ya da dünya gündeminden esinlenerek bugünü tanımlayan bir söz ya da cümleyi seçerek, sanatçının hazırladığı şablonlarla kumaş üzerinde görsel kompozisyonlar oluşturarak seçtikleri söz veya cümleyi kumaş üzerine işlenmektedir (Fotoğraf 54).

Bu atölye, katılımcılara kumaş ve fotoğraf tekniklerini kullanarak kendi hikâyelerini ifade etme ve bugünün önemli konularını kumaşlara aktarma imkânı sunmaktadır. Kumaşlar, sadece birer materyal değil, aynı zamanda anlatım aracı ve direnişin sembolü olabilmektedir. Bu atölye sayesinde katılımcılar, kendi yaratıcı potansiyellerini keşfederken, hikâyelerini ve duygularını kumaşlar aracılığıyla ifade edebilme becerisini geliştirmektedir.

Fotoğraf 54: Kumaşların Hafızası: Nakış Atölyesi Etkinlik Fotoğrafı

(www.peramuzesi.org.tr ,2023)

3.3.6.5. Hikâye Anlatımı ve Dikiş Atölyesi

Sanatçı Güneş Terkol'un kişisel atölyesi, farklı olanı görme, kabul etme ve öğrenme kavramları üzerine odaklanmaktadır. Atölyede katılımcılar, Paula Rego'nun eserlerini çevrimiçi rehberli tur ile deneyimleyerek, her iki sanatçının dokuma konusundaki yaklaşımlarını ve kullanımlarını keşfederken, kumaş üzerine kendi kişisel kompozisyonlarını oluşturma fırsatı elde etmektedir.

Atölyede, hikâye anlatıcılığı yöntemi kullanılarak güvenli bir paylaşım alanı oluşturulmayı hedeflenmektedir. Katılımcılar, yeni deneyimler ve olasılıklar üzerine ilerleyen bir sohbet ortamında bulunmaktadır. Bu sürecin sonunda her katılımcı, kendi karakterini yaratarak ve seçtiği bir ifadeyle birlikte kumaşın üzerine aktarmaktadır (Fotoğraf 55).

Bu atölye, katılımcıların farklılıkları keşfetme, özgürce ifade etme ve kumaş kullanarak kendilerini ifade etme becerilerini geliştirme fırsatı sunmaktadır. Güneş Terkol'un rehberliğinde, katılımcılar kendi iç dünyalarını ve hikayelerini kumaşlar aracılığıyla ifade etmeyi deneyimleyerek, sanatsal bir yolculuğa çıkarılmaktadır.

Fotoğraf 55: Hikâye Anlatımı ve Dikiş Atölyesi Etkinlik Fotoğrafı

(www.peramuzesi.org.tr ,2023)

3.3.6.6. Huzurevleri için Ağırlık ve Ölçü Sanatı Çevrimiçi Sergi Turu

Suna ve İnan Kıraç Vakfı Anadolu Ağırlık ve Ölçüleri Koleksiyonu'ndan yapılan bu seçkiyle ağırlık ve ölçü aletleri etrafında şekillenen ekonomiyi, kültürü, kültürlerarası sistem ilişkilerini, toplumsal güven dinamiklerini ve birimlerin standartlaşmasının yolculuğunu, MÖ 2. binyıldan günümüze uzanan bir süreçte uygarlıkların, tanrıların, tüccarların, usta ve çırakların gözünden keşfedilmektedir.

Atölye çalışmaları ile katılımcıların Anadolu'nun zengin ve çok çeşitli kültürüne tarihsel bir perspektif ile bakmalarını sağlamak amaçlanmaktadır (Fotoğraf 56).

Ayrıca, demans ve Alzheimer hastalarına yönelik olarak hazırlanan çevrimiçi turlar sayesinde katılımcılar, sanatı zevkle ve ilgiyle keşfetme fırsatı bulmaktadır. Bu turlar, bilişsel olarak uyarıcı bir aktivite olarak tasarlanmış olup, katılımcıların zihinsel olarak aktif olmalarına ve sanatla etkileşime geçerek keyifli bir deneyim yaşamalarına yardımcı olmaları hedeflenmektedir. Bu şekilde, sanatın terapötik etkilerinden faydalanarak, demans ve Alzheimer hastalarının bilişsel fonksiyonlarını desteklemeyi ve ilgi çekici bir etkinlikle onları teşvik etmeyi amaçlamaktadır.

Fotoğraf 56: Huzurevleri için Ağırlık ve Ölçü Sanatı Çevrimiçi Sergi Turu

(www.peramuzesi.org.tr ,2023)

3.4. Santral İstanbul Enerji Müzesi

3.4.1. Enerji Çocuk Atölyeleri

Enerji Çocuk Atölyeleri, katılımcılara interaktif bir süreç deneyimi sunarak enerji konularında farkındalık oluşturmayı hedeflemektedir. Müze eğitim uzmanlarıyla birlikte pedagojik yaklaşımları kullanarak, çocuklara iklim değişikliğinin dünyamıza olan etkilerini, artan enerji ihtiyacını, ülkelerin enerji

kaynaklarını ve bunları nasıl kullandıklarını aktarmaktadır (Fotoğraf 57).

Bu atölyelerde öncelikli olarak kolektif bilinç oluşturma amaçlanmaktadır. Çocuklar, enerji konularında toplumsal sorumluluklarını anlamaya ve enerji kullanımının çevre üzerindeki etkilerini fark etmeye teşvik edilmektedir. Enerjinin üretim aşamaları ve elektrik kullanımı gibi konular interaktif ve eğlenceli bir şekilde çocuklara aktarılmaktadır.

Atölye sürecinin sonunda ise müze oyun alanında enerji ve elektrikle ilgili çocuk yaş gruplarına uygun oyunlar ve aktiviteler düzenlenmektedir. Bu şekilde, çocuklar öğrendikleri bilgileri pratikte deneyimleme fırsatı bulurken, enerji konularına ilişkin bilinç ve anlayışlarını derinleştirebilmektedir.

Fotoğraf 57: Enerji Çocuk Atölyeleri Etkinlik Fotoğrafı

(www.santralistanbul.org, 2023)

3.4.2. Bireysel Atölye Programları

Bu dönemsel atölyeler, farklı temalar etrafında düzenlenerek çocuk ve gençlere yönelik hafta içi ve hafta sonu etkinlikleri olarak gerçekleştirilmektedir. Bu atölyelerin amacı, katılımcıların ilgi alanlarına ve yaş gruplarına uygun olarak öğrenme ve keşfetme deneyimleri yaşatmaktır.

Örneğin, gökbilimi üzerine astronomi atölyeleri düzenlenmektedir. Bu atölyelerde, katılımcılar gökyüzündeki yıldızları, gezegenleri ve diğer gök cisimlerini tanıyarak astronomiye dair temel bilgileri öğrenilmektedir. Üç boyutlu çalışmalarla gökbilimini daha yakından keşfederler ve evrenin büyüleyici dünyasına adım atmaları sağlanmaktadır.

Diğer bir ilgi çekici atölye konusu ise ünlü ressamların sanata bakış açılarıdır. Bu atölyelerde katılımcılar, ünlü ressamların eserlerini inceler ve onların sanat anlayışını ve tekniklerini keşfetmektedir. Karışık tekniklerle yapılan çalışmalarla, katılımcılar kendi sanatsal ifadelerini geliştirirler ve ünlü ressamların izinden giderek kendilerini ifade etme imkânı bulmaktadır.

Ayrıca, temaya göre üç boyutlu tasarımsal çalışmalar da atölyelerin bir diğer ilgi çekici bölümünü oluşturmaktadır. Bu atölyelerde katılımcılar, belirlenen tema üzerinde kendi tasarımlarını üç boyutlu olarak hayata geçirmektedir. Yaratıcılıklarını kullanarak farklı malzemelerle çalışarak, kendilerine özgü tasarımlar ortaya çıkarmaktadır (Fotoğraf 58).

Bu şekilde, dönemsel atölyeler çeşitli temalar etrafında çocuk ve gençlere keyifli ve öğretici deneyimler sunarak, onların ilgi alanlarını keşfetmelerine ve yaratıcılıklarını geliştirmelerine olanak tanınmaktadır.

Fotoğraf 58: Bireysel Atölye Programı Etkinlik Fotoğrafı

(www.santralistanbul.org, 2023)

3.4.3. Üstün Potansiyelli Çocuklar Eğitim Programı

Bilgi Eğitim ve Kültür Vakfı-TÜZVEY iş birliğiyle dünyanın birçok farklı ülkesinde uygulamaya konulan ‘’Üstün Potansiyelli Çocuklar Programı’’ kapsamında alanında yetkin eğitmenler eşliğinde üstün zekâlı çocuklar için atölyeler düzenlenmektedir. Program öğrencilerin öğrenme ihtiyacına yönelik ilgi alanlarına ve yetkinliklerine göre oluşturulmaktadır. Hafta sonu tatillerini verimli geçirmek ve okul dışındaki zamanı değerlendirmek isteyenlere sunulan bu atölye programlarıyla öğrencilerin zekâ ve yetenek alanları geliştirilmeye çalışılmaktadır (Fotoğraf 59). Çok yönlü ve bütüncül bir öğrenme anlayışıyla sürdürülerek alanlar asında etkin öğrenme köprüsü kurulmaktadır (www.santralistanbul.org,2022).

Fotoğraf 59: Üstün Potansiyelli Çocuklar Eğitim Programı Etkinlik Fotoğrafı

(www.santralistanbul.org, 2023)

3.4.4. Okul Grupları İçin Atölye Programları

Okullara, kademelerine göre anaokulu, ilkokul ve lise grupları olarak programlar düzenlenmektedir. Gruplara atölyeler ve müze turu aynı gün içinde sağlanarak hem müze okul iş birliği kapsamında alternatif öğrenme imkânı sunulmakta hem de öğrenmeye yönelik isteğin artması, kalıcı ve kullanılabilir bilgiye ulaşmaları hedeflenmektedir (Fotoğraf 60).

Fotoğraf 60: Okul Grupları İçin Atölye Programları Etkinlik Fotoğrafı

(www.santralistanbul.org, 2023)

3.4.5. Okul Grupları İçin Rehberli Turlar

Okul grupları hafta içi her gün müzeyi ziyaret edebilmekte olup, turlar Türkçe ve İngilizce olarak sağlanmaktadır. Program süresince çocuklar müze gezisi sonrası oyun alanında enerji ve elektrik üzerine tasarlanmış oyunları deneyimleyerek; yaparak ve yaşayarak öğrenme sürecine dahil edilmiş olurlar (Fotoğraf 61).

Fotoğraf 61: Okul Grupları İçin Rehberli Turlar Etkinlik Fotoğrafı

(www.santralistanbul.org, 2023)

3.5. Cern Modern Sanatlar Merkezi

3.5.1. Cern Edebiyat Atölyeleri

Edebiyat Atölyeleri, edebi türler üzerine tartışmaları geliştirmek, sanatın üretim sürecindeki bağlantıları kurmak ve katılımcılara daha etkin ve faydalı bir deneyim sunmak amacıyla planlanmaktadır. Bu atölyeler, yaratıcı ve disiplinler arası çalışmaları teşvik eder ve katılımcılara edebiyatın farklı yönlerini keşfetme fırsatı

sunulmaktadır. Söyleşilerde ortaya çıkan tartışmaları da sanatseverlerle paylaşmayı hedeflemektedir. Bu sayede, katılımcılarla edebiyat üzerine derinlemesine konuşmalar yapma ve farklı görüşleri paylaşma imkânı bulunmaktadır.

Atölye programlarının yanı sıra, CERN Edebiyat Atölyeleri okur-yazar buluşmaları düzenlemektedir. Bu buluşmalar, sanatçılar ve sanatseverler arasında samimi bir ortamda iletişim kurma fırsatı sağlamaktadır (Fotoğraf 62). Bu sayede, katılımcılar, edebiyatla ilgili deneyimlerini paylaşabilmekte, eserleri üzerine konuşabilme fırsatı bulmakta ve birbirlerinden ilham alabilmektedir.

CERN Edebiyat Atölyeleri, edebi türlerin incelenmesi, edebiyatın yaratıcı sürecinin anlaşılması ve edebiyatseverler arasında etkileşimi teşvik ederek edebiyat alanında bir topluluk oluşturmayı hedeflemektedir.

Fotoğraf 62:Edebiyat Atölyesi Etkinlik Fotoğrafı

(www.cermodern.org,2023)

3.5.2. Sanat Eleştirisi ve Yazımı Atölyesi

Sanatı anlamak, onu icra eden eser sahibinin hayatına, sanatın tarihine, sanat eserinin yöntem teknik kullanımlarının ne olduğuna dair fikir sahibi olunmaya; ihtiyacımıza yanıt olacak kısmın öncesinde doğru sorunun ne olduğu hususunda bir yol haritasına ihtiyaç duymaktayız. Doğru soruları sorabilmek hem beraberindeki doğru cevabı getirir hem de peşi sıra gelen sorular zihnimizin daha çok sorgulama yaparak gelişmesini sağlamaktadır. Sanatçılarla söyleşilerin yer aldığı, eleştirmenlerin eleştiriye bakışı, yazım teknikleri, sergi ziyaretleri ve yazma becerileri üzerinde süreli bir eğitim atölyesi olarak yürütülmektedir.

3.5.3. Cer Çocuk Atölyeleri

"CerÇocuk" adlı çocuk atölyesi, Aralık 2011 tarihinde faaliyete geçmiş ve çocukları sanatla desteklemeyi, öğrenmeyi teşvik etmeyi ve bilişsel, zihinsel, duygusal ve sanatsal gelişimlerine katkı sağlamayı hedeflemektedir. Atölye, resim, heykel, kolaj gibi plastik sanatların tüm olanaklarını kullanarak çocukların yaratıcılıklarını geliştirmelerine ve sanatsal becerilerini keşfetmelerine olanak tanımaktadır.

Bu atölyede çocuklara sanatla ilgili çeşitli etkinlikler sunulmaktadır. Resim yapma, heykel yapma, kolaj çalışmaları gibi plastik sanatlarla ilgili uygulamalarla çocukların sanatsal yeteneklerini keşfetmeleri teşvik edilmektedir. Aynı zamanda çocuklar, farklı malzemeleri kullanarak kendi sanatsal eserlerini yaratma fırsatı bulmaktadır.

Atölyenin amacı, çocukların sanat yoluyla ifade edebilme yeteneklerini geliştirmek ve özgün düşünme becerilerini teşvik etmektir. Sanat, çocukların duygusal ve bilişsel gelişimine katkı sağlar, özgüvenlerini artırır ve kendilerini ifade etme aracı olarak kullanılmaktadır.

"CerÇocuk" atölyesi, çocuklara sanatla dolu keyifli bir ortam sağlayarak öğrenmeyi eğlenceli hale getirir. Çocuklar, farklı malzemeleri ve teknikleri keşfederek kendi yeteneklerini geliştirirken, hayal güçlerini kullanarak özgün eserler yaratmaktadır (Fotoğraf 64). Bu sayede çocuklar, sanatsal becerilerini ve özgün düşünme yeteneklerini geliştirirken, öğrenmeye ve keşfetmeye olan ilgileri

arttırılmaktadır.

Fotoğraf 63: Cer Çocuk Atölyesi Etkinlik Fotoğrafı

(www.cermodern.org,2023)

3.5.4. Yoga Atölyeleri

Programlar hafta sonu yetişkinlere yönelik hazırlanmaktadır. Eğitim çalışmalarının içeriğinde ses banyosu, bedensel iyileşme, şifa ve rahatlamayı sağlayacak çalışmalarla katılımcılar hem sanatın içinde hem de hayal dünyalarında çıktıkları yolculukta birbirleriyle keyifli bir atölye geçirmeleri sağlanmaktadır.

Ses Banyosu: Katılımcılara meditatif bir ortamda, farklı sesler ve frekanslar kullanılarak ses banyosu deneyimi yaşatılır. Bu deneyim, derin gevşeme, zihinsel rahatlama ve duygusal denge sağlama amacı taşımaktadır.

Bedensel İyileşme: Katılımcılara bedensel iyileşmeyi destekleyen çalışmalar sunulur. Yoga, tai chi, pilates gibi beden ve zihin uyumunu sağlayan egzersizler uygulanabilmektedir (Fotoğraf 65). Ayrıca nefes çalışmaları, beden farkındalığı ve rahatlama teknikleri de kullanılmaktadır.

Şifa Çalışmaları: Bu atölyede, enerji çalışmaları ve şifa teknikleri kullanılarak katılımcıların fiziksel, zihinsel ve duygusal iyilik halini desteklemek hedeflenmektedir. Reiki, enerji dengeleme, kristal terapi gibi şifa yöntemleriyle

katılımcılar enerji akışını dengeleme ve negatif enerjileri temizleme fırsatı bulabilmektedir.

Hayal Dünyası Yolculuğu: Sanatın içinde bir yolculuğa çıkarak katılımcılar, yaratıcılıklarını keşfederler. Resim yapma, dans etme, yazma veya drama gibi sanatsal faaliyetler aracılığıyla katılımcıların hayal dünyaları ve ifade yetenekleri desteklenmektedir.

Bu atölye programı, katılımcılara hem kişisel gelişim hem de stres yönetimi konularında fayda sağlama amacı güdülmektedir. Sanat, kendini ifade etme ve içsel denge sağlama aracı olarak kullanılırken, bedensel ve zihinsel rahatlama teknikleriyle de desteklenmektedir. Katılımcılar birbirleriyle etkileşim içinde keyifli bir atmosferde yeni deneyimler yaşama fırsatı bulabilmektedir.

Fotoğraf 64: Yoga Atölyeleri Etkinlik Fotoğrafı

(www.cermodern.org,2023)

3.5.5. Caz Atölyeleri

"Cazın Tarihine Kronolojik Bir Bakış Açısıyla" başlığı altında Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuarı Caz Ana Sanat Dalı eğitmenlerinden Ahmet Berker'in önderliğinde yürütülen süreli bir seminer eğitim atölyesi, katılımcılara caz müziğinin gelişimi ve evrimi hakkında kapsamlı bir bilgi sağlamayı amaçlamaktadır. Bu atölye, caz müziğine ilgi duyan ve daha derinlemesine bir anlayış kazanmak isteyen müzikseverlere yönelik düzenlenmektedir (Fotoğraf 66).

Atölyenin içeriği, cazın tarihsel sürecini kronolojik olarak ele alır ve farklı dönemlere odaklanılmaktadır.

Fotoğraf 65:Caz Atölyesi

(www.cermodern.org,2023)

3.6. Odunpazarı Modern Müze Atölye Çalışmaları

Odunpazarı Müzesi Eğitim Programlarında, çocuklar, gençler ve yetişkinlere yönelik atölyeler, seminerler, rehberli sergi turları ve sanatçı buluşmalarıyla çevrimiçi ve yüz yüze deneyim ortamları oluşturulmaktadır.

Müzelerin hedeflediği ilk unsurlar arasında yer alan; müze ziyaretlerinin alışkanlığa dönüştürülme isteği ve kültürel mirasın tanınması, korunması kavramı, sanatın farklı disiplinlerle ve çok yönlü çağdaş bir bakış açısı kazandırılma kaygısı taşıması nedeniyle birçok Modern Sanat Müzesinde olduğu gibi Odunpazarı Müzesi

de bu yönde önemli çalışmalar gerçekleştirmektedir.

Bunların en önemlilerin biri genç ziyaretçileri duymayı, fark etmeyi, kendilerini ifade etme ortamı sağlamayı ve hayal güçlerini geliştirmelerini sağlayacak alanlar ve açık diyaloglar oluşturmaya çalışmaktadır.

Müze kendi mekân tasarımını bizzat öğrenmenin içine dahil ederek sadece atölyeler, seminerler ve etkinlerle sınırlı kalmayarak sanatçı buluşmalarıyla da Modern Sanat Müze Atölye Programlarına canlılık ve dikkat çekmektedir.

3.6.1. Çocuk ve Genç Atölye Programları

Sadece çocukların bağımsız katıldığı atölyelerin yansıra ebeveyn birliktelikle atölyelerin de programlandığı çalışmalara 4-6 aralığındaki çocuklar eşlik etmektedir. Farklı tekniklerin kullanımı, düşünme, sorgulama ve sanatın keyif veren yönünün hem çocuklar hem de ailelerin deneyimlemesine olanak sağlayan atölye çalışmaları yürütülmektedir.

3.6.1.1. Bengi Sevim Yörük ile Beden ve Hareket Atölyesi

İş Yatırım desteğiyle gerçekleşen atölyelerde, 7-11 yaş arası çocukları doğaçlama metotlarıyla tanıştırmayı amaçlamaktadır. Bengi Sevim Yörük liderliğinde gerçekleşen atölye, çocukların beden ve hareket gelişimine katkı sağlamayı hedeflemektedir. Doğaçlama, çocukların yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olurken, bu düşünceleri farkındalığa dönüştürmeyi de amaçlamaktadır.

Doğaçlama metodu, çocukların içlerindeki yaratıcılığı ve spontane tepkilerini ortaya çıkarmalarını sağlanmaktadır (Fotoğraf 67). Bu atölyede, çocuklar bedenlerini ve hareketlerini kullanarak özgürce ifade etme fırsatı bulmaktadır. Yaratıcı düşünce ve hareket etme becerileri gelişirken, aynı zamanda farkındalık kazanmalarına ve duygusal ifade yeteneklerini keşfetmelerine yardımcı olmaktadır.

İş Yatırım desteğiyle gerçekleşen bu atölye, çocukların kendilerini ifade etme ve keşfetme süreçlerine katkıda bulunmayı hedeflemektedir. Doğaçlama metotlarıyla tanışan çocuklar, özgüvenlerini artırırken, yaratıcılıklarını da ortaya çıkarma fırsatı bulmaktadır. Ayrıca, grup içinde iş birliği yapma, empati kurma ve

iletişim becerilerini geliştirme gibi sosyal yeteneklerini de güçlendirilmektedir.

Fotoğraf 66: Bengi Sevim Yörük ile Beden ve Hareket Atölyesi Etkinlik Fotoğrafı

(www.omm.art,2023)

3.6.1.2. Benim Müzem Atölyesi

Çocuklara müze deneyimini keyifli ve etkileşimli bir şekilde yaşatmayı amaçlamaktadır. Çocuklar, sergideki eserlerle etkileşime geçerek sanata dair yeni bir bakış açısı kazanırken, aynı zamanda kendi yaratıcı potansiyellerini keşfetmektedir (Fotoğraf 68). Bu atölye sayesinde çocuklar, sanatla olan bağlarını güçlendirir ve kendilerini ifade etme konusunda özgüven duygusu kazanmaktadır.

Fotoğraf 67: Benim Müzem Atölyesi Etkinlik Fotoğrafı

(www.omm.art,2023)

3.6.1.3. Doğal Boya Atölyesi

Doğal Boya Atölyesi, çocukların doğayla etkileşimini artırmayı, yaratıcılıklarını geliştirmeyi ve aynı zamanda sürdürülebilirlik bilincini aşılamayı hedefleyen bir etkinliktir. İş Yatırım desteğiyle gerçekleşen Anneler Günü'ne özel aile atölyesinde, 4-6 yaş arası çocuklar baharatlar, bitkiler, çiçekler, yapraklar gibi doğal malzemeleri kullanarak kendi boyalarını üretmektedir.

Çocuklara doğal kaynakları kullanarak renkleri keşfetme ve deneyimleme fırsatı sunulmaktadır. Çocuklar, doğal malzemeleri ezerek veya kaynatarak boyaları elde etme sürecini deneyimlerken, renklerin nasıl oluştuğunu gözlemleyebilmektedir. Bu, onların görsel algılarını, el becerilerini ve dikkatlerini geliştirirken aynı zamanda doğal dünyayla bağ kurmalarını sağlamaktadır.

Doğal Boya Atölyesi, çocukların hayal güçlerini kullanarak kendi sanat eserlerini yaratmalarını teşvik etmektedir. Doğal boyaların farklı renklerini kullanarak resim yapabilme, boyama tekniklerini keşfetme ve kendi özgün çalışmalarını oluşturabilme imkânı bulmaktadırlar. Bu süreç, çocukların yaratıcılıklarını serbest bırakmalarına ve kendi ifadelerini bulmalarına yardımcı olmaktadır (Fotoğraf 69). Aynı zamanda, doğal boyaların kullanımıyla çevre dostu bir yaklaşımı da vurgulamaktadır. Doğal malzemelerin kullanılması, sentetik boyaların çevresel etkilerini azaltılması hedeflenerek sürdürülebilirlik bilinci çocuklara kazandırılmaktadır. Bu sayede, çocuklar doğanın değerini ve korunması gerektiğini öğrenirken, aynı zamanda sanatsal deneyimlerini de yaşamaktadır.

Fotoğraf 68: Doğal Boya Atölyesi Etkinlik Fotoğrafı

(www.omm.art,2023)

3.6.1.4. Kâğıttan Sanat Atölyesi

Kâğıttan Sanat atölyesi, 4-6 yaş grubundaki çocuklar ve ailelerine yönelik düzenlenen bir etkinliktir. Bu atölyede çocuklar, kâğıdı farklı formlarıyla sanatsal bir malzeme olarak kullanmayı deneyimlemektedir. Türkiye'den ve dünyadan sanatçıların eserlerinden örnekler incelenerek kâğıdı bir zemin, boya veya hamur olarak kullanarak kendi eserlerini üretmeleri sağlanmaktadır.

"Kâğıttan Sanat" atölyesi, çocuklara yaratıcılıklarını ifade etme ve kâğıdı sanatsal bir malzeme olarak kullanma fırsatı sunmaktadır. Çocuklar, sanatçıların eserlerinden ilham alarak kendi hayal güçlerini kullanarak özgün ve kişisel çalışmalar yapılmaktadır (Fotoğraf 70). Bu atölye, çocukların el becerilerini geliştirmelerini, görsel düşünme yeteneklerini keşfetmelerini ve sanat yapmanın keyfini deneyimlemelerini sağlamaktadır. Ayrıca, kâğıdın farklı formlarını kullanarak çocukların malzemelerle deneysel bir ilişki kurmaları sağlanmaktadır.

Fotoğraf 69: Kâğıttan Sanat Atölyesi Etkinlik Fotoğrafı

(www.omm.art,2023)

3.6.2. Yetişkin Atölye Programları

Mimarlık ve Fotoğraf Atölyesinde katılımcıların kolaj teknikleri kullanarak Odunpazarı sivil mimarisi, Osmanlı kubbe mimarisi ve geleneksel Japon mimarisini sentezleyerek çalışmalar üretilmesi sağlanırken, rehberli sergi turları ve uygulama aşamalarına ayrılmış sergi temasından esinlenerek duygu ve bedendeki iz düşüm etkisinde düşünme sağlanarak üç boyutlu heykeller üretilerek sürdürülmektedir.

3.6.2.1. “Yas ve Haz” Sergisine Paralel Mekân ve Hareket Atölyesi

"Mekân ve Hareket" atölyesi, "Yas ve Haz" sergisine paralel olarak düzenlenen bir etkinliktir. Bu atölyede katılımcılar, sergide yer alan eserleri beden, hareket ve mekân kavramlarıyla ilişkilendirerek incelenmektedir. Katılımcılar, sergideki eserlerin yaratıcı etkilerini anlamak için bedenlerini kullanmakta ve hareketlerini sergilerdeki mekanlarla ilişkilendirmektedir (Fotoğraf 71).

Atölyenin bir diğer önemli bileşeni ise "stopmotion" tekniği ile video çekme sürecidir. Katılımcılar, kendi performanslarını gerçekleştirirken bu tekniği kullanarak kare kare hareket eden bir video oluşturulmaktadır. "Stopmotion" tekniği, nesnelerin veya insanların küçük hareketlerle fotoğraflarının çekilip ardışık olarak oynatılmasıyla animasyonlu bir etki yaratılmasına olanak tanımaktadır. Katılımcılar, bedenlerini kullanarak yaratıcı ve etkileyici videolar oluşturmaktadır.

Atölye, katılımcılara hareket, mekân ve bedenin birbirleriyle nasıl etkileşime girebileceğini deneyimleme ve ifade etme fırsatı sunmaktadır. Sergideki eserlerin izleyiciyle etkileşimini ve katılımcıların kendi beden hareketleriyle bu etkileşimi nasıl deneyimlediğini anlamak için önemli bir araç olan "stop motion" tekniğiyle çalışmayı içermektedir. Bu şekilde, katılımcılar kendilerini ifade etme, yaratıcılıklarını keşfetme ve mekân ile hareket arasındaki ilişkiyi derinlemesine anlama fırsatı bulmaktadırlar.

Fotoğraf 70: “Yas ve Haz” Sergisine Paralel Mekân ve Hareket Atölyesi (www.omm.art,2023)

3.6.2.2. “Yas ve Haz” Sergisine Paralel Mekân ve Beden Atölyesi

"Mekân ve Beden" atölyesi, "Yas ve Haz" sergisine paralel olarak düzenlenen bir etkinliktir. Bu atölyede katılımcılar, sergideki eserleri inceleyerek mekân-insan ilişkisini ele almakta ve fotoğraf üzerinde sanatsal müdahalelerle ifade etmektedir.

Atölye, bir rehber eşliğinde yapılan sergi turuyla başlamaktadır. Katılımcılar, sergide yer alan eserleri dikkatlice inceler ve mekân-insan ilişkisi hakkında farklı bakış açıları kazanmaktadır. Sergideki eserlerde kullanılan mekanlar, bedenlerle olan etkileşimleri ve bu etkileşimlerin yarattığı duygusal deneyimler üzerine odaklanılmaktadır. Katılımcılara bir fotoğraf verilir ve bu fotoğraf üzerinde sanatsal müdahaleler yapmaları istenmektedir. Katılımcılar, mekân ve beden arasındaki ilişkiyi ifade etmek için farklı teknikler kullanmaktadır. Fotoğrafın üzerine çizimler, yazılar, renkler veya diğer malzemelerle dokunuşlar ekleyerek, mekân-insan ilişkisini kendi bakış açılarıyla yorumlama ve ifade etme imkanına sahip olmaktadır.

"Mekân ve Beden" atölyesi, katılımcılara mekânın insanlar üzerindeki etkisini anlama, bunu sanatsal bir şekilde ifade etme ve kendi bakış açılarını sergileme fırsatı sunmaktadır. Katılımcılar, sergideki eserlerin izleyiciyle etkileşimini deneyimleyerek mekân-insan ilişkisini daha derinlemesine keşfederken, sanatsal müdahalelerle fotoğraf üzerinde yapılan çalışmalar, katılımcıların mekân ve beden arasındaki ilişkiyi yaratıcı bir şekilde ifade etmelerini sağlamaktadır (Fotoğraf 72).

Fotoğraf 71: “Yas ve Haz” Sergisine Paralel Mekân ve Beden Atölyesi

(www.omm.art,2023)

3.6.2.3. “Yas ve Haz” Sergisine Paralel Beden Temsilleri Atölyesi

‘’Beden Temsilleri" atölyesi, "Yas ve Haz" sergisine paralel olarak düzenlenen bir etkinliktir. Bu atölyede katılımcılar, dergilerden kesilen görselleri kullanarak beden teması üzerine kolaj çalışmaları yapmaktadır. Bu çalışmalar aracılığıyla bedenin farklı temsilleri ve idealize edilen estetik algısı sorgulanmaktadır.

Atölye, katılımcılara bir dizi dergi veya dergi kesimi verilerek başlanmaktadır. Katılımcılar, bu dergilerdeki sayfalardan bedenle ilgili görüntüleri seçmektedir. Bu görüntüler, farklı cinsiyetler, beden türleri, ten renkleri ve bedenlerin hareket ve duruşları gibi çeşitli temaları kapsayabilmektedir.

Sonraki adımda, katılımcılar seçtikleri dergi kesimlerini kullanarak kendi kolaj çalışmalarını yapmaktadır. Bu kolajlar, bedenin farklı temsillerini ve idealize edilen estetik algısını sorgulamayı hedeflemektedir. Katılımcılar, kesimlerle oynayarak, farklı beden parçalarını bir araya getirerek veya kesimleri diğer nesnelerle birleştirerek yeni ve özgün görsel kompozisyonlar oluşturmaktadır. Bu çalışmalar, bedenin çeşitliliği, normlardan sapma ve bedenin toplumdaki yeri gibi konuları keşfetmeyi teşvik etmektedir.

"Beden Temsilleri" atölyesi, katılımcılara beden algısı ve temsilleri üzerine düşünme fırsatı sunmaktadır. Katılımcılar, medyanın ve toplumun bedenle ilgili baskılarına ve standartlara meydan okuyarak kendi benzersiz beden temsillerini oluşturma gücünü keşfederler (Fotoğraf 73). Beden çeşitliliği ve beden olumlaması konularında farkındalığı artırmayı ve bedenin güzellik ve değer kavramlarının çok yönlülüğünü de vurgulamayı amaçlamaktadır.

Fotoğraf 72: "Yas ve Haz" Sergisine Paralel Beden Temsilleri Atölyesi

(www.omm.art,2023)

3.7. Çağdaş Sanat Müzelerindeki Atölyelerin Eğitime Katkıları

Geleneksel anlayışta müzeler çok değerli eşyaları toplayan, koruyan ve sergileyen kuruluşlar iken günümüzde müzeler çok daha fazla katılımın, etkileşimin, deneyimin olduğu kültür kurumlarına dönüşmüştür. Müzelerin eğitim ile olan ilişkisinin son yıllarda daha fazla dile gelmesi durumuna karşılık müzede eğitimin en az müzeler kadar eski olduğunu savunan görüşler de vardır (Yıldırım, 2020). Müzelerin eğitimdeki rolü gün geçtikçe çok etkili ve önemli bir hal almaktadır (İlhan ve okvuran,2001:86). Öyle ki müzelerin eğitim işlevi yıllar içerisinde müze eğitimi yahut müze pedagojisi isimleriyle anılan yeni bir çalışma alanını oluşturmuştur (Özkasım, 2013).

Müzedeki öğrenme ortamları sınıflardaki öğrenme yapısından farklıdır. Müzede sergiler, rehberler, broşürler gibi çeşitli kaynaklar öğrenenler için bilgi aracı olmaktadır (Ata, 2002). Resim, heykel, seramik gibi sanat dallarında verilen eserlerin ve çeşitli sanat akımlarına ilişkin eserlerin sergilendiği alanlar olarak sanat müzelerinin eğitim işlevi olarak sunduğu pedagojik alan bakımından değerlidir.

Müzelerin bireye sunduğu eğitim ortamını okul öncesi dönemden başlayarak devam eden açık bir okul, aynı zamanda bireylerin kendi öğrenmelerini gerçekleştirebildikleri alternatif eğitim alanları olarak tanımlamak mümkündür (Vallance, 2004:345-351). Müzelerin eğitim süreci açısından önemi ve ihtiyacı farklı aktarımlarla ifade edilebilir. Buna göre: *"Müze eğitimin temelde ve yaşamın devam eden seyrinde, deneyimlere ve çok yönlü öğrenmeye dair kullanımını gerektirir. Batı Ülkelerinde her yaştan bireye bilimsel, sanatsal ve kültürel gelişim sağlamayı amaçlayan kurslar açmışlardır."* (İlhan ve okvuran,2001:86). Her yaştan bireyin katılabildiği deneyimler ise yaşam boyu öğrenme kavramıyla uyumlu bir yapıyı desteklemektedir (vallance,2004:345-351).

Müzelerin eğitim açısından ele alınması önce müze eğitimcilerinin Dewey ve Piaget'nin fikirleri üzerine, yaparak yaşayarak öğrenme ve bilgiyi bireyin kendi zihninde yapılandırması temel bakış açılarından hareket ederek müzedeki öğrenmenin nasıl olabileceği hakkında çalışmalarıyla başlamıştır (Ata, 2002; Ebitz, 2008; Hein, 2010). Müzede öğrenme fikrine yer veren bir başka kuram ise çoklu zekâ kuramıdır. Howard Gardner (1993) informal bir öğrenme alanı olarak müzelerde öğrencilerin çoklu modellerden faydalanarak öğrenmelerin çok daha kolay gerçekleşebileceğini ifade etmiştir. ABD'de başlayarak Avrupa'ya, İngiltere'ye ve Almanya'da yaygınlaşmıştır. "Müzecilik" ve "müze pedagojisi" 'nin gerekliliği anlaşılmaktadır. Bu sayede çocuklar çok küçük yaşlarda müzelerle tanışarak, oraların bir eğitim kurumu olduğunu öğrenmeleri, böylece ileri yaşlarında müzeleri ziyaret etmekle kalmayıp, sanat, kültür ve sosyal birikim sağlama anlamında gelişim noktaları olduğunu bilerek ziyaret etmeye başlamaları bir bakıma müzeyi okumaları hedeflenmektedir.

"Kişilerin sanata, sanatçıya, esere saygı duymayı öğrenmesi, sanatsal ve özgün ifadelerle yaratıcılıklarını geliştirmeleri, estetik, duygulu, nazik ve özenli olmaları sanat eğitimiyle mümkündür. Bu kazanımın elde edilebilmesi için sadece okulların değil sanat eğitim kurumlarının yansıra müzeler de çok etkilidir" (Özsoy, 2001 b:28).

Müze eğitiminin bir parçası olarak atölye çalışmaları katılımcıların gözlem yapabilme, mantıksal ilişkiler kurabilme, hayal gücü, yaratıcılık ve estetik gibi

becerilerini geliştirmede etkilidir (Bulut ve Atilla, 2017). Atölye çalışmaları müzede uygulama imkânı sunması nedeniyle öğrencilerin duyumlar aracılığıyla keşfetmelerini, beceriler geliştirmelerini ve yaratıcılıklarını geliştiren çalışmalardır. Haliyle atölye çalışmalarına katılan herkes çok sayıda duyusunu kullanarak etkileşimler kurmaktadır (Özer, 2018).

Müzelerin sahip olduğu değerlere yönelik olarak oluşturdukları atölye alanlarında gerçekleştirilebilecek çalışmalar arasında seramik atölyesi, arkeolojik kazı atölyesi, sikke atölyesi, yazı atölyesi, ebru atölyesi, uçurtma atölyesi gibi atölyeler yer almaktadır (Hacısalihoğlu, 2013; Tezcan-Akmehmet, 2013). Bu gibi atölyeler okullarda yürütülen müfredatla da kolaylıkla ilişkilendirilebilmektedir (Hooper-Greenhill, 2007).

Üniversitelerde yer alan sanat tarihi, görsel sanatlar, (resim, heykel, grafik, seramik, tekstil), felsefe, tarih, estetik, mühendislik, antropoloji vb. derslerin müzelerde oluşturulacak öğrenme alanlarıyla daha etkin ve etkili öğrenme ortamları sağlanabilmektedir. Böylelikle Knutson ve arkadaşlarının (2011) ifade ettiği üzere atölyeler aracılığıyla sanattaki disiplin süreçleri müzelerdeki öğrenme ortamlarına taşınması gerçekleşmiş olmaktadır. Bu da modern sanatlar müzelerinde her yaştan ve alandan öğrenci ve kimselerin öğrenme ortamlarına katılarak kendini geliştirmelerine olanak sağlamaktadır.

Müze bünyesinde barındırdığı eserleri bireylerin eserle ilişkisini ve müzeye gelen bireyin değerini aynı ölçüde bütünleştirmesi ve yansıtması hedeflenmektedir. Bugün özellikle Modern Sanat müzeleri görevlerini yüksek standartlarda sürdürmeye çalışmakla birlikte uluslararası standartları takip edip kendilerini mümkün olan en yüksek ve geniş değerde alanlar açmaya ve oluşturmaya devam etmektedirler.

4. OSMAN İNCİ MÜZESİ VE ATÖLYE EĞİTİM PROGRAMLARI

4.1. Kuruluşu

Osman İnci Müzesi 25 Kasım 2017'de Edirne'nin Karaağaç mahallesinde kurulmuştur. Yaşayan müzelerin *"Toplumun ve gelişiminin hizmetinde olan, halka açık, insana ve yaşadığı çevresine tanıklık etmiş malzemelerin üzerinde araştırmalar yapan, toplayan, koruyan, bilgiyi paylaşan ve sonunda inceleme, eğitim ve zevk alma doğrultusunda sergileyen, kâr düşüncesinden bağımsız, sürekliliği olan bir kurumdur."* (Madran, 1999:6).

Öncelikli olarak müzenin toplumun yararına yönelik getirmiş olduğu perspektifin en önemli ayağını eğitim çalışmaları almaktadır. Yetişkinlerin hem bağımsız hem de çocuklarıyla birlikte dahil oldukları eğitim programlarında sanatı müzedeki eserler turunda hem teorikte hem de müze atölyelerle pratikte deneyimlemektedir.

Müze binasının zemin katında olan Sanat Galerisinde süreli sanat sergilerinin yanı sıra, bilimsel ve eğitim toplantıları, kurslar, çalıştaylar, çeşitli kültür ve sanat etkinlikleri düzenlenmektedir (www.osmanincimuzesi.com,2022) (Fotoğraf 74).

Fotoğraf 73: Osman İnci Müzesi Binası

(www.osmanincimuzesi.com,2022)

4.2. Koleksiyonları

Müzenin koleksiyonları çağdaş resim, heykel, seramik, etnografik giysiler, seramik, mozaik ve çiniler, dolma kalem koleksiyonu ve araba koleksiyonundan oluşmaktadır. Yerli ve yabancı sanatçılara ait eserler müzenin teşhir alanında sergilenmektedir. Kütüphane bölümünde ise, Hasan Pulur, Prof. Dr. Vural Solok ve Prof. Dr. Osman İnci'nin müzeye armağan ettiği 5 bine yakın bilimsel dergi, sanat, edebiyat ve tarih kitapları yer almaktadır.

4.3. Müze Atölye Eğitim Programları

Teknolojinin gelişmesi ve bilginin kolay ulaşılabilir hale gelmesi ile öğrenme tekniklerinde yeni arayışlara gidilme ihtiyacı doğmuştur. Fakat bilginin çokluğu, kaynağının doğruluğu tespit edilemediğinden gerçek bilgiye ulaşmak bir o kadar da zorlaşmaktadır. Herkesin birçok alanda kendini bilgi sahibi ya da yetkin olduğunu düşünmesi kültürel anlamda zenginleşmeden çok kültürel yozlaşmaya sebebiyet vermektedir.

Bilimden, sanattan ya da spordan haberdar olmak yeterli değildir. Ona katılmak, onun kendisi olmak, yani icra eden kısımda yer almakla birlikte gelişim ve o alanda öğrenme eylemi gerçekleşmeyle başlamaktadır. Sanat, kültür ve kültürel miraslar açısından doğru bilgiye ulaşmak için ilk akla gelecek kaynaklar; kitaplar, ansiklopediler, bilimsel kaynaklar ve sanatın yeri olan müzelerden geçmektedir.

Müzeler bu yolculuğu yapabildiğimiz yegâne yerlerdir. Tarihsel gelişim ve değişim süreçlerini insana ayna gibi yansıtma özelliğine sahiptirler. İnsanlık tarihinin geçmişten şimdiye ve geleceğe devamını sağlayan köprülerdir. Toplumun ihtiyaçlarına daha etkin cevap verebilmek için her daim yenilikçi adımlar atmaktadırlar.

Modern Sanat Müzelerinin çağımıza getirdiği özgün ve özgür ifade ortamları, sanatın ve sanata dahil olan tüm yaşamın sınırlandırılmadan devam eden bir döngüde olduğunu, çağdaş düşüncenin ve evrensel oluşun asıl gerekliliğinin bundan geçtiğini göstermektedir.

Hiçbir müze “gezdim, gördüm, bitti” denilecek kadar sıradan değildir. Bu düşüncenin gerekçeleri:

1-Müze olgusunun ne demek olduğu ve gerçek manada kime neye hizmet için kurulduğunun bilinmemesi,

2-Tarihsel bilgi ve kanıtlar edinmenin, kişinin sosyo-kültürel gelişimine hatta yaşamının bütününe katkı sağlayabileceğinin öngörülmemesi,

3-Müze ziyaretlerinin, eser açıklamalarının ya da künye okumaların yapılmaması, uzmanlar tarafından müze, eserler, sergilemeler hakkında gerekli bilgiye erişilmemesi sonrasında görülenlerin unutulduğunu sanarak önemsizleştirilmesi,

4-Toplum bilincinde, bireyin kendi öğrenmesini gerçekleştirebildiği ve doğru bilgiye ulaşılan en önemli, özgür eğitim alanları olduğunun bilinç farkındalığının kazanılmamış olması,

5-Müzelerin, ziyaretçilerle arasında organik bağlar geliştirme konusunda yetersizlikleri olarak sıralanabilmektedir.

İyi bir fikir ya da tasarım her zaman iyi tespit edilmiş bir problemden doğmaktadır. Tasarım problemin doğum nedenidir.

Dünyada müzecilik uzun zamandır bünyelerinde gerçekleştirdikleri pek çok farklı öğrenme teknikleri ile eğitime olan katkısı ile dikkat çekmektedir. Müzecilik programları altında kurulan veya açılan müzeler konseptleri ile teknolojinin imkânlarından da yararlanarak bilginin evrenselliğini yüz yüze veya çevrimiçi çalışmalar ile ziyaretçilerine aktarmaktadır.

Öğrenmenin bitmeyen bir yolculuk olduğunu bilen yetişkinler hem kendileri için interaktif öğrenme ortamlarında bulunmayı hem de çocuklarının da bu yaklaşımlarla farklı deneyimler kazanmalarını önemsemektedir.

Günümüzde bu öğrenme ihtiyacı Modern Sanat Müzeleri bünyesinde gerçekleştirilen atölye çalışmaları ile giderilmektedir.

4.3.1. Çocuklara Yönelik Atölye Programları

Eğitim genel olarak, aile, sosyal çevre ve okul çevresiyle temellendirilmektedir. Bu üç etken eğitimin düzeyini yakından belirlemektedir. Aileden başlayan eğitimin çevreyle ve okullarla süregiden yolculuğunda; çocukların başarısı ya da başarısızlıkları eğitim sistemindeki programlara bağlı olduğu gibi aile ve sosyal çevreye de doğrudan bağlıdır. Ailedeki eğitim yetersizliği, kültürel ve sanatsal anlamda da gelişimin önüne geçmektedir.

Müzeler hem eğitim kurumu hem de sosyal çevreye açık olması nedeniyle kişilerin sosyokültürel gelişimlerini sağlayabilecekleri kurumlar olmaları nedeniyle; kültürel ve sanatsal alanlarda alanında uzman eğitimciler ve sanatçılarla yapmış olduğu atölye eğitim çalışmalarıyla topluma önemli hizmetler sunmaktadır.

Suut Kemal Yetkin'in dediği gibi:

"*Bilimsel yöntemler insan oluşumunun bir yönünü işliyor, eğitiyorsa, diğer yönünü de sanat işlemelidir. Çünkü insan yalnız akıl ve zekâ değildir, aynı zamanda ve belki de her şeyden önce duygunluktur. Yaşayışımız boyunca edindiğimiz deneylerin niteliğini değerlendirmemize olanak veren duyum ve duyguları bir yana bırakamayız. Onlar da akıl ve düşünce gibi, iç varlığımızın vazgeçilmez parçalarıdır. Gerçekçi bir eğitim, bilim ve sanatın ayrılmaz iş birliğine dayanmalıdır. İnsanda köklü bir gereksinimi karşılayan sanatın, kişiliği eğiten en önemli etmenlerden biri olduğu unutulmamalıdır" (Yetkin, 1968).*

Çocukların öğrenme sürecinde sanatın, duygu ve düşünceler arasında birbirine örülü bir bağ oluşturduğu, örgün ve yaygın eğitimle bu süreci daha güçlü kıldığı bilinmektedir (San, 1979).

4.3.1.1. Resim Atölyeleri

Osman İnci Müzesi, sanata ilgisi olan ilk ve orta öğretim düzeyindeki çocuklara yönelik hazırlanan sanat programlarıyla önemli bir eğitim kurumudur. Bu programlar, dünyaca ünlü sanatçılar ve eserlerinin incelendiği süreli bir sanat eğitim programını içermektedir.

Program kapsamında, öğrenciler öncelikle seçilen sanatçıların

otobiyografilerini incelemekte ve sanatçının eserlerine yansıyan izlerin, duyguların, yaşadığı toplumun ve dönemin etkilerini tartışma, felsefe ve görüş geliştirme imkânı bulmaktadır. Bu sayede, öğrencilere sanatçıların eserlerini anlama ve yorumlama becerileri kazandırılmaktadır.

Ayrıca, eser icrası için gerekli olan temel sanat bilgisi, malzeme, teknik ve yöntemler de öğrencilere aktarılmaktadır. Öğrenciler, bu bilgilerle kendi eserlerini yaratma fırsatı bulmakta ve sanatın pratik yönlerini deneyimlemektedirler. Bununla birlikte, estetik bakış açısının kazandırılması da önemsenmektedir. Öğrencilere, güzellik algısı, dengeli kompozisyonlar oluşturma ve estetik değerlendirme becerileri gibi konularda rehberlik edilmektedir.

Osman İnci Müzesi'nin bu sanat programları, çocukların sanata ilgilerini geliştirmek, sanat tarihini ve sanatçıları daha yakından tanımak, kendi ifade yeteneklerini keşfetmek ve estetik duyarlılıklarını geliştirmek amacıyla tasarlanmıştır. Bu sayede, öğrenciler hem sanatsal anlamda yeteneklerini geliştirebilmekte hem de sanatın düşünsel boyutlarıyla tanışarak eleştirel düşünme ve yaratıcı düşünme becerilerini geliştirebilmektedir.

Atölye çalışmalarında öğrenciler hem eser röprodüksiyonları yapmakta hem de özgün çalışmalar ortaya çıkarmaktadır (Fotoğraf 75-76). Bu çalışmalar sonucunda üretilen eserler, müze tarafından düzenlenen sergi etkinliğiyle sanatseverlerin ziyaretine açılmaktadır.

Sergi etkinliği, öğrencilerin emeklerinin ve yaratıcılıklarının onurlandırılması amacı taşımaktadır. Bu etkinlik, minik sanatçıların sanat eğitimi alma yolundaki istek ve gayretlerini göstermekte ve takdir etmektedir. Sergi, aynı zamanda ziyaretçilere de sanata teşvik etme amacı gütmektedir. Müzeye gelen sanatseverler, öğrencilerin ürettiği eserleri görerek, genç yeteneklerin potansiyelini keşfetme ve takdir etme fırsatı bulmaktadır.

Bu sergi etkinliği, öğrencilere sanat dünyasına adım atmaları için önemli bir platform sağlamaktadır. Sergi, onların sanatsal yeteneklerini sergileme ve kendilerini ifade etme fırsatı sunmaktadır. Aynı zamanda, bu etkinlik öğrencilerin özgüvenlerini artırırken, sanatla ilgilenen diğer insanları da ilhamlandırma ve sanata yönlendirme potansiyeline sahiptir.

Böyle bir sergi etkinliği, sanat eğitim programının sonunda ortaya çıkan eserlerin görülmesini ve takdir edilmesini sağlayarak, çocuklara motivasyon ve ilham kaynağı oluşturur. Ayrıca, sanatseverlerin genç yetenekleri keşfetmelerini ve sanatla ilgilenmelerini teşvik ederek, toplumda sanata olan ilginin artmasına katkıda bulunmaktadır.

Fotoğraf 74:Akrilik Boya ile Leke Çalışmaları

(Sevda Mutlu, 2019)

Fotoğraf 75: Akrilik Boya ile Fırça Teknikleri

(Sevda Mutlu, 2018)

4.3.1.2. Renk Kodları ve Kübik Oyunlar “Piet Mondrian”

"Piet Mondrian"ın çalışmalarına dayanan "Renk Kodları ve Kübik Oyunlar" adlı atölye çalışması, öğrencilerin renk teorisi, geometrik şekiller ve soyut sanat kavramlarıyla etkileşimini hedeflemektedir.

Atölye çalışması, öğrencilere Mondrian'ın tarzını ve soyut sanatın temel prensiplerini tanıtmaktadır. Öğrenciler, renk kodlarının ve geometrik şekillerin nasıl bir araya geldiğini keşfederken, görsel algılarını ve yaratıcılıklarını geliştirmektedir. Ayrıca, Mondrian'ın kullandığı renk kombinasyonlarını inceleyerek renk teorisiyle ilgili temel kavramları öğrenmektedir.

Atölye sırasında, öğrenciler renk kodları ve geometrik şekillerle oyunlar oynayarak kendi soyut resimlerini yaratmaktadır (Fotoğraf 77). Bu süreçte, öğrencilerin eleştirel düşünme, problem çözme ve görsel iletişim becerileri gelişir. Ayrıca, renklerin duygusal ve estetik etkileri üzerine düşünerek duygusal zekalarını da geliştirmektedir.

Bu atölye çalışması, öğrencilerin sanatsal ifadelerini özgürce keşfetmelerine ve kendi tarzlarını geliştirmelerine olanak tanımaktadır. Aynı zamanda, öğrencilerin soyut sanata ve modern sanatın farklı yaklaşımlarına aşina olmalarını sağlamaktadır. Bu sayede öğrenciler, sanatsal değerlendirme yapabilme ve sanatın toplum üzerindeki etkisini anlayabilme becerilerini geliştirmektedir. Aynı zamanda öğrencilerin görsel düşünme, estetik anlayış ve sanatsal becerilerini geliştirerek sanata olan ilgilerini artırmayı amaçlamaktadır.

Fotoğraf 76:Renk Kodları ve Kübik Oyunlar “Piet Mondrian”

(Sevda Mutlu, 2022)

4.3.1.3. Optik Sanat

"Optik Sanat" üzerine çocuklarla yapılan atölye çalışması, öğrencilerin optik yanılsamalar, hareketli desenler ve optik illüzyonlar gibi konularla etkileşimini hedeflemektedir.

Atölye çalışması, öğrencilere optik sanatın temellerini ve etkileyici görsel efektlerin nasıl oluşturulduğunu öğreterek, renklerin ve desenlerin nasıl bir araya gelerek gözlerdeki yanılsamaları yarattığını keşfederken, görsel algılarını ve yaratıcılıklarını geliştirmektedir. Ayrıca, optik sanatın tarihine ve önemli sanatçılara yönelik kısa bir tanıtım da yapılmaktadır.

Atölye sırasında, öğrenciler hareketli desenler oluşturmak, optik illüzyonlar tasarlamak ve gözleri aldatan efektler yaratmak için çeşitli materyalleri kullanmaktadır. Bu süreçte, öğrencilerin dikkat ve odaklanma becerileri artmaktadır. Ayrıca, görsel algılarını güçlendirerek gözlem yetenekleri gelişmektedir.

Bu atölye çalışması, öğrencilerin sanatsal ifadelerini optik yanılsamalar ve hareketli desenlerle keşfetmelerine olanak tanımaktadır (Fotoğraf 78). Aynı zamanda, öğrencilerin sanatın duygusal etkilerini ve görsel iletişim becerilerini anlamalarını sağlar. Bu sayede, öğrencilerin sanatı sadece bir görsel deneyim olarak değil, aynı zamanda bir iletişim aracı olarak görmelerini sağlamaktadır.

"Optik Sanat" adlı bu atölye çalışması, öğrencilerin görsel düşünme, analitik düşünme ve problem çözme becerilerini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca, öğrencilerin sanata olan ilgilerini artırarak sanatın gücünü deneyimlemelerini sağlamaktadır. Bu sayede, öğrencilerin yaratıcı düşünme ve estetik anlayışlarını geliştirmelerine yardımcı olmaktadır.

Fotoğraf 77: Opart Çalışmaları

(Sevda Mutlu, 2016)

4.3.1.4. Kinetik Sanat “Alexander Calder”

"Kinetik Sanat" üzerine çocuklarla yapılan atölye çalışması, öğrencilerin hareketli sanat eserlerini keşfetmelerini ve kendi kinetik sanat eserlerini oluşturmalarını hedeflemektedir. Bu atölye çalışması özellikle "Alexander Calder" adlı sanatçının çalışmalarına odaklanılmaktadır.

Atölye çalışması sırasında, öğrencilere "Alexander Calder"ın kinetik sanat eserleri hakkında bilgi verilerek örnekler gösterilmektedir. Öğrenciler, hareketin sanatla birleştiği bu özgün sanat formunu keşfederken, eserlerin nasıl hareket ettiğini ve izleyici üzerinde nasıl etkiler yarattığını anlamaya çalışmaktadır. Öğrencilere kendi kinetik sanat eserlerini oluşturmak için malzemeler ve araçlar verilmektedir. Öğrenciler, basit mekanizmalar, ipler, kâğıtlar, hafif objeler ve diğer materyalleri

kullanarak hareketli yapılar inşa etmektedir. Bu süreçte, öğrencilerin motor becerileri, problem çözme yetenekleri ve yaratıcı düşünme alanının gelişmesi sağlanmaktadır.

Öğrencilerin kinetik sanat eserlerini tamamladıktan sonra, atölye çalışması grup tartışmaları ve sergileme etkinlikleriyle sona ermektedir. Öğrenciler, kendi eserlerini bir araya getirerek bir sergi düzenlemektedir. Böylece, hem sanatçı olarak kendilerini ifade etme fırsatı bulmakta hem de diğer öğrencilerin eserlerini keşfederek birbirlerinin çalışmalarına ilham vermektedirler.

Bu atölye çalışması, öğrencilerin sanatın hareket ve dinamizmle nasıl birleşebileceğini deneyimlemelerini sağlamaktır (Fotoğraf 79). Ayrıca, öğrencilerin sanat eserlerini yaratırken özgüvenlerini geliştirerek, kendi fikirlerini ifade etme becerilerini güçlendirmektedir. "Alexander Calder" ve kinetik sanat üzerine yapılan bu atölye çalışması, öğrencilerin sanatın hareket ve etkileşimle nasıl bir anlam taşıdığını keşfetmelerini sağlamaktadır. Aynı zamanda, öğrencilerin yaratıcılıklarını serbest bırakarak sanat eserleri yaratmalarına olanak tanımaktadır. Bu sayede, öğrencilerin sanata olan ilgileri artar ve sanatın gücünü deneyimlemelerine yardımcı olmaktadır.

Fotoğraf 78: Kinetik Sanat

(Sevda Mutlu, 2020)

4.3.1.5. Pop Art ve Minimalizm “Yayoı Kusama”

"Pop Art ve Minimalizm" üzerine yapılan atölye çalışmasında, çocukların "Yayoi Kusama" adlı sanatçının eserlerini keşfetmelerini ve pop art ile minimalizm akımlarını deneyimlemelerini amaçlamaktadır.

Atölye çalışması, öğrencilere "Yayoi Kusama"nın sanatının temel özellikleri hakkında bilgi vermektedir. Öğrencilere, renkli noktalar ve desenlerle süslenmiş nesnelerden oluşan Kusama'nın eserleri gösterilmektedir. Ayrıca, minimalist sanatın basit formlar ve tekrarlanan desenlerle nasıl ifade edildiği hakkında da örnekler sunulmaktadır. Daha sonra, öğrencilere kendi pop art ve minimalizm eserlerini yaratmaları için malzemeler ve araçlar verilmektedir. Öğrenciler, renkli noktalar, desenler, basit formlar ve tekrarlanan motifler kullanarak çalışmalarını oluşturmaktadır. Bu süreçte, öğrencilerin yaratıcılık, renk kombinasyonları ve kompozisyon becerileri geliştirilmektedir.

Atölye çalışması sırasında, öğrencilerin eserlerini tamamlamaları ve bir sergi düzenlemeleri teşvik edilmektedir. Öğrencilerin eserlerinin sergilendiği bir alan oluşturulmakta ve diğer öğrencilerin çalışmalarını keşfetmeleri için bir etkinlik düzenlenmektedir. Böylece, öğrenciler kendi eserlerini sergileme ve diğer öğrencilerin eserlerini gözlemleme fırsatı bulmaktadır.

Bu atölye çalışması, çocukların pop art ve minimalizm akımlarını anlamalarını sağlamaktadır. Ayrıca, öğrencilerin renk, desen ve kompozisyon gibi görsel unsurlarla çalışmalarını deneyimlemelerine olanak tanımaktadır. Yayoi Kusama'nın eserleri sayesinde, öğrencilerin sanata olan ilgileri artar ve kendi ifade biçimlerini keşfetmelerine yardımcı olmaktadır. "Yayoi Kusama"nın pop art ve minimalizm üzerine yapılan bu atölye çalışması, çocukların sanatsal ifadelerini geliştirmelerini ve sanatın gücünü deneyimlemelerini sağlamaktadır (Fotoğraf 80). Aynı zamanda, öğrencilerin sanatın farklı akımlarını keşfetmeleri ve sanatçıların farklı perspektiflerini anlamaları için bir fırsat sunmaktadır. Bu sayede, öğrenciler sanatın çok çeşitli formlarını deneyimleyerek kendilerini ifade etme ve düşüncelerini sanatsal bir şekilde ifade etme becerilerini geliştirmektedir.

Fotoğraf 79: Pop Art ve Minimalizm “Yayoı Kusama”Sanat

(Sevda Mutlu, 2020)

4.3.1.6. Primitif Dönem ve Arkeoloji

"Primitif Dönem ve Arkeoloji" çocuk atölyesi, çocukların merak duygusunu harekete geçirerek keşfetmenin hazzını deneyimlemelerini amaçlamaktadır. Bu atölye çalışması, müze alanında sembolik bir kazı çalışma alanı oluşturarak tarihi eserlerin sembolik parçalarını içermektedir. Bu parçalar arasında seramik, bakır, kemik gibi materyaller bulunmaktadır.

Atölye çalışmasının temel amacı, çocuklara sabırlı ve özenli çalışma becerileri kazandırmak ve malzeme kullanma yeteneklerini geliştirmektir. Aynı zamanda, geçmişten günümüze ulaşan tarihi eserlere olan ilgiyi arttırmak ve arkeolojik dönemlerle ilgili bilgi edinmeyi teşvik etmektir.

Atölye çalışması sırasında, çocuklar sembolik kazı alanında çeşitli materyalleri kazarak ve keşfederek çalışmaktadır. Bu süreçte, arkeolojik kazıları taklit ederler ve kazı alanında bulunan sembolik parçaları toplamaktadır. Bu sayede, çocuklar arkeolojik çalışmaların nasıl yapıldığını anlamaya başlar ve geçmişe dair önemli bilgileri keşfetme deneyimini yaşamaktadır.

Bu atölye çalışması, çocukların arkeolojiye olan ilgilerini arttırır ve tarihi eserlere karşı merak duygularını beslemektedir. Aynı zamanda, çocuklara geçmişle bağlantı kurma ve kültürel mirasa saygı duyma fırsatı sunmaktadır. Çocuklar, kazı alanında bulunan sembolik parçaları inceleyerek ve üzerlerinde çalışarak arkeoloji alanında kullanılan yöntemleri ve süreçleri deneyimleyebilmektedir (Fotoğraf 81-82). Çocukların arkeoloji ve primitif dönemle ilgili bilgilerini derinleştirmelerine ve kavramalarına yardımcı olmaktadır. Ayrıca, çocukların gözlem, analiz ve problem çözme becerilerini geliştirmektedir. Öğrenmeyi deneyimleyerek yapılan bu atölye çalışması, çocukların öğrenme sürecini daha etkili ve keyifli hale getirmektedir.

Fotoğraf 80:Arkeoloji ve Kazı Çalışması

(Sevda Mutlu, 2022)

Fotoğraf 81: Arkeoloji ve Kazı Çalışması

(Sevda Mutlu, 2022)

4.3.2. Aile-Çocuk Katılımlı Programlar:

Osman İnci Müzesi'nde, ailelerin çocuklarıyla birlikte keyifli ve öğretici bir öğrenme ortamı oluşturması amacıyla aile-çocuk katılımlı atölyeler düzenlenmektedir. Müzeye gelen herkes, etkinliklere katılan herkes müzenin bir parçası olarak kabul edilir ve tüm ebeveynler öğrenen ve öğreten rolünü üstlenmektedir.

Bu atölyeler, 2 yaş ve üzeri çocuklar ile ebeveynlerin birlikte katıldığı okul öncesi yaş grubuna yönelik düzenlenmektedir. "Duyularla Sanat" programları, duyusal gelişim alanlarına göre tasarlanmış olup, çocukların duyularını kullanarak öğrenmelerini sağlamaktadır. Dikkat, odaklanma, görsel algı ve hikâyesel dil gibi beceriler müze ortamında çocuklar ve ebeveynlerle birlikte yönetilir ve süreç odaklı bir şekilde ilerlenmektedir.

Müzenin tüm alanları öğrenmenin temel unsurlarını barındırmaktadır. Atölye çalışmalarında, konuya uygun olarak müze mekânı belirlenerek uygun öğrenme ortamı oluşturulmaktadır. Mekân-insan ilişkisi bağlamında, atölye çalışmalarında kullanılan giysilerin renklerinden, malzemelerin seçimine, interaktif öğrenme araçlarından mekân içi ışıklandırmaya ve ses sistemlerine kadar konunun bütünlüğünü destekleyen fiziksel koşullar sağlanmaktadır.

Aile-çocuk katılımlı atölyeler, ailelerin müze deneyimini paylaşarak birlikte öğrenmelerini ve etkileşimde bulunmalarını sağlamaktadır (Fotoğraf 83). Bu atölye çalışmaları, çocukların sanat ve kültürle erken yaşta tanışmasını ve bu alanda ilgi ve meraklarının gelişmesini desteklemektedir. Aynı zamanda, ailelerin çocuklarıyla birlikte keyifli bir zaman geçirmelerini ve aile bağlarını güçlendirmelerini amaçlamaktadır.

Fotoğraf 82: Çember Oyunları

(Sevda Mutlu, 2022)

4.3.2.1. Duyular Yoluyla Öğrenme Sanatı

"Duyular Yoluyla Öğrenme Sanatı" atölye çalışmaları, okulöncesi dönemde olan çocukların duyusal yeteneklerini kullanarak dünyayı keşfetmelerini ve öğrenmelerini sağlamayı hedeflemektedir. Duyularımız, duygularımızı etkiler ve duygular da davranışlarımızı yönlendirmektedir. Bu nedenle, çocukların duyusal gelişimlerini desteklemek ve duyularını beslemek önem kazanmaktadır.

Bu atölye çalışmaları özellikle okul öncesi dönemdeki çocuklar için

tasarlanmaktadır. Görme, işitme, tat alma, koku alma ve dokunma gibi duyuları kullanarak çocukların dünyayı keşfetmelerine olanak tanımaktadır. Çocuklar, sanat aracılığıyla duyularını kullanarak çevrelerini deneyimlemekte, farklı dokuları hissetmekte, renkleri görmekte, sesleri duymakta ve kokuları algılamaktadır. Çocukların duyusal deneyimlerini zenginleştirerek algılarını açmalarını ve öğrenme sürecine aktif bir şekilde katılmalarını sağlamaktadır. Duyularıyla öğrenmek, çocukların dikkatlerini odaklamalarını, görsel algılarını geliştirmelerini, dokunsal ve işitsel uyaranlara duyarlı olmalarını teşvik edilmektedir. Çocuklar, sanatın ve duyuların birleştiği bir ortamda öğrenme deneyimini yaşamaktadır. Renkleri gözlemleyerek, farklı dokuları hissederek, enstrümanlarla müzik yaparak, kokuları tanıyarak ve farklı tatları deneyimleyerek duyularını aktif bir şekilde kullanmayı öğrenmektedir.

"Duyular Yoluyla Öğrenme Sanatı" atölye çalışmaları, çocukların duyusal gelişimlerini desteklerken aynı zamanda onların merak duygusunu harekete geçirerek öğrenme tutkularını beslemektedir. Çocuklar, duyuları aracılığıyla dünyayı keşfetmeyi öğrenerek kendilerini ifade etme ve öğrenme becerilerini geliştirme fırsatı bulmaktadır.

Fotoğraf 83::Duyularla Sanat- Effect Of Light Programı

(Sevda Mutlu,2022)

4.3.2.2. Effect Of Light Program

Çocukların dokunsal ve görsel deneyimlerini zenginleştirmek, şekil ve form algısını geliştirmek ve nesnelerle ilişki kurma becerilerini desteklemek amacıyla ışıklı masalarda gerçekleştirilen bu program, çocukların dikkat süreleri göz önünde bulundurularak zaman yönetimi bu süreler dikkate alınarak planlanmaktadır.

Programın sürecinde, hikâyesel anlatımlar kullanılarak zenginleştirilmektedir. Bu sayede çocuklar çalışma ile arasında hayal gücü zenginliği kazanmakta ve öğrenme sürecine daha aktif katılım sağlamaktadır. Hikâyeler, çocukların ilgisini çekmekte, dikkatlerini toplamakta ve öğrenmeyi daha eğlenceli hale getirmektedir.

Tüm bu özellikleriyle, ışıklı masalar üzerindeki planlı basamaklar halinde sürdürülen çalışmalar Türkiye'nin ilk ve tek patentli okul öncesi eğitim programı olma özelliği taşımaktadır. 2-6 yaş aralığındaki çocuklara uyarlanabilir ve çocuk, ebeveyn ve eğitmen üçgeninde yürütülmektedir (Fotoğraf 85).

Programın çocuklar üzerindeki başlıca olumlu etkileri ve kazanımları şunlardır:

Şekil ve form algısı: Program, çocuklara objeler ve nesneler üzerinde şekil ve form algısı kazandırmaktadır. Bu sayede çocuklar, farklı şekil ve formları tanıyabilmekte, nesneleri birbiriyle ilişkilendirebilmekte ve bütünlük, boyut ve çok yönlülük kavramlarını anlayabilmektedir.

Oyun becerileri: Program, çocukların nesnelerle ilişki kurma ve oynama becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmaktadır. Nesneleri manipüle etme ve düzenleme yeteneklerini artırarak oyun kurma ve oynama becerilerini geliştirmektedir.

Duyusal gelişim: Program, çalışma sürecinde çocukların duyularını uyarmakta ve aktive etmektedir. Bu da çocukların algı ve farkındalık düzeylerinin gelişmesine katkıda bulunmaktadır. Görsel, işitsel, dokunsal ve kinestetik duyuların kullanımını teşvik ederek çocukların duyusal deneyimlerini zenginleştirmektedir.

Dikkat süresi: Program sürecinde yapılan çalışmalar, çocukların dikkat sürelerini ileriye çekmeye yardımcı olmaktadır. Bu, çocukların yaş dönemlerine göre

ifade edilen dikkat sürelerini geliştirerek daha uzun süreler boyunca odaklanmalarını sağlamaktadır.

Bu etkiler, çocukların bilişsel, motor, duygusal ve sosyal gelişimine olumlu katkılarda bulunmaktadır. Program, çocukların öğrenme becerilerini geliştirmelerine ve yeni kavramları anlamalarına yardımcı olurken aynı zamanda eğlenceli bir öğrenme deneyimi sunmaktadır.

Fotoğraf 84:Duyularla Sanat- Effect Of Light Programı

(Sevda Mutlu,2022)

4.3.2.1. Dünyadaki Geleneksel Sanatlar

Dünyadaki geleneksel sanatlar üzerine yürütülen atölye çalışmaları, farklı coğrafya ve kültürlerin devam eden sanat formlarını incelemektedir. Çocuklar ve ebeveynlerle birlikte uygun yöntem ve malzemeler kullanarak gerçekleştirilmektedir. Bu atölye çalışmaları hem eğlenceli bir deneyim sunmakta hem de yetişkinlerin ve çocukların kültürel farkındalıklarının artmasına neden olmaktadır.

Uzak Doğu Kaligrafi Sanatları (Shodo Tekniği):

Bu atölye çalışması, Uzak Doğu kültüründen gelen bir sanat formu olan kaligrafiyi içermektedir. Çocuklar ve ebeveynler, fırça ve mürekkep kullanarak karakterleri yazmayı öğrenmekte ve kendilerini ifade etme becerilerini geliştirmektedir. Bu çalışma aynı zamanda sabır, konsantrasyon ve özen gibi

yetenekleri de teşvik etmektedir. Atölye çalışmasına her yaştan çocuk ve yetişkin eşlik edebilmektedir.

Fotoğraf 85: Shodo Tekniği

(Sevda Mutlu, 2020) Orff Tekniği

Ikebana Sanatı (Çiçek Süsleme Sanatı):

Bu atölye çalışması, Japon kültüründe köklü bir geçmişi olan çiçek süsleme sanatı olan ikebanayı incelemektedir. Her yaştan katılım sağlanabilen bu atölyede, çeşitli çiçeklerin kesilmesi, düzenlenmesi ve vazolara yerleştirilmesi sürecini öğrenilmektedir (Fotoğraf 86). Bu çalışma, estetik anlayışı, yaratıcılığı ve gözlem yeteneğini geliştirmektedir.

Sushi Mutfak Sanatları:

Bu atölye çalışması, Japon mutfağının önemli bir parçası olan sushi yapımını incelemektedir. Çocuklar ve ebeveynler, geleneksel sushi yapım tekniklerini öğrenerek kendi sushi rulolarını hazırlamaktadır. Bu çalışma, el becerilerini geliştirerek işbirliği ve takım çalışması becerilerini desteklemektedir.

Ebru Sanatı:

Bu atölye çalışması ile, Türk kültüründe önemli bir yere sahip olan ebru sanatını keşfedilmektedir. Çocuklar ve ebeveynler, su yüzeyinde farklı renklerle desenler oluşturmayı öğrenmektedir. Bu çalışma, hayal gücünü teşvik eder, renk algısını geliştirir ve sanatsal ifadeyi desteklemektedir.

4.3.2.2. STEAM

STEM (Science, Technology, Engineering, and Mathematics), probleme dayalı öğrenme, sorgulama ve proje temelli bir öğretim yaklaşımıdır. Bu yaklaşım, öğrencilere fen, teknoloji, matematik ve mühendislik disiplinlerini bir araya getiren çalışmalar yapma imkânı sunmaktadır. Müzeler, STEM eğitimine katkıda bulunmak amacıyla bu tür uygulamalara ev sahipliği yapabilmektedir. Bu uygulamalarla çocuklar ve aileler, disiplinler arası düşünme becerilerini geliştirirken fen, teknoloji, matematik ve mühendislik kavramlarını bir araya getiren çalışmalar yapma fırsatı bulmaktadır (Fotoğraf 87).

Müzelerde gerçekleştirilen STEM uygulamaları, katılımcılara çeşitli malzemeler kullanarak tasarımlar oluşturma fırsatı sunmaktadır. Ebeveynler ile birlikte yürütülen atölye çalışmalarına 4 yaşından itibaren çocuklar katılabilmektedir. Süreç sonunda katılımcıların birbirlerine ürünleri hakkında sunum yapmasıyla tamamlanmaktadır. Bu sunumlar, katılımcıların tasarımlarını nasıl oluşturduklarını, hangi adımları izlediklerini ve elde ettikleri sonuçları paylaşmalarını sağlamaktadır. Bu şekilde, katılımcılar yaratıcı düşünme, problem çözme ve sunum becerilerini geliştirirken aynı zamanda STEM alanları arasındaki entegrasyonu deneyimlemektedir (Şişman, 2017), (Keskin, 2019).

Fotoğraf 86:STEAM

(Sevda Mutlu, 2020)

4.3.2.3. Işık Gölge Oyunları

Işık ve gölge oyunları, çok eski bir tarihe sahip olan bir gösteri sanatıdır. Tarihi kaynaklara göre, ışık ve gölge oyunları M.Ö. 5. yüzyılda Çin'de ortaya çıkmıştır. Daha sonra Hindistan, Orta Doğu ve Güneydoğu Asya gibi bölgelerde de yaygınlaşmıştır (Yaşar, 2012).

Bu sanat formunda, ışık kaynağı ile bir perde arasında bir oyuncu veya objeler yer almaktadır. Işık kaynağı, perdeye yansıtılarak gölgelerin oluşmasını sağlamaktadır. Oyuncu veya objeler, bu gölgeleri kullanarak farklı karakterlerin, nesnelerin veya sahnelerin oluşmasını sağlamaktadır. Işık ve gölge oyunları genellikle bir hikâyeyi takip etmekte ve oyuncuların hareketleri ile gölgelerin manipülasyonuyla bir hikâye canlandırılmaktadır (Fotoğraf 88). Bu sanat formu, özellikle çocukların katıldığı atölye çalışmalarında yaygın olarak kullanılmaktadır. Ebeveyn ile birlikte olduğu takdirde tüm okul öncesi dönem çocukları bu atölyelere katılabilmektedir. Çocuklar, hikâye kurgusu oluşturarak kendi gölgelerini veya objeleri kullanarak gölgeleri takip etmektedir. Bu çalışmalar, çocukların yaratıcılıklarını, hayal güçlerini ve iş birliği becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmaktadır.

Fotoğraf 87:Işık-Gölge Oyunu

(Sevda Mutlu, 2022)

Işık ve gölge oyunları, günümüzde hala popüler bir sanat formu olarak varlığını sürdürmektedir (Ehn, 1996). Hem eğlence amaçlı gösterilerde kullanılmakta hem de eğitimde ve kültürel etkinliklerde değerlendirilmektedir. Bu sanat formu hem görsel bir etkileşim sunması hem de hikâye anlatımını desteklemesi nedeniyle çocukların ve yetişkinlerin ilgisini çekmektedir.

4.3.2.4. Pantomim

Pantomim veya mim sanatı, sözsüz tiyatro oyunları olup yüz mimikleri, el-kol hareketleri ve beden dili kullanılarak gerçekleştirilmektedir. Bu tür çalışmalarda, atölye katılımcıları veya eğitmenin belirlediği tema üzerinde vurgu yapılmaktadır.

Müzede gerçekleştirilen pantomim atölyelerinde, doğaçlamalar da yapılabilir ve kurgusal nesnelerle ilişki kurma becerisi geliştirilmektedir. Katılımcılar, beden dilleriyle duyguları ve düşünceleri ifade etme ve anlatma konusunda deneyim kazanmaktadır. Bu, çocuklar ve yetişkinler için kendini anlama, duygusal ifade etme ve iletişim becerilerini geliştirme açısından fayda sağlamaktadır. Yaratıcı düşünme, dikkat ve odaklanma, beden farkındalığı, takım çalışması ve empati gibi becerileri geliştirme fırsatı sunmaktadır. Ayrıca, sözsüz iletişim becerilerini güçlendirerek sahne performansıyla kendini ifade etmeyi öğretmektedir (Kipnis, 2002).

Bu tür atölyelerde, gruplar veya bireyler tarafından belirli bir tema veya konu üzerinde çalışmalar yapılabilmektedir (Fotoğraf 89). Bu, katılımcıların hayal güçlerini kullanarak hikayeler oluşturmalarını ve duygusal ifadelerini sahneye taşımalarını sağlamaktadır.

Fotoğraf 88: Pantomim

(Sevda Mutlu, 2021)

4.3.3. Destekleyici Müze Okul İş birliği Proje Programları:

MEB tarafından yürürlüğe giren "Yaşayan Müzeler, Müze Okul, Okulum Müzede vb." adlı projelerle, çocukların ve öğretmenlerin müzelerle etkin ve sürdürülebilir bir bağ kurmalarını hedeflemektedir. Bu proje kapsamında, müze eğitimi sınıf dışı bir öğrenme alanı olarak yapılandırılmakta ve iş birliği içinde çeşitli sanat etkinlikleri ve görsel sanatlar derslerinin programlarına entegre edilmektedir. İl ve ilçelerde bulunan tüm okullarla yürütülmektedir.

Bu okul-müze proje çalışmaları, öğrencilerin müzeleri aktif bir şekilde deneyimlemelerini, müze ortamında öğrenmeyi ve sanatsal bir bakış açısı kazanmayı sağlamayı amaçlamaktadır. Proje sonunda çocukların eserlerinin müzede sergilenmesi, onların özgüvenlerini artırırken, sanat alanında yeteneklerini sergileme fırsatı bulmalarını da önemsemektedir.

Bu projeler, öğrencilerin müze ortamında gerçek sanat eserleriyle etkileşime girmelerini, sanat tarihini ve kültürel mirası deneyimlemelerini teşvik etmektedir. Ayrıca, öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini geliştirmelerine, yaratıcılıklarını ortaya koymalarına ve sanatsal ifadelerini keşfetmelerine yardımcı olmaktadır. Okul-

müze projeleri, öğrencilerin aktif katılımını teşvik ederek öğrenmeyi daha anlamlı ve keyifli hale getirmektedir. Aynı zamanda, öğretmenlerin de müzeleri öğretim süreçlerine dahil etmelerini ve müze kaynaklarını etkili bir şekilde kullanmalarını desteklemektedir.

MEB'in bu projelerle çocuklara ve öğretmenlere sunulan müze eğitimi fırsatları, sanatsal gelişimlerini desteklemek, özgün düşünce becerilerini teşvik etmek ve kültürel mirası koruma ve değerlendirme bilincini geliştirmek açısından oldukça önemlidir.

4.3.4. Okul Gruplarına Yönelik Hazırlanmış Müze Atölye Programları:

Okullara yönelik müfredatı destekleyen ve öğretim sürecini müzedeki nesnelerle ilişkili etkinliklere dayandıran eğitim olanakları sunulmaktadır. Bu eğitim olanakları, müzedeki koleksiyon içeriğiyle uyumlu olarak tasarlanmaktadır. Programın içeriği hedef kitlesi yaş ortalaması, eğitim düzeyi ve müzede eğitim alma amacı göz önünde bulundurularak düzenlenmektedir.

Programlar, öğrencilerin ve eğitmenlerin öğrenme ve öğretme süreçlerine destek olmayı amaçlayan dinamik ve esnek bir şekilde geliştirilmektedir. Müzede sunulan eğitim olanakları, öğrencilerin müzede aktif olarak katılımını teşvik eden, etkileşimli ve deneyimsel öğrenme deneyimleri sunmayı hedeflemektedir.

Bu programlar, öğrencilerin müzede yer alan nesneleri ve sergileri keşfetmelerini, incelemelerini ve anlamalarını sağlayarak öğrencilerin derinlemesine öğrenmelerini desteklemektedir. Ayrıca, müzede sunulan etkinlikler, öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini geliştirmelerine, sanatsal ifadelerini keşfetmelerine ve yaratıcılıklarını ortaya çıkarmalarına da yardımcı olmaktadır.

Bu şekilde, öğrenciler sınıf dışında bir öğrenme ortamında öğrenirken, müzelerdeki nesnelerle etkileşime girerek müfredatı destekleyen bir eğitim deneyimi yaşamaktadır. Aynı zamanda, eğitmenler de bu programlar aracılığıyla öğrencilerin öğrenme süreçlerini zenginleştirerek öğretme pratiğine katkıda bulunulmaktadır.

Bu esnek ve dinamik programlar, öğrencilerin ilgi alanlarına, ihtiyaçlarına

ve öğrenme stillerine uygun şekilde tasarlanabilmektedir. Böylece, her öğrencinin müzede eğitim alma sürecinden en iyi şekilde faydalanması sağlamaktadır. Müze eğitimi, öğrencilere öğrenmeyi daha ilgi çekici ve anlamlı hale getiren alternatif bir öğrenme deneyimi sunmaktadır (Fotoğraf 90).

Fotoğraf 89:Edirne Mustafa Necati İlkokulu "Fırçam Tomurcuk Projesi" Çalışmaları

(Sevda Mutlu, 2020)

4.3.5. Yetişkin Müze Atölyeleri:

Müzede gerçekleştirilen resim kursları, yetişkinlere sanatın içinde var olmayı, estetik ve zengin bir bakış açısı kazanmayı hedeflemektedir. Bu kurslar, yetişkinleri sanat çatısı altında buluşturarak birbirleriyle tanışmalarını sağlamaktadır.

Hafta içlerinde düzenlenen kurs süreci boyunca, ünlü sanatçıların eserlerinin röprodüksiyonları üzerinde çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmalar, katılımcılara sanat tarihine ve farklı sanat akımlarına ilişkin bir anlayış kazandırırken, aynı zamanda teknik becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmaktadır.

Kurs sürecinin sonunda, katılımcılara sergileme veya izleyiciyle buluşturma imkânı sunulmaktadır. Bu kursiyerlerin kendi çalışmalarını sergileme deneyimi yaşamalarını ve sanat eserlerini geniş bir kitleyle paylaşmalarını sağlamaktadır. Bu

sergileme fırsatı, katılımcıların sanatsal yeteneklerini gösterme ve kendilerini sanatın içinde ifade etme imkânı sunmaktadır.

Müzede gerçekleştirilen resim kursları, yetişkinlerin yaratıcılıklarını keşfetmelerine, sanatsal becerilerini geliştirmelerine ve sanatın içinde derinlemesine bir deneyim yaşamalarına olanak tanımaktadır. Aynı zamanda, katılımcıların sanat alanında uzmanlaşmış eğitmenlerle etkileşim halinde olmaları, sanat hakkında daha fazla bilgi edinmelerini sağlanmaktadır. Bu tür kurslar, yetişkinlere sanatla ilgili bir topluluk içinde yer alma fırsatı sunmaktadır. Katılımcılar, diğer kursiyerlerle fikir alışverişinde bulunabilmekte, sanat tartışmalarına katılabilmekte ve birlikte çalışmalar yapabilmektedir. Böylece, sanatın sosyal ve paylaşımcı yanlarını deneyimleyerek kişisel ve kolektif gelişimlerini desteklenmektedir.

Müzede gerçekleştirilen resim kursları, yetişkinlere sanatı keşfetme ve deneyimleme fırsatı sunarak estetik ve yaratıcı bir bakış açısı kazanmalarını sağlamaktadır (Fotoğraf 91). Bu kurslar, sanatın gücünü deneyimleyerek katılımcıların kişisel gelişimlerine katkıda bulunmayı ve sanatla etkileşime geçerek yaşam boyu süren bir öğrenme deneyimi yaşanmasını sağlamaktadır.

Fotoğraf 90:Yetişkinlerle Sanat Atölyesi

(Sevda Mutlu, 2020)

4.3.6. Öğretmenlere Yönelik Sanat Eğitim Programları:

Öğretmenlerin, müzeleri alternatif eğitim mekânları olarak değerlendirerek öğretim sürecini zenginleştirmeleri hedeflemektedir. Sanat yaklaşımlarıyla çeşitli atölyeler oluşturarak farklı malzeme ve teknikleri kullanırken, öğretim tekniklerini zenginleştirmeyi ve interaktif uygulamalarla kalıcı bilginin oluşturulmasını amaçlamaktadır.

Öğretmenler müzeleri sadece kısa süreli ve tek seferlik ziyaret mekânları olarak görmek yerine, sınıf içi eğitimde zengin araçlarla donatılmış sınıflar olarak değerlendirmektedir. Müzeler, etkili öğrenme ortamları yaratma potansiyeline sahiptir. Öğretmenler, müze etkinliklerini eğitim yaklaşımlarıyla zenginleştirerek öğrencilerin öğrenme deneyimlerini daha anlamlı ve etkili hale getirmektedir.

Öğretmenlerin müzeleri sınıf içi eğitimde kullanmaları, öğrencilerin öğrenme deneyimlerini çeşitlendirerek derinleştirmektedir. Müzeler, öğrencilerin aktif bir şekilde keşfetmelerine, sorgulamalarına ve öğrenilenleri yaşantısal olarak deneyimlemelerine imkân sağlamaktadır.

Sonuç olarak, öğretmenlerin müzeleri sınıf içi eğitimde kullanarak zengin araçlarla donatılmış sınıflar yaratma anlayışı, öğrencilerin etkili öğrenme ortamlarında sanat ve kültürel deneyimleri keşfetmelerini sağlamaktadır.

4.3.7. Müzeyle Müze Dışı Öğrenme Programları

Çocuklarla birlikte şehrimizde veya yakın bölgemizde bulunan üniversite ve devlet müzeleri, sanatçı atölyeleri ve doğa ortamında düzenlenen orman atölyelerine katılım sağlanmaktadır. Bu atölyeler, çocukların müzeleri sevmelerini, yeni ve keyifli anılar oluşturmalarını hedefleyen çalışmalar içermektedir.

Müzelerin koleksiyonları incelenerek, çocuklarla birlikte eserler arasında keşifler yapılır ve bu eserlerle ilgili iki boyutlu çalışmalar gerçekleştirilmektedir. Aynı zamanda, müze içinde drama uygulamalarıyla da atölye programları oluşturulmaktadır. Bu şekilde, çocuklar eserlere daha derinlemesine bir bakış açısıyla yaklaşarak ve eserlerle etkileşim halinde olmaktadır.

Sanatçı atölyeleri ziyaret edilerek, sanatçının eserin oluşum sürecinde hangi

çıkış noktalarını kullandığı ve hangi yöntemlere ve tekniklere önem verdiği öğrenilmektedir. Ayrıca, sanatçının hayatıyla ilgili bilgiler de aktarılmaktadır. Bu çalışmalar, çocuklara eserlerle anlam ilişkisi kurmaları konusunda önemli bir adımdır. Bu tür atölye çalışmaları, çocukların sanatın temel unsurlarını deneyimlemelerini ve kendi yaratıcı potansiyellerini keşfetmelerini sağlamaktadır. Ayrıca, doğa ortamında gerçekleşen atölyeler sayesinde çocuklar doğanın içinde sanatla buluşarak, yaratıcılıklarını doğa ile birleştirebilme imkânı bulmaktadır (Fotoğraf 92).

Bu atölye programları, çocukların sanata ilgi duymalarını ve müzelerle etkileşimlerini artırmayı amaçlamaktadır. Müzelerin ve sanatçı atölyelerinin çocuklar için keyifli ve öğretici birer mekân olduğunu vurgulayarak, çocukların sanatla iç içe bir yaşam sürdürmelerine katkıda bulunmaktadır.

Çocuklarla birlikte gerçekleştirilen müze, sanatçı atölyesi ve doğa atölyeleri, çocukların sanatla ve dış dünyayla daha derin bir ilişki kurmalarını ve yaratıcı potansiyellerini keşfetmelerini sağlamaktadır.

Fotoğraf 91:Edirne Arkeoloji Müzesi, Koleksiyon İncelemesi

(Sevda Mutlu, 2016)

4.3.7.1. Dünya Tekniği

Dünya tekniği olarak bilinen Kum terapi çalışmasında deniz kumu tercih edilmektedir. Uygulama sürecinde doğal malzemelerin ahşap, bakır, pirinç ve organik (deniz kabuğu, taş çeşitleri) önem taşımaktadır. Kumun el ve ayaklara akışsa

teması ve objeler arası aktarımıyla rahatlama gerçekleştirildikten sonra çocukların oyun kurarak kendilerini ifade etmeleri sağlanmaktadır. Uygulamayı gerçekleştiren eğitmen çocukların yanında bir gözlemci rolündedir (Carmichael 1994, Landreth 2002).

Kum terapi, dünya genelinde yaygın olarak kullanılan bir terapi yöntemidir ve uygulamasında deniz kumu tercih edilmektedir. Uygulama sürecinde doğal malzemelerin kullanımı önem taşımaktadır. Bu malzemeler arasında ahşap, bakır, pirinç ve organik malzemeler (deniz kabuğu, taş çeşitleri gibi) bulunmaktadır.

Kumun el ve ayaklara teması ve objeler arası aktarımı, bireylerde rahatlama sağlamaktadır. Bu süreçte çocuklara oyun oynama imkânı verilerek kendilerini ifade etmeleri teşvik edilmektedir. Çocuklar, kumun üzerinde oynayarak duygusal ifadelerini ortaya koyabilir ve iç dünyalarını keşfetme ortamı bulabilmektedir (Fotoğraf 93).

Kum terapisi uygulayan eğitmenler, çocukların yanında gözlemci rolünü üstlenmektedir. Bu, çocukların terapi sürecinde güvende hissetmelerini ve duygusal ifadelerini özgürce paylaşmalarını sağlamaktadır. Eğitmen, çocukların terapi sürecinde destekleyici bir rol oynar ve gerektiğinde yönlendirme yapmaktadır. Çocukların duygusal iyilik hallerini artırmayı, stresi azaltmayı ve iç dünyalarını keşfetmeyi hedeflemektedir. Kumun ve doğal malzemelerin kullanımı, çocukların duygusal ifadelerini daha rahat bir şekilde ortaya çıkarmalarına yardımcı olmaktadır (Carmichael,1994).

Fotoğraf 92:Osman İnci Müzesi, Dünya Tekniği

(Sevda Mutlu 2022)

4.3.7.2. Müzik ve Su Terapi Çalışmaları

Edine Sultan 2. Beyazıt Külliyesi Sağlık Müzesinde gerçekleştirilen suyun ve müziğin Selçuklu ve Osmanlı zamanlarından bu yana iyi gelen yöntemlerinin çocuklara ve yetişkinlere aktarıldığı bu atölyelerde katılanların hem müzenin tarihini ve uyguladığı şifalı yöntemlere dikkat çekmekte hem de uygulamalarla insanlara iyi gelmeye devam ettiği deneyimi yaşatmaktadır.

Edine Sultan 2. Beyazıt Külliyesi Sağlık Müzesi'nde gerçekleştirilen su ve müzik terapi çalışmalarında, Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinden bu yana kullanılan iyileştirici yöntemler çocuklara ve yetişkinlere aktarılmaktadır. Bu atölyelerde katılanlar, müzenin tarihine ve sağlık üzerindeki olumlu etkilerine dikkat çekilirken, aynı zamanda bu uygulamaların günümüzde hala insanlara fayda sağladığı deneyimini yaşama imkânı bulmaktadır.

Müze, Edine Sultan 2. Beyazıt Külliyesi'nin bir parçası olarak sağlıkla ilgili tarihi bilgileri ve uygulamaları sergilemektedir. Bu müzede, suyun ve müziğin iyileştirici gücüne odaklanılarak atölye çalışmaları düzenlenmektedir. Bu çalışmalarda, katılımcılara su ve müziğin sağlık üzerindeki etkileri anlatılmakta ve deneyimlenmektedir.

Atölyelerde, özellikle suyun ve müziğin Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde nasıl kullanıldığına odaklanılmaktadır. Bu dönemlerde suyun ve müziğin tedavi edici özelliklerinin farkına varılmış ve çeşitli sağlık sorunlarının tedavisinde kullanılmıştır. Suyun ve müziğin rahatlama, stres azaltma ve zihinsel denge sağlama gibi faydaları vurgulanmaktadır. Katılımcılar, müzik eşliğinde su ile yapılan uygulamaları deneyimleyerek bu etkileri kişisel olarak deneyimleme imkânı bulmaktadır. Aynı zamanda, müze tarafından sunulan bilgilerle su ve müziğin sağlık üzerindeki etkileri ve kullanım alanları hakkında bilgi sahibi olmaktadır.

Bu tür su ve müzik terapi çalışmaları, katılımcılara hem geçmişteki uygulamaları keşfetme fırsatı sunar hem de günümüzde hala etkili olan bu yöntemlerin farkındalığını artırmaktadır. Edine Sultan 2. Beyazıt Külliyesi Sağlık Müzesi'nin sağladığı bu atölyeler, kültürel mirasın korunması ve sağlıkla ilişkilendirilmesi açısından önemli bir çalışma örneğidir (Fotoğraf 94-95).

Fotoğraf 93: Sultan II. Beyazid Külliyesi Sağlık Müzesi, Kum Terapi Çalışması

(Sevda Mutlu, 2022)

Fotoğraf 94: Sultan II. Beyazid Külliyesi Sağlık Müzesi, Su Terapi Çalışması

(Sevda Mutlu, 2022)

4.3.7.1. Orman Pedagojisi

Orman pedagojisi çocukların sorgulama, olumlu tutum ve davranış geliştirme, fiziksel güç ve koordinasyon farkındalığı oluşturma, araştırma, inceleme ve sentezleme fırsatı sunmak amacıyla yürütülen atölye çalışmasıdır. Atölye çalışmasında ormanda geçirilen zaman süresince çocuklar ve yetişkinler; fiziksel

anlamda motor becerileri geliştirmekte, sosyal anlamda etkinlikler aracılığı ile birbirlerini yönetme ve destekleme deneyimlerini kazanmaktadır. Entelektüel açıdan ilgi alanlarını ortaya çıkarma ve kendilerini keşfetme imkânı sağlamaktadır. Doğanın içinde toprakla, oynayan çocuklar hastalıklara karşı daha dirençli hale gelmektedir. Açık havada koşma, tırmanma, yürüme gibi eylemler gerçekleştirerek hem sağlıklı hem de keyifli zaman geçirmeleri sağlanmaktadır.

Orman pedagojisinin temelinde; doğayı tanımak, doğayı korumak ve doğanın yaşam sürecine tanık olmak ile birlikte insan ve doğa ilişkisinin birbirine bağlı dengeler olduğunu katılıcıya kazandırmak amacı hedeflenmektedir. Eğitimin başlıca felsefesi; doğanın bir parçası olan insanın kendini anlamasının doğayı anlamak ve onula bütün olduğunu kabul etmektir.

Orman atölyeleri, orman pedagojisi prensipleri doğrultusunda düzenlenen etkinliklerdir. Bu atölyeler, insanlara doğayı keşfetme, öğrenme ve deneyimleme fırsatı sunar. Aşağıda, orman atölyelerinin bazı örneklerini bulabilirsiniz:

Doğa Yürüyüşleri:

Orman alanında yapılan doğa yürüyüşleri, katılımcılara doğal çevreyi keşfetme ve gözlemleme imkânı sağlamaktadır. Rehber eşliğinde gerçekleştirilen yürüyüşlerde, bitki ve hayvan türleri hakkında bilgi verilir ve doğal süreçler gözlemlenmektedir.

Bitki Tanıma ve Toplama:

Bu atölyelerde, katılımcılara ormanda bulunan bitkilerin tanınması ve doğru bir şekilde toplanması öğretilmektedir. Bitkilerin türleri, özellikleri, kullanım alanları ve doğal yaşam döngüleri hakkında bilgi verilmektedir.

El Becerileri ve Sanat Atölyeleri:

Orman ortamında el becerilerinin geliştirilmesine yönelik atölyeler düzenlenebilmektedir. Ahşap oyma, doğal malzemelerle el işi yapma, doğal boyalarla resim yapma gibi etkinlikler, katılımcıların yaratıcılıklarını ortaya çıkarmalarını sağlamaktadır.

Hayvan Gözlem Atölyeleri:

Ormanda yaşayan hayvanları gözlemlemek, onların davranışlarını incelemek ve doğal yaşam alanları hakkında bilgi edinmek için hayvan gözlem

atölyeleri düzenlenebilmektedir. Bu atölyelerde, katılımcılar doğal dengeye katkıda bulunmanın önemini de öğrenmektedirler.

Doğa Sporları ve Etkinlikleri:

Ormanda yapılan doğa sporları ve etkinlikleri, katılımcıların fiziksel aktivite yapmalarını sağlamaktadır. Ormanda yürüyüş, koşu, tırmanma, ip atlama, doğa parkurları gibi aktiviteler, hem sağlıklı bir yaşam tarzını destekler hem de doğa ile etkileşim sağlamaktadır.

Orman pedagojisi aynı zamanda olumlu tutum ve davranışların geliştirilmesine de katkıda bulunmaktadır. Doğada yapılan etkinliklerde, çocuklar doğayı ve diğer canlıları daha iyi anlamaya başlamaktadır. Bu süreçte, doğaya karşı bir saygı ve sevgi geliştirmektedir. Aynı zamanda, ormanda bir arada çalışarak, sosyal becerilerini geliştirmektedir. Ekip çalışması, iletişim, yardımlaşma ve liderlik gibi beceriler orman pedagojisi ile desteklemektedir. Ormanda geçirilen zaman, çocukların fiziksel güçlerini ve koordinasyon becerilerini geliştirmelerine de yardımcı olmaktadır. Açık havada koşma, tırmanma, yürüme gibi aktiviteler, çocukların bedensel hareket yeteneklerini geliştirmektedir. Doğal engellerle karşılaşarak onları aşma deneyimi yaşamaktadır. Bu da fiziksel olarak daha güçlü ve sağlıklı bireyler olmalarına katkı sağlamaktadır.

Orman pedagojisi, çocuklara ve yetişkinlere entelektüel olarak kendilerini keşfetme ve ilgi alanlarını ortaya çıkarma fırsatı sunmaktadır. Doğanın içindeki çeşitlilik, çocukların farklı canlıları ve bitkileri gözlemlemelerini, keşfetmelerini ve ilgi duydukları konuları derinlemesine araştırmalarını sağlamaktadır. Bu sayede, çocuklar kendi ilgi ve yeteneklerini keşfetmekte ve özgün düşünme becerilerini geliştirmektedir (Fotoğraf 96-97).

Fotoğraf 95: Orman Pedagojisi

(Sevda Mutlu, 2022)

Fotoğraf 96: Orman Pedagojisi

(Sevda Mutlu, 2022)

4.4. Sevda Mutlu Sanatı Üzerine

Doğanın estetik bir şekilde dizayn edildiği ve insanın kendini ifade ediş biçiminde en büyük kaynak olduğu görüşü gerçeği... Doğa, insanların yaşamlarında önemli bir role sahiptir ve onunla bir bütün olarak yaşamak, insanların anlam arayışında doğru bir yol olarak kabul edilmektedir. Doğa, bize her zaman iyi gelmekte ve ilham kaynağı olmaktadır.

Duyularımız, doğadan aldığımız uyarılar ve deneyimler aracılığıyla duygularımızı etkilemektedir. Bu duygular da davranışlarımızı şekillendirmektedir. Sanatımızı etkileyen tarihsel süreçler ve yaşadıklarımız duygusal bir bağlamda ortaya çıkmaktadır. Aynı şekilde, coğrafya ve iklim gibi doğal faktörler de duyularımızla algıladığımız ve düşüncelerimiz yoluyla eylemlerimize dönüşen unsurlar olarak önemlidir.

İnsanlar doğayla etkileşim içinde oldukça, doğanın güzelliği ve çeşitliliği insanları etkileyerek sanatsal ifadeye ilham kaynağı olmaktadır. Ressamlar, şairler, müzisyenler ve diğer sanatçılar, doğanın güzelliklerini ve etkilerini eserlerinde yansıtmışlardır.

'Bir nesne, belirli anlarda sanat yapıtı olabilir, buna karşılık başka anlarda olmayabilir (Goodman,1992, 199).'

Nelson Goodman'ın "Yararlılık Kriterleri" teorisi üzerine odaklanmaktadır. Bu teoriye göre, bir nesnenin sanat eseri niteliği taşıması, belirli bir bağlamda ve izleyici tarafından özel bir dikkat ve anlamlandırma süreciyle gerçekleşmektedir.

Goodman'a göre, bir nesnenin doğal olarak var olması onu otomatik olarak bir sanat eserine dönüştürmemektedir. Örneğin, bir kaya parçası veya dalgalarda aşınmış bir ağaç gövdesi, sıradan bir nesne olarak algılanabilmektedir. Ancak, müze veya galeri gibi belirli bir bağlamda sergilendiğinde, izleyiciye sanat eseri olarak sunulabilir ve estetik değer kazanabilmektedir (Goodman,1992,200).

Bu durumda, izleyicinin dikkati ve bakış açısı, nesnenin sanat eseri olarak algılanmasını belirlemektedir. Örneğin, bir Rembrandt tablosunun kırılmış bir camın üzerine yerleştirilmesi veya koruyucu bir amaç için kullanılması durumunda, izleyiciler bu nesneyi bir sanat eseri olarak görmeyecektir (Godmaan, 1992, 204).

Sonuç olarak, Goodman'ın teorisine göre, sanat eseri niteliği, nesnenin bağlamı, izleyicinin dikkati ve anlamlandırma süreci gibi faktörlere bağlı kalmaktadır. Doğanın etkisiyle oluşan nesneler, ancak belirli bir bağlamda ve izleyicinin dikkatiyle sanat eseri olarak algılanabilmektedir.

Bir nesnenin sanat eseri olarak algılanması, bakış açımızın değişmesiyle mümkün olabilmektedir. Bu, izleyicinin nesneye farklı bir gözle bakması ve ona sanatsal bir değer yüklemesiyle gerçekleşmektedir.

Görsel sanatlarla ilgili çalışmalar yapan Jonathan Crary, John Berger, Walter Benjamin, Maurice Merleau-Ponty ve Martin Jay insanın bakışının kültürel olarak şekillendiğini ve bu şekilde nesnelere farklı anlamlar atandığını savunmaktadır. Bu perspektife göre, nesnelerin sanat eseri olarak algılanması, izleyicinin bakış açısının değişmesiyle gerçekleşmektedir. Örneğin, bir objenin sıradan bir eşya olarak görüldüğü bir durumda, bu objenin sanat galerisinde sergilenmesi veya bir sanat eserinin parçası olarak sunulması, izleyicinin bakış açısının değişmesine neden olabilmekte ve nesnenin sanatsal değer kazanmasına yol açabilmektedir.

Görme biçimimiz, estetik deneyimler, kültürel etkiler ve bireysel algılarımız tarafından şekillendirilmektedir. Dolayısıyla, nesnelerin sanat eseri olarak görülmesi, bizim bakış açımızın ve algılarımızın değişmesiyle gerçekleşmektedir (Lenoir,2003, 150).

Moore '*İnsanlar çoğunlukla bazı sanat eserlerini takdir etmezler, çünkü sanatın bir güzellik olduğuna inanırlar ve zihinlerinde bu güzelliği betimleyen bir ön yargı bulundururlar. Oysa bence güzellik doğayı ortaya çıkarmaktır ve doğanın her zaman takdire değer yanları olmayabilir' diyerek ifade eder"* demektedir (Gelburd, 2009, 67).

Moore'un bu ifadesi, geleneksel güzellik anlayışına meydan okumakta ve güzelliğin mutlak bir kavram olmadığını vurgulamaktadır. Ona göre, sanat eserleri doğanın gerçekliğini yansıtabilmekte ve insanları doğanın farklı yönlerine ve daha karmaşık, çelişkili veya sıra dışı yanlarına odaklanmaya teşvik edebilmektedir.

Bu perspektife göre, sanatın güzellik anlayışı, kişisel tercihlere, kültürel etkilere ve toplumsal normlara bağlı olarak farklılık gösterebilmektedir. Herkesin

güzellik anlayışı farklı olabilmekte ve bazı sanat eserleri, geleneksel anlamda "güzel" olarak kabul edilmese bile, insanları düşünmeye, hissetmeye ve farklı perspektifler geliştirmeye teşvik edebilmektedir. Sanatın güzellik kavramını sorgulayan ve doğanın çeşitliliğine, karmaşıklığına ve çelişkilerine odaklanan bir perspektifi temsil etmektedir

Land Art eserleri genellikle doğal malzemelerden oluşmakta ve doğal çevreyle etkileşim içinde olacak şekilde tasarlanmaktadır. Sanatçılar, araziye müdahale ederek doğal unsurları yeniden düzenlemekte, heykeller, formlar, desenler oluşturmaktadır. Bu eserlerin bir özelliği, çoğunlukla geçici olması ve zamanla doğal süreçlerle değişime uğramasıdır. Doğaya saygı ve teşekkür amacını taşımaktadırlar. Eserler doğadan alınan malzemelerle oluşturularak genellikle aynı alanda sergilenmektedir. Bu, doğadan alınan ve doğaya geri dönen bir döngüdür. Land Art, doğanın güzelliğine vurgu yapmakta, insanın doğa ile etkileşimini araştırarak doğanın yaratıcılığını ve döngüsünü kutlamaktadır. Land Art eserleri, doğadan alınan malzemelerle oluşturulan ve doğal ortama entegre edilen bir ifade biçimi olmaktadır.

Sevda Mutlu eserlerinde, doğanın bütünlüğündeki anlamı sorgularken, farklı dokulara sahip doğal nesneleri zaman ve mesafe ilişkisini kullanarak bir araya getirdiğini ifade etmektedir. Bu eserlerinde, doğal arazinin sağladığı olanaklar doğrultusunda seçilen unsurları birleştirilerek bir bütünlük oluşturmaktadır.

Sevda Mutlu'nun estetik bakış açısı, doğal nesnelerin farklılık gösteren dokularını bir araya getirerek yeni bir anlam yaratmayı amaçlamaktadır. Bu eserlerde doğanın çeşitliliği ve zenginliği, sanatçının kendini ifade etme yoludur. Doğal arazinin sunduğu materyaller ve formlar, eserlerde kullanılarak doğayla bir bağ kurulur ve izleyiciye doğal dünyayı farklı bir perspektiften görmelerine olanak sağlanmaktadır.

Bu şekilde, Sevda Mutlu'nun eserlerindeki bütünleşme seçkisi ve estetik bakış açısı, doğal arazinin sunduğu imkanları kullanarak doğayla birlikte var olmanın ifadesini taşımaktadır. Eserlerindeki birleşimler, doğanın çeşitliliğini ve güzelliğini vurgularken, aynı zamanda doğanın kendine özgü doku ve özelliklerini korumaktır.

Arınma adlı eserde, deniz kıyısına vuran dallardan ve ağaç gövdelerinin dalgaların etkisiyle

aşınması ve kayalarla renk, doku benzer- bütünlüğü içinde vuran her dalgada yıpranırken aynı zamanda arınmışlardır. (Fotoğraf 98). Doğanın tüm elementleri ve canlıları birbirine bağlıdır. Kıyılarına gelen misafirlerine, arınmanın yaşamda en büyük sesleniş olduğunu haykırmaktadır.

Fotoğraf 97:Arınma

(Sevda Mutlu,2022)

Tekne Kazıntısı adlı eserde, tüm zamana meydan okuyan denizci hatıralarına bir gönderme yapılmıştır. (Fotoğraf 99). Hayvan altçene kemikleri ve üçgen taş blok zamana meydan okuyan teknenin selamını taşımaktadır.

Fotoğraf 98: Tekne Kazıntısı

(Sevda Mutlu,2022)

Denge adlı eserde , mevsimlerin ve yaşamdaki tüm olan şeylerin doğanın içinde barındırdığı bir denge olduğu mesajı taşımaktadır. Algılarımızla yorumladığımız görece olan ve yine bize göre mana alan her durum; doğanın içinde muazzam bir dengede bulunmaktadır.(Fotoğraf 100).

Fotoğraf 99: Denge

(Sevda Mutlu,2022)

Soluk adlı eserde, ormanın kendi içsesine ve gücüne kulak verdiğimizde bize türlü hikayeler anlatır. Sessizliğinde duyduklarımızın etkisi tüm mevsim solan renkleriyle yeniden can bulmaktadır. (Fotoğraf 101).

Fotoğraf 100: Soluk

(Sevda Mutlu,2022)

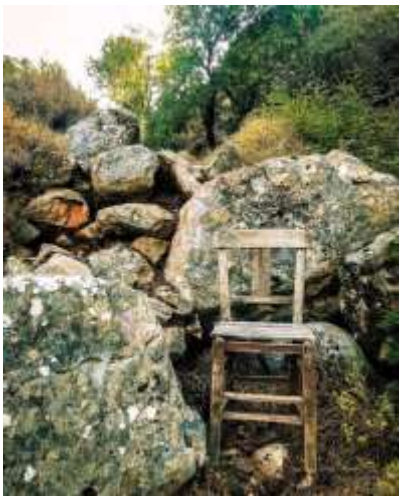
Perspektif adlı eserde güneşin doğuşuna ve zamanın doğum ve ölümle bittiğine dikkat çekmektedir. (Fotoğraf 102). Ağzımızdan çıkan her söylemin duygularımıza, duyguların da eylemlerimize ve algılarımıza etki etmesiyle yaşamdaki varoluşu işaret etmektedir.

Fotoğraf 101:Perspektif

(Sevda Mutlu,2022)

Nikah adlı eserde sanatçı, doğayla sohbetin yaşam boyu hiç bitmeyeceğine ve devam eden bu ilişkinin en gerçek yuva ve birliktelik olduğuna inanmıştır. Doğayla arasında ömür boyu bir söz verilmiş olduğunun mesajını taşımaktadır. (Fotoğraf 13).

Fotoğraf 102:Nikah

(Sevda Mutlu,2022)

Yola Düşen adlı çalışma, ölüm nedeni belli olmayan bir şahin kuşunun sanatçının yolda giderken önüne çıkmasıyla başlar. (Fotoğraf 13). Şahinin bulunduğu yerdeki doğal unsurlar (duvarlar, ağaçlar, kış ayı) sanatçının ağaç dallarından dünyanın yaşam ve ölüm döngüsünü ifade eden çember halkaya şahini konumlamıştır. Karşılaşılan yer beton binalardan, asfalt yollardan ve kışın soğuğundan korunmaya çalışan atkı sarılı insan yüzlerinin arasında şehir merkezinin soluk ve soğuk havasında aşağı süzülerek gelen bir misafiri temsil etmektedir.

Fotoğraf 103:Yola Düşen

(Sevda Mutlu,2022)

Ünlü yazar Pam Brown atlarla ilgili "*Bir at, insanların kendileriyle ilgili hayallerinin bir yansımasıdır."* demiştir. İnsanlar hayal kurmadan ve hareket

etmeden yaşayamamaktadır. Hayal kurma, insanların düşlerini ve isteklerini ifade etmelerini sağlamaktadır. Hareket etmek ise hayalleri gerçekleştirmek ve yaşamı deneyimlemek için gerekli olan eylemdir. İkisi birbirini besler ve güçlendirmektedir. Hayal kurmak insanları harekete geçirirken, hareket etmek yeni hayallerin doğmasına ve daha fazla hayal kurmaya olanak tanımaktadır.

Yaşam serüvenimiz boyunca, görüş açımızdaki kadrajın sınırları içinde deneyimler yaşanmaktadır. Ancak içsel perspektifimiz, düşüncelerimiz, duygularımız ve deneyimlerimiz yoluyla yol almaktayız. Bu içsel perspektif, düşüncelerimizin ve algılarımızın sınırlarını belirlemekte ve yaşamımızı etkilemektedir. İçsel perspektifimiz, yaşamın anlamını, değerlerimizi ve hedeflerimizi belirlememizde önemli bir rol oynamaktadır.

Bu şekilde, Pam Brown'un ifadesi insanların hayallerinin ve eylemlerinin birbirini tamamladığını ve yaşamın içindeki perspektifimizin hayallerimiz ve hareketlerimizle şekillendiğini vurgulamaktadır. Atlar da bu süreçte bir sembol olarak kullanılabilir ve insanların kendilerini ifade etmelerine, hayallerini gerçekleştirmelerine ve yaşamın anlamını keşfetmelerine yardımcı olabilmektedir.

Sevda Mutlu'nun tuval üzerine akrilik boya kullanarak yaptığı at temalı çalışmaları, yaşamın hem tek başına hem de birlikte sağlanabileceği fikrini izleyiciye aktarmayı hedeflemektedir. Bu çalışmalarda, ifadelerdeki duygu geçişleri ve hareketler, herkesin yaşamında benzer yansımaları olduğunu anlatmaktadır.

Sanatçının anatomik ve felsefi ilgisi, seçtiği konuları belirlemede etkili olmaktadır. Eserlerindeki anlatım ve renk bütünlüğü, doğanın kendi hareket ve tonlarıyla tamamlanmayı tercih etmektedir. Doğa, renkler ve hareketler aracılığıyla eserlere canlılık ve enerji katmaktadır.

Sanatçının tercih ettiği at temalı çalışmalar, atın sembolik anlamlarını kullanarak insanların yaşam serüvenindeki hareket, güç ve özgürlüğe vurgu yapmaktadır. İzleyiciye, yaşamın içindeki duygu geçişlerini, hareketin ve renklerin gücünü hissettirmektedir. Anatomi ve felsefeyle bağlantılı olarak, eserlerdeki figürlerin hareketleri ve kompozisyonları insanın varoluşsal deneyimlerini yansıtmaktadır.

Bu şekilde, sanatçının at temalı çalışmaları, izleyicilere yaşamın içindeki

birlikte var olma ve duygusal deneyimlerin paylaşılma fikrini aktarmayı amaçlamaktadır. Doğanın hareketi ve renkleriyle birleşen eserler, izleyiciye içsel bir yolculuk ve anlam arayışı sunmaktadır.

Resim 1:Kır Beyazlar-1.80m x 2.50m

(Sevda Mutlu,2021)

Resim 2: Duru-1.20m x 0.90m

(Sevda Mutlu,2021)

Resim 3: Deli Dalga-1.20m x 0.80m

(Sevda Mutlu,2020)

SONUÇ

Müzeler, tüm dünyada toplumlar arasında köprüler kurarak geçmiş tarihe, şimdiye ve geleceğe dair önemli bir rol oynamaktadır. Müzeler, dil, din, ırk, yaş gibi ayrımcılık unsurlarını gözetmeksizin bilgiye, kültürel miraslara ve farklı perspektiflere erişimi destekleyen herkese açık birer öğrenme mekânıdır. İnsanlık tarihini, kültürel mirası, sanat eserlerini, bilimsel keşifleri ve daha birçok konuyu ziyaretçilere sunmaktadır. Bu sayede insanlar, farklı kültürleri, geçmişteki olayları ve farklı perspektifleri anlamaya ve değerlendirmeye olanak tanımaktadır. Müzeler, tarih ve kültürel mirasın korunması, araştırılması ve paylaşılması için önemli merkezlerdir.

Modern sanat müzeleri, eğitim amaçlı programlar, sergiler, atölyeler, konferanslar gibi etkinlikler düzenleyerek ziyaretçilere öğrenme fırsatı sunmaktadır. Bu etkinlikler, insanların bilgi edinmesine, düşünme becerilerini geliştirmesine ve yeni fikirler keşfetmesine yardımcı olmaktadır. Müzeler, her yaştan insanın öğrenme deneyimini zenginleştirmekte ve bilgiye erişimi demokratikleştirmektedir. Toplumların kimliklerini ve değerlerini koruma ve paylaşma amacı taşımaktadır. Farklı kültürel gruplara ait eserlerin sergilendiği etnik müzeler veya yerel tarih müzeleri, o toplumun tarihini ve kültürel geçmişini vurgulamaktadır. Bu sayede insanlar kendi köklerini anlama ve diğer insanların kültürlerine saygı duyma fırsatı bulmaktadır.

21. yüzyılda farklı öğrenme alanlarına duyulan ihtiyaç ve talep artmaktadır. Bu bağlamda müzelerin kendilerini bu ihtiyaca göre geliştirmeleri çok önemlidir. Türkiye'deki modern sanat müzeleri, sadece koleksiyonları ve sergileriyle değil, aynı zamanda yaptıkları informal eğitim çalışmalarıyla da toplumun her kesimine sanat ve kültürel gelişim imkânı sunmaktadır.

Türkiye'de kurulan İstanbul Modern Sanatlar Müzesi, Sakıp Sabancı Müzesi, Pera Müzesi, Santral İstanbul Enerji Müzesi, Cern Modern, Odunpazarı Modern Müzesi eğitim çalışmaları kapsamında çocuk ve yetişkinlere yönelik atölye programları düzenlemektedir. Bu programlar, yüz yüze ve çevrimiçi eğitim

metotlarıyla yürütülmektedir. Çocuklara sanatın temellerini öğretmek, yaratıcılıklarını geliştirmek ve sanat eserlerini anlamalarını sağlamak amacıyla interaktif atölye çalışmaları düzenlenmektedir. Yetişkinlere ise sanat tarihine ilişkin bilgi verme, sanat eserlerini anlama ve yorumlama becerilerini geliştirme, sanatın daha farklı alanlarında da deneyimler kazanmalarına yarayacak atölye programları sunulmaktadır.

Bu atölye programları, katılımcıların sanatla etkileşime geçmelerini, deneyimlemelerini ve kendilerini ifade etmelerini sağlamaktadır. Ayrıca, müzelerin çevrimiçi platformlar üzerinde sunduğu eğitim materyalleri ve dijital etkinlikler de toplumun her kesimine erişimi kolaylaştırmaktadır.

Bu eğitim çalışmaları sayesinde, müzeler sadece sergilenen eserlerin izlenmesinden daha fazlasını sunarak toplumun sanatsal ve kültürel gelişimine katkıda bulunmaktadır. Ayrıca, çocuklardan yetişkinlere kadar her yaş grubuna hitap eden programlarla sanata erişim ve sanatla ilişki kurma fırsatı yaratılmaktadır.

Sonuç olarak, Türkiye'deki modern sanat müzelerinin eğitim çalışmaları, toplumun her kesimine sanat ve kültürel gelişim imkânı sunmaktadır. Yapılan atölye programları, yüz yüze ve çevrimiçi olarak gerçekleştirilerek katılımcılara sanatla etkileşim kurma ve kendilerini ifade etme imkânı sağlamaktadır. Bu çalışmalar, müzelerin toplumla daha yakın bir ilişki kurmasını ve eğitim alanında önemli bir rol oynamasını sağlamaktadır.

Modern sanat müzelerinin müze içi ve dışındaki çalışmalarıyla aktif öğrenme ortamları sağlamaları büyük bir önem taşımaktadır. Bu müzeler, toplumun ihtiyaç duyduğu farklı disiplin alanlarındaki eğitimleri ve görsel sanatlar eğitimini hedeflemeli ve geniş kesimlere ulaşmasına öncülük etmeye devam etmelidir. Özellikle gençlere, çocuklara ve ailelere yönelik atölye çalışmaları düzenlemek, bu programları sürdürülebilir ve erişilebilir kılmak büyük bir önem taşımaktadır. Bu çalışmalar, sanatın sadece sergilenen eserlerle sınırlı olmadığını gösterirken, aynı zamanda katılımcılara yaratıcılıklarını ifade etme ve keşfetme fırsatı sunmaktadır. Bu nedenle, modern sanat müzelerindeki atölye çalışmalarının önemi büyük ölçüde vurgulanmaktadır.

İlk olarak, atölye çalışmaları, ziyaretçilere sanatla etkileşime geçme ve bağ

kurma şansı vermektedir. Sanat eserlerinin yanında, katılımcılar kendi sanatsal ifadelerini yaratırken, farklı materyalleri ve teknikleri deneyimleyerek sanatın yaratıcı sürecini deneyimleyebilmektedir. Bu etkileşim, sanatın soyut kavramlarını somut bir şekilde deneyimleyerek derin bir anlam kazanmalarını sağlamaktadır.

İkinci olarak, atölye çalışmaları, sanatın demokratikleşmesini teşvik etmektedir. Sanat müzeleri, sanatın elit bir kesime ait olduğu algısını yıkmak için çaba sarf etmektedirler. Atölye çalışmaları ise sanatı herkes için erişilebilir kılmaktadır. Herhangi bir yaş, yetenek veya deneyime sahip olan herkes, atölye çalışmalarına katılabilmekte ve sanatsal deneyimlerini paylaşabilmektedir. Bu, farklı toplum kesimlerini bir araya getirerek kültürel etkileşimi ve anlayışı artırmaktadır.

Üçüncü olarak, atölye çalışmaları, öğrenme ve eğitimi teşvik etmektedir. Sanatın anlamını ve değerini anlamak için, katılımcıların sanatın tarihini, tekniklerini ve bağlamını öğrenmeleri önemlidir. Atölye çalışmaları, ziyaretçilere sanat eğitimi sunarak, sanatın daha geniş bir perspektifini kavramalarına ve estetik zevklerini geliştirmelerine yardımcı olmaktadır. Ayrıca, atölye çalışmaları, katılımcılara eleştirel düşünme, problem çözme ve iş birliği gibi becerilerin geliştirilmesine olanak tanımaktadır.

Son olarak, atölye çalışmaları, ziyaretçilerin sanatla duygusal bir bağ kurmalarını sağlamaktadır. Sanat, duyguları ifade etmek ve insan deneyimini yansıtmak için güçlü bir araçtır. Modern sanat müzelerinin aktif öğrenme ortamları sağlamaları, farklı kesimlerin ihtiyaçlarına cevap veren eğitimleri düzenlemeleri ve interaktif programları sürdürmeleri büyük önem taşımaktadır. Bu sayede insanlar sanat eserleriyle etkileşime geçebilmekte, sanat eğitimiyle buluşabilmekte ve kültürel bilinç gelişebilmektedir.

KAYNAKÇA

Akar, F., Balcı, A. (2016). Yetenek Yönetiminin Bazı Türk Üniversitelerinde Uygulanmasına İlişkin Öğretim Üyesi Görüşleri. Kastamonu Eğitim Dergisi, 24 (2), 955-974.

Akman, B., Özen-Altınkaynak, Ş., Ertürk-Kara, H. G., Can-Gül, Ş. (2015). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Müze Eğitimine İlişkin Görüşleri. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 28(1): 97-115.

Aktaş-Arnas, Y. (2017). Oyun, Öğrenme Ve Deneyimin Birleşimi: Çocuk Müzeleri. Yaratıcı Drama Dergisi, 12(2), 17-30

Akyol, A. A & Köksal Akyol, A. (2015). Museums And Early Childhood Education.Global Journal On Humanites & Social Sciences, 01, 101-108.

Andre, L., Durksen, T. & Volman, M. L. (2017). Museums As Avenues Of Learning For Children: A Decade Of Research. Learning Environments Research, 20:47–76. Doi: 10.1007/S10984-016-9222-9

Artun, A. (2018). Tarih Sahneleri Sanat Müzeleri Müze Ve Modernlik. İletişim Yayınları.

Ata, B. (2002). Müzelerle Ve Tarihi Mekanlarla Tarih Öğretimi: Tarih Öğretmenlerinin Müze Eğitimine İlişkin Görüşleri. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Aydoğan, (2021). Çağdaş Müzecilik Anlayışına Bağlı Olarak "Popülerleşen Müze Turizmi". İnönü Üniversitesi Kültür Ve Sanat Dergisi, 7(2):178-186.

Atagök, T., 2001, "Yeni Bir Müzeye Doğru"

Bulut, Ü. Ve Atilla, U. (2017). Müze Eğitiminin Çocuğun Görsel Sanatlar Eğitimine Etkileri. Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 7(3), 705-714.

Buyurgan, S. Ve Mercin L. (2010). Görsel Sanatlar Eğitiminde Müze Eğitimi Ve Uygulamaları. V. Özsoy (Ed). Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları.

Carmichael KD (1994) Sandplay As An Elementary School Strategy. Elementary School Guidance And Counseling 28: 302-307.

Carmichael, K. D. (1994). Sandplay therapy with children and families. New York, NY: Routledge.

Cotter, K. N. & Pawelski, J. (2021). Art Museums As Institutions For Human Flourishing. The Journal Of Positive Psychology 17(3). Doi: 10.1080/17439760.2021.2016911

Designboom (2019, 14 Aralık). Kengo Kuma's Odunpazari Modern Museum İnturkey To Open İn June.

Dilli, R. (2017). Öğretmenlerin Müzelerin Öğrenme Ortamı Olarak Kullanımına İlişkin Görüşleri. Milli Eğitim, 214, 303-316.

Ebitz, D. (2008). Sufficient Foundation: Theory İn The Practice Of Art Museumeducation. Visual Arts Research, 34(2):14-24.

Ehn, E. (1996). Shadow Play: The Art of Shadowcasting (Gölge Oyunu: Gölge Oluşturmanın Sanatı)

Empler, T. (2018). Traditional Museums, Virtual Museums. Dissemination Role Of Icts. Disegnarecon, 11(21): 1-19.

Gardner, H. (1993). Multiple Intelligences: The Theory İn Practice. New York: Basic Books.

Gelburd, G.(2009). 'Veiled Art And Politics'

Goodman, N. (1992). Manieres De Faire Des Mondes ,Jacqueline Chambon ,Nimes Hacısalihoğlu, Ö. (2013). Ortaöğretim Görsel Sanatlar Eğitiminde Tarihi Çevre Ve Müze Bilincinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.

Hein, G. E. (2010). John Dewey And Museum Education. The Museum Journal, 47(4): 413- 427. Doi: 10.1111/J.2151-6952.2004.Tb00136.X

Hooper-Greenhill, E. (2007). Museums And Education. Routledge.

International Council Of Museums (ICOM) (2022). Museum Definition. E.T. 11.05.2023

İnci San,(1979): Sanatsal Yaratma,Çocukta Yaratıcılık, Türkiye İşbankası Yayınları,Ankara:S.2

Ioannidi, V. & Samara, E. (2019). Buildıing On The Museum Experience And Alternative Ways Of Learning For All -Experiential Artistic Creations Of School-Age Children. European Journal Of Alternative Education Studies, 4(1): 82- 92. Doi: 10.5281/Zenodo.2592663

Kartal, A. Ve Şeyihoğlu, A. (2020). Öğrenci Bakış Açısıyla Sosyal Bilgilerde Okul Dışı Öğrenme Ortamları Bağlamında "Müzeler". Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi, 6(1):128- 146.

Keleş, V. (2010). Modern Müzecilik Ve Türk Müzeciliği. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2(1-2).

Kızılkan, G. Ve Yeşildal, Ö. (2021). Tarihi Dokuda Çağdaş Kültür Yapısının Görsel Etki Değerlendirmesi: Odunpazarı Modern Müze Örneklem Alanı. İdealkent, 12 (32): 471-491.

King, B. (2016). Introduction. In Eds. B. King & B. Lord. Manuel Of Museum Learning (Pp. 3-10). Second Edition. Rowman & Littlefield. ISBN 9781442258488.

Kipnis, C. (2002) The Mime Book: A Comprehensive Guide to Mime and Physical Theatre (Pantomim Kitabı: Pantomim ve Fiziksel Tiyatro İçin Kapsamlı Bir Kılavuz)

Knutson, K., Crowley, K., Lin-Russell, J., Steşner, M. A. (2011). Approaching Art Education As An Ecology: Exploring The Role Of Museums. Studies İn Art Education, 52(4): 310-322. Doi: 10.1080/00393541.2011.11518843

Lenoir, B.(2003). Sanat Yapıtı, Çev. Aykut Derman, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul

Madran, B. (1999). Müze Türleri. Yeniden Müzeciliği Düşünmek. Der: Tomur

Atagök. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Basım Yayın Merkezi.

Matthewson-Mitchell, D. (2014). Exploring Alternative Pedagogical Terrain: Teaching And Learning İn Art Museums. International Journal Of Pedagogies And Learning, 4(5): 74- 89. Doi: 10.5172/İjpl.4.5.74

Museum. Merriam-Webster Dictionary

Okan, B. (2015). Günümüzde Müzecilik Anlayışı. Sanat Ve Tasarım Dergisi, 5(2): 187-198.

Özdamar Keskin, N. (2019). STEM Eğitimi İçin Etkili Öğretim Stratejileri

Özer, M. (2018). Okul Öncesi Dönemde Müze İle Eğitime İlişkin Uzmanların, Ailelerin Ve Öğretmenlerin Görüşlerinin Değerlendirilmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Özkasım, H. (2013). Müze Ve Müzecilik. E.Altınsapan Ve N.Küçükhasköylü (Ed.), Müzecilik Ve Sergileme İçinde (S. 2-21). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.

Özyılmaz-Akamca, G., Yıldırım, R. G., Ellez, A. M. (2017). An Alternative Educational Method İn Early Childhood: Museum Education. Educational Research And Reviews, 12(14): 688-694.

Paliokas, I.; Sylaiou, S. (2016). The Use Of Serious Games İn Museum Visits And Exhibitions: A Systematic Mapping Study. In Proceedings Of The 2016 8th International Conference On Games And Virtualworlds For Serious Applications (VS-GAMES), Barcelona, Spain, 7–9 September 2016; Pp. 1–8.

Pasinli, A., (2002). Türkiye Müzeleri, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.

Polyudova, E. (2021). Art Museums İn Modern Society. Cambridge Scholars Publishing. ISBN (13): 978-1-5275-6674-3

Rengin,S 2017.Tarihi Endüstri Yapılarının Sanat Mekanlarına Dönüşümü Ve

Mekânsal Müdahaleler Ankara Cer Modern Örneği Yüksek Lisans Tezi.

Saraç, H. (2017). Türkiye'de Okul Dışı Öğrenme Ortamlarına İlişkin Yapılan Araştırmalar: İçerik Analizi Çalışması. Eğitim Kuram Ve Uygulama Araştırmaları Dergisi, 3(2): 60-81.

Sezer, S., 2013. Endüstri Yapılarının Yeniden İşlevlendirilme Sürecinde Aydınlatma Tasarımı: Ankara Cermodern Örneği, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.

Suut Kemal Yetkin ,1968: Güzel Sanatların Eğitimdeki Yeri, Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 1, No:1-4, Ankara:S.125-129

Şeker, P. T. Ve Savaş, Ö. (2023). Okul Dışı Öğrenme Ortamlarına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 7(1):64-83.

Şişman, M. (2017). STEAM Eğitimi: Sanat, Bilim, Teknoloji, Mühendislik ve Matematik

Tekke, M. (2019). Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisinin En Son Düzeyleri: Kendini Gerçekleştirme Ve Kendini Aşmışlık. Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi, 7 (4), 1704-1712.

Tezcan- Akmehmet, K. (2008). Müzelerin Tarih Öğretiminde Nesne Merkezli Eğitim Etkinlikleriyle Kullanılması Ve İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretimi. Milli Eğitim Dergisi,180, 50-66.

Tomlinson, (2005). The Differentiated Classroom: Responding To The Needs Of All Learners. Pearson Merrill Prentice Hall.

"Türkiye'de Müzeler Ve Müzecilik." T.C. Kültür Ve Turizm Bakanlığı Müzeler Genel Müdürlüğü,

Uçankuş, T., 2000, Bir İnsanlık Ve Uygarlık Bilimi Arkeoloji, 1. Baskı, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara,194

Yaşar, Ü.,2012. Shadow Theater: History, Methods and Techniques" (Işık ve Gölge Tiyatrosu: Tarih, Yöntemler ve Teknikler), İstanbul

Yıldırım, G. (2020). Müze Pedagojisi Ve Yaratıcı Drama. M. Aydın, S. İnan (Ed). Dr. Kemal Daşçıoğlu'na Vefa Kitabı İçinde S.275-290. Pegem Akademik. ISBN 978-625-7228-52-7

Yıldırım, A. Ve Şimşek, H. (2013). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Seçkin Yayınları.

Vallance,2004:345-351
İlhan Ve Okvuran,2001:86
Özsoy,2001 B:28

Watson, B. & Werb, S. R. (2013). One Hundred Strong: A Colloquium On Transforming Natural History Museums İn The Twenty-First Century. The Museum Joournal, 56(2): 255-265.

ELEKTRONİK KAYNAKÇA

https://www.icom.org
https://www.istanbulmodern.org/
Kaynak:https://www.istanbulmodern.org/tr/muze/istanbul-modernin-yeni-binasi_2983.html
https://www.sakipsabancimuzesi.org/
https://www.sabanci.com/tr/sabanci-toplulugu/sakip-sabanci-muzesi
https://www.sakipsabancimuzesi.org/koleksiyonlar-ve-arastirmalar/koleksiyonlar
https://ansiklopedi.vkv.org.tr/Kategoriler/Kurumlar/Koc-Ailesi-Vakiflari/Pera-Muzesi
https://www.peramuzesi.org.tr/pera-muzesi-hakkinda
https://www.santralistanbul.org/tr/
https://lakonser.com/mekan/cermodern/
https://yapidergisi.com/omm-odunpazari-modern-muze-eskisehirde-gorkemli-bir-torenle-acildi/
https://omm.art/tr
https://omm.art/tr/koleksiyon/tanabe-chikuunsai
https://www.istanbulmodern.org/tr/etkinlik/kurumsal-organizasyonlar/motivasyonel-sanat-atolyeleri_429.html
https://www.sakipsabancimuzesi.org/sergiler-ve-etkinlikler/ogrenme/294
https://www.santralistanbul.org/tr/enerji-muzesi-egitim-programlari/ ocak 2023
https://www.mgm.gov.tr/tr-TR/icerik/39/turkiyede-muzeler-ve-muzecilik
https://www.mgm.gov.tr/tr-TR/icerik/40/turkiyede-muzeler-tarihi
https://omm.art/tr/koleksiyon/koleksiyon-hakkinda
https://dergipark.org.tr/en/pub/enad/issue/49738/638210
www.anadolumedeniyetlerimuzesi.gov.tr
http://www.osmanincimuzesi.com/index.php/hakkimizda-2/
https://www.milliirade.com/dunyaca-unlu-japon-sanatci-eskisehir-de
https://icom.museum/en/resources/standards-guidelines/museum-definition/

https://www.designboom.com/architecture/kengo-kumaodunpazari-modern-museum-turkey-opens-03-15-2019/